

**DIAGNOZA OBSZARU
GMINY ADAMÓW
SŁUŻĄCA DELIMITACJI
OBSZARU ZDEGRADOWANEGO
I OBSZARU REWITALIZACJI**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
1. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO	5
1.1 POŁOŻENIE GMINY ADAMÓW	5
1.2 PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	7
1.3 DZIEDZICTWO KULTUROWE	9
1.3.1 RYS HISTORYCZNY	9
1.3.2 URBANISTYKA.....	11
1.3.3 ZABYTKOWY ZASÓB GMINY ADAMÓW	11
1.4 WYZNACZENIE JEDNOSTEK REFERENCYJNYCH	13
1.5 SFERA SPOŁECZNA.....	16
1.5.1 ZAGADNIENIA DEMOGRAFICZNE	16
1.5.2 STAN ZDROWIA MIESZKAŃCÓW	23
1.5.3 BEZROBOCIE	29
1.5.4 WYKLUCZENIE SPOŁECZNE I UBÓSTWO.....	41
1.5.5 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	56
1.5.6 POZIOM EDUKACJI.....	69
1.5.7 POZIOM KAPITAŁU SPOŁECZNEGO	75
1.6 SFERA ŚRODOWISKOWA.....	81
1.7 SFERA GOSPODARCZA.....	86
1.8 SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	92
1.9 SFERA TECHNICZNA.....	96
2. DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI ...	100
2.1 METODOLOGIA DELIMITACJI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO	100
2.2 WYBÓR OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	115
3. MECHANIZMY WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY W PROCES DELIMITACJI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	117
SPIS MAP	124
SPIS TABEL.....	124
SPIS WYKRESÓW.....	124
SPIS RYSUNKÓW	127
SPIS ZDJĘĆ.....	127

WSTĘP

Niniejsza dokumentacja została opracowana celem wyznaczenia obszaru zdegradowanego i zaproponowania obszaru do rewitalizacji, zgodnie z zapisami „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na latach 2014-2020”, „Zasad programowania, wdrażania i wsparcia rewitalizacji w województwie lubelskim”, „Zasad delimitacji obszarów rewitalizacji i definiowania programów rewitalizacji na terenach wiejskich województwa lubelskiego” oraz Zasadami konkursu dotacji na wsparcie gmin wiejskich z województwa lubelskiego w zakresie przygotowania lub aktualizacji programów rewitalizacji – edycja III.

Zakres terenowy opracowania obejmuje obszar gminy wiejskiej Adamów, o powierzchni 9866,61 ha. Analizę mającą na celu ustalenie zasięgu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji przeprowadzono dla całego obszaru gminy Adamów.

Zakres problemowy niniejszego opracowania obejmuje zagadnienia odnoszące się do pięciu obowiązkowych sfer (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej). W ramach ww. sfer wykonano szczegółową, wieloaspektową diagnozę obszaru gminy Adamów pod kątem potrzeby działań rewitalizacyjnych.

Przedstawiony dokument składa się z dwóch części. Pierwsza część zawiera charakterystykę gminy Adamów. Druga część skupia się natomiast na wskazaniu metodologii wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, prezentacji zastosowanych wskaźników oraz wyznaczeniu na terenie gminy Adamów granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Zgodnie z punktem 1 Rozdziału 3 „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na latach 2014-2020”, rewitalizacja jest rozumiana jako „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnątrz (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnątrz (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych)”.

Podjęcie działań rewitalizacyjnych należy rozpocząć od wyznaczenia obszaru zdegradowanego, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. W świetle wyżej wymienionych wytycznych, stan kryzysowy spowodowany jest koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu

edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a) **gospodarczej** (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw);
- b) **środowiskowej** (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska);
- c) **przestrzenno-funkcjonalnej** (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych);
- d) **technicznej** (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).¹

Wytyczne dopuszczają by obszar zdegradowany był podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Po wyznaczeniu obszaru zdegradowanego gmina wyznacza obszar rewitalizacji, obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% ogólnej liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Niniejszą diagnozę opracowano uwzględniając w pierwszej kolejności problemy zidentyfikowane w „Strategii integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2030)” oraz negatywne zjawiska wskazane przez mieszkańców i władze gminy. Podstawowymi problemami występującymi na terenie gminy Adamów, które zostały wyartykułowane w *Strategii integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2030)*, są:

- utrzymujący się wysoki poziom bezrobocia i braku pracy wśród mieszkańców gminy Adamów;

¹ Rozdział 3 punkt 1 „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na latach 2014-2020”

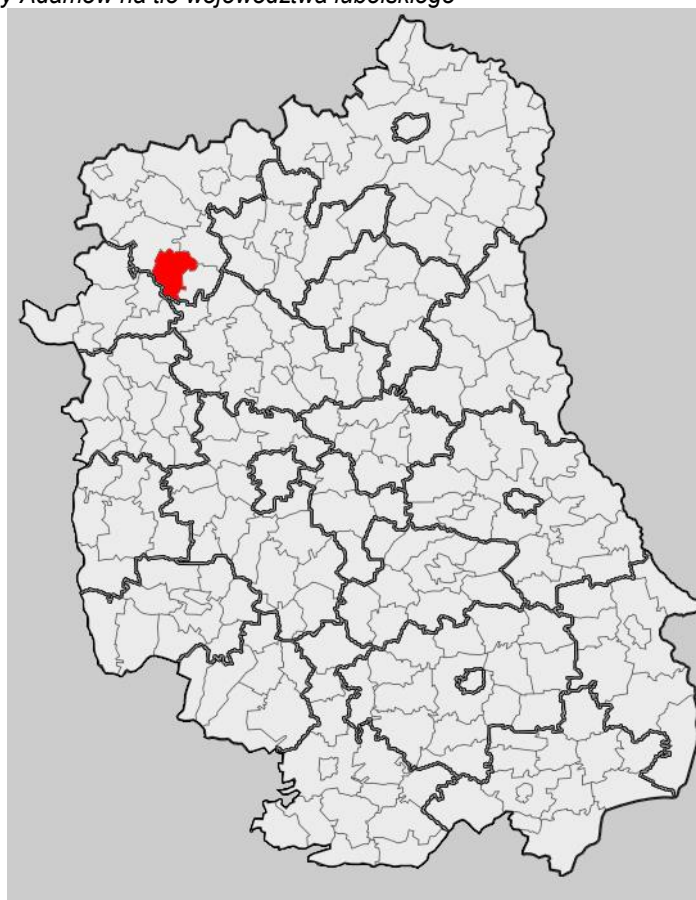
- bardzo wysokie natężenie migracji – wyjazdów mieszkańców poza obszar gminy i za granicę (przede wszystkim wyjazdy młodych, utalentowanych mieszkańców);
- alkoholizm;
- ubóstwo, niewydolność materialna rodziny;
- brak dostępu do pomocy specjalistycznej (np. ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów czy podstawowych badań, poradnictwa prawnego, psychologicznego czy zawodowego);
- problemy rodzin wielodzietnych i niepełnych, konflikty w rodzinach, rozpad rodzin;
- problemy wychowawcze dzieci i młodzieży (demoralizacja, agresja, wandalizm, zaniedbania wychowawcze), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego;
- długotrwała lub ciężka choroba, choroby wieku podeszłego, izolacja osób starszych;
- przemoc w rodzinie;
- niepełnosprawność;
- niewystarczający poziom uczestnictwa i zaangażowania mieszkańców gminy Adamów w rozwój gminy oraz rozwiązywanie problemów społecznych;
- przestępczość, sieroctwo, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, bezdomność oraz klęski żywiołowe lub ekologiczne (problemy te mają charakter tzw. potencjalny, co oznacza, że mogą dotyczyć pojedynczych mieszkańców gminy Adamów, dlatego władze gminy powinny być przygotowane na rozwiązywanie tego typu problemów społecznych).

1. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO

1.1 POŁOŻENIE GMINY ADAMÓW

Gmina Adamów jest jedną ze 170 gmin wiejskich znajdujących się w województwie lubelskim. Położona jest w północno-zachodniej części województwa lubelskiego, w powiecie łukowskim. Bezpośrednie sąsiedztwo gminy stanowi: od północy – gmina Wojcieszków i Krzywda, zachodu – Nowodwór, południa – Ułęż i Jeziorzany, a od wschodu – Serokomla.

Mapa 1 Położenie gminy Adamów na tle województwa lubelskiego

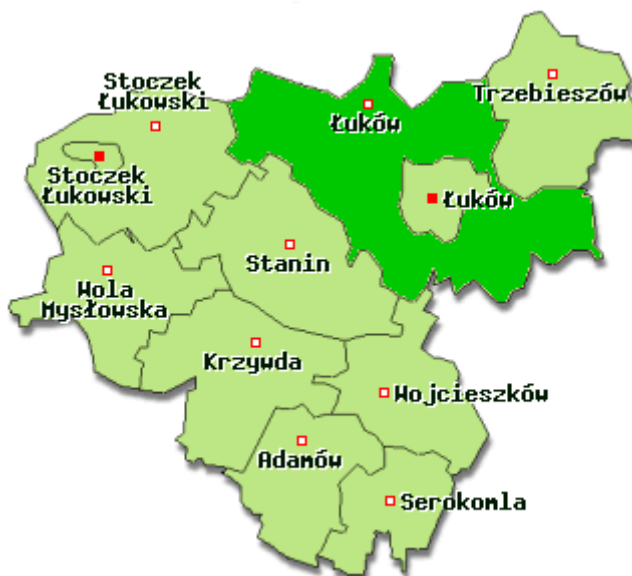
Źródło: <http://pl.wikipedia.org>

Gmina Adamów zajmuje obszar 98,67 km², co stanowi około 7,08% powierzchni całego powiatu łukowskiego oraz 0,39% powierzchni województwa lubelskiego. Powierzchnia gminy jest mniejsza niż przeciętna powierzchnia gminy wiejskiej w województwie lubelskim, która wynosi 127 km².² Gmina Adamów jest jedną z 9 gmin wiejskich (Adamów, Krzywda, Łuków, Serokomla, Stanin, Stoczek Łukowski, Trzebieszów, Wojcieszków, Wola Mysłowska), które

² „Powierzchnia i ludność w przekroju terytorialnym w 2014 roku” GUS

łącznie z dwiema gminami miejskimi (Łuków i Stoczek Łukowski), wchodzi w skład powiatu łukowskiego.

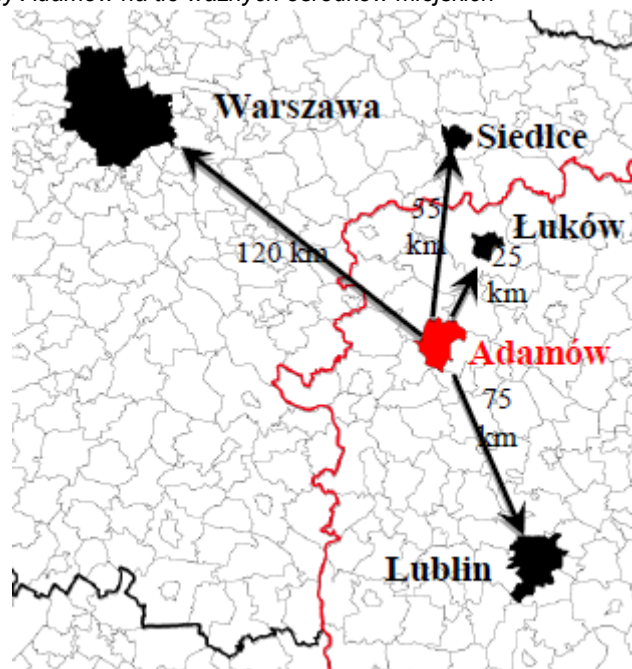
Mapa 2 Usytuowanie gminy Adamów na tle powiatu łukowskiego

Źródło: www.lukow.ug.gov.pl

Siedzibą gminy jest miejscowość Adamów, oddalona o 25 km od Łukowa – siedziby powiatu, 75 km od stolicy województwa lubelskiego oraz o 120 km od Warszawy. Najbliżej zlokalizowanymi portami lotniczymi są: port Lublin-Świdnik - 85 km oraz port Warszawa – Okęcie – 127 km. Adamów położony jest w odległości 100 km od polsko-białoruskiego przejścia w Sławatyczach oraz 118 km w Terespolu (Barwinek – 316 km, Cieszyn – 424 km)

Mapa 3 Usytuowanie gminy Adamów na tle ważnych ośrodków miejskich

Źródło: Opracowanie własne

Do podstawowego układu dróg w gminie Adamów należą drogi powiatowe oraz gminne. Łączna długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 50,94 km, z czego większość, bo aż 94,15%, stanowią drogi utwardzone. Łączna długość dróg gminnych wynosi 52,61 km. Z tego około 75% stanowią drogi utwardzone, a 25% nieutwardzone. Podstawowy układ komunikacyjny uzupełniony jest w poszczególnych miejscowościach przez ogólnodostępne drogi lokalne i wewnętrzne (nie zaliczone do żadnej z ww. kategorii dróg), pełniące rolę dojazdową do gruntów rolnych i leśnych, obsługujące tereny zabudowy mieszkaniowej i usługowo-produkcyjnej.

1.2 PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO

Gmina Adamów leży na prekambryjskiej platformie Wschodnioeuropejskiej, dokładnie na wyniesieniu Sławatycz. Stąd też możemy tu zlokalizować skały osadowe pochodzące z miocenu, są to głównie piaski i ropy. Obszar gminy Adamów charakteryzuje się słabo zróżnicowaną rzeźbą terenu. Jest ona wynikiem działania czynników rzeźbotwórczych z okresu zlodowacenia środkowopolskiego oraz procesów denudacyjnych z okresu zlodowacenia bałtyckiego o stosunkowo niskiej aktywności. Wysokości bezwzględne wahają się do 150 m n. p. m. (wschodnia część gminy) do 183,9 m n. p. m. (północna część gminy). Pod względem morfologicznym cały obszar gminy Adamów położony jest w obrębie wysoczyzny polodowcowej. Jest to denudowana wysoczyzna plejstoceńska, lekko falista, o spadkach od 2% do 5%. Na urozmaicenie rzeźby terenu wysoczyzny wpływa dolina rzeki Czarnej, dolina rzeki Grabówki, a także lokalne formy geomorfologiczne tj. zagłębienia bezodpływowe, obniżenia wytopiskowe oraz wydmy³.

Gleby na terenie gminy Adamów tworzyły się na utworach lodowcowych i wodnolodowcowych, szczególnie piaskach oraz utworach współczesnych takich jak mady, torfy i mursz. Pod względem typologicznym gleby gminy są mało zróżnicowane. Dominują gleby bielcowe i rdzawe powstałe z utworów lodowcowych i wodnolodowcowych (piasków i glin), następnie gleby brunatne wylugowane i płowe utworzone z piasków lekkich, występujące na większych obszarach w rejonie wsi Wola Gułowska, Kolonia Dębowica, Gułów, Lipiny, Żurawiec i Natalin. W dolinach rzek i obniżeniach terenu występują gleby torfowe, murszowo - torfowe, murszowo - mineralne oraz czarne ziemie zdegradowane. Użytki rolne w gminie Adamów zajmują powierzchnię 6288,67 ha z czego 5363,24 ha (85,3 %) stanowią grunty orne, 68,33 ha (1,1 %) sady, łąki 783,8 ha (12,5%), pastwiska zaś zajmują powierzchnię 73,3 ha (1,2%). Wśród gruntów ornyczych gminy przeważają gleby średniej jakości i słabe (IV i V klasa bonitacyjna).

Obszar gminy Adamów leży w regionie hydrograficznym Niziny Mazowieckiej. Jest to najuboższy pod względem zasilania atmosferycznego (poniżej 550 mm) region na Lubelszczyźnie. Odnacza się on dużym deficytem zasobów wodnych i silnym zróżnicowaniem gęstości sieci wodnej. Główną sieć rzeczno-obszaru tworzą: rzeka Czarna (dopływ Tyśmienicy), oraz Grabówka (dopływ Czarnej). Teren gminy Adamów jest obszarem bardzo ubogim w zbiorniki wód powierzchniowych (jeziora, stawy, zbiorniki retencyjne). Największy kompleks zbiorników wodnych to stawy adamowskie oraz potorfowe oczka wodne

³ Turski R., 1993

Dąbrówka. Funkcjonowanie zbiorników wodnych ma szczególne znaczenie dla tego obszaru ze względu na bardzo niskie zasoby wód powierzchniowych i potrzebę ich retencjonowania. Obszar ten charakteryzuje także występowanie niewielkiej liczby terenów źródłiskowych o stosunkowo małej wydajności - poniżej 1 l/sek. Wody podziemne są pochodzenia czwartorzędowego, należą do II klasy, czyli są to wody średniej jakości. Ich zasoby są również średnie. Na terenie obrębu Adamowa występuje 23 bagna i „oczka śródleśne”⁴.

Gmina Adamów leży w strefie klimatu Wielkich Dolin, Chełmsko – Podlaskiej dzielnicy klimatycznej (Regionalizacja klimatyczna Polski wg. E. Romera). Średnia roczna temperatura powietrza na terenie gminy wynosi około 7,5° C. Średnio w roku jest około 130 dni przymrozkowych, 52 dni mroźnych, 28 dni bardzo mroźnych oraz 35 dni gorących. Średnie roczne sumy opadu na terenie gminy wynoszą około 550 mm. Największe miesięczne sumy opadu występują latem z maksimum w lipcu (80 mm). Najmniejsze sumy opadu przypadają od stycznia do kwietnia (średnio 30 mm/ miesiąc). Okres zalegania pokrywy śnieżnej wynosi średnio 110 dni. Na terenie gminy Adamów przeważają wiatry zachodnie. Częste są także wiatry północno - zachodnie i południowo - zachodnie. Udział cisz w ogólnej liczbie obserwacji na terenie gminy wynosi 15 % w skali roku. Największy jest on latem i jesienią, a najmniejszy zimą. Średnie roczne zachmurzenie na obszarze gminy Adamów kształtuje się na poziomie 6,5 stopnia pokrycia nieba. Maksimum roczne zachmurzenie osiąga w listopadzie (8,0 stopnia pokrycia nieba) i od tego miesiąca spada do wystąpienia minimum rocznego we wrześniu (5,0 stopnia). Przeciętnie w roku w gminie Adamów jest około 40 dni pogodnych i około 140 dni pochmurnych.

Na terenie gminy Adamów występują obszary o walorach przyrodniczych rangi regionalnej i lokalnej. Obszary o randze regionalnej to:

- Kompleks Leśny Gułów z przylegającymi od północy łąkami i kompleksem stawów rybnych koło Adamowa o pow. ok. 2600 ha;
- Dolina Grabówki na odcinku od Adamowa do wschodniej granicy gminy o pow. ok. 188 ha.

Obszary o randze lokalnej to cztery kompleksy leśne: Las Adamowski, fragmenty lasów koło Zakępia i Hordzieżki przy wschodniej granicy gminy oraz las przy południowej granicy gminy - o łącznej powierzchni około 325 ha. Powierzchnia wszystkich obszarów cennych przyrodniczo wynosi około 3113 ha, co stanowi 31,5 % powierzchni gminy. Obszary te charakteryzują się występowaniem bogatej flory i fauny oraz walorami krajobrazowymi.

Obecnie ochroną prawną jako pomniki przyrody objęte są poszczególne okazy drzew (26 drzew) i głaz narzutowy:

- kasztanowiec biały (Park dworski Gułów);
- topola czarna (Gułów);
- topola czarna (Gułów);
- głaz narzutowy – granit (Budziska);

⁴ Turski R., 1993

- dąb szypułkowy (Las Adamów);
- aleja grabowa - 19 szt. (Park dworski Gułów);
- dąb szypułkowy (Budziska).

Planuje się objęcie ochroną kolejnych części gminy:

- 43 drzewa jako pomniki przyrody;
- następujące obszary jako rezerваты przyrody: Stawy Adamowskie, Dolinę Grabówki;
- utworzenie użytków ekologicznych: Bagno Gułów, Dąbrówka (potorfowe oczko wodne), Kalinowy Dół (torfowisko wysokie);
- utworzenie Adamowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu w północnej części gminy (przechodzącego na obszar gmin Wojcieszków, Serokomla i Krzywda).

Środowisko przyrodnicze gminy Adamów posiada więc wiele cennych zasobów, głównie wśród elementów szaty roślinnej.

1.3 DZIEDZICTWO KULTUROWE

1.3.1 RYS HISTORYCZNY

Tereny, na których położona jest gmina Adamów, były we wczesnym średniowieczu gęsto zalesione, co w znacznym stopniu hamowało rozwój osadnictwa. Największe nasilenie lokacji na tym terenie miało miejsce w pierwszej połowie XVI wieku. W tym czasie z ziemi radomskiej przybyli tu Rusieccy herbu Rawicz i w 1539 r. na podstawie przywileju lokacyjnego od króla Zygmunta Starego założyli miasto Jadaromin, którego nazwę utworzono z połączenia imion Jadama (Adama) i Hieronima Rusieckich. Oryginał przywileju lokacyjnego nie zachował się. Jego tekst jest znany z zapisu w Metryce Koronnej. W narracji dokumentu stwierdza się, że król dowiedziawszy się „o wyjątkowej wierności i zasługach” braci Adama i Hieronima Rusieckich, jakie ci oddawali i oddają Rzeczypospolitej, chcąc ich nagrodzić, pozwala im na założenie i zbudowanie na „surowym i nowym korzeniu miasta nazwanego Jadaromin”. Później niezwykłą formę Jadaromin przekształcono na Jadamów (ok. 1543 r.), a następnie na Adamów (ok. 1617 r.). Miasto miało rządzić się według prawa niemieckiego (magdeburskiego) i stanowić odrębny, wyłączony spod jurysdykcji urzędników królewskich i prawa ziemskiego, okręg sądowy. Władza sądowa i administracyjna w mieście spoczywała więc w rękach wójta, który wykonywał ją wraz z przysięgłymi ławnikami.

Dla wzrostu znaczenia i dobrobytu miasta król dał „zezwolenie na odbywanie w tymże mieście trzech jarmarków rocznie”, przypadających na święta św. Jana Chrzciciela, św. Bartłomieja Apostoła i św. Jadwigi oraz targów tygodniowych w każdy poniedziałek. Przywilej lokacyjny zawierał ponadto nieczęste wówczas zezwolenie na tzw. wolnicę, czyli swobodny przywóz do miasta mięsa i sprzedawania go podczas jarmarków rocznych i cotygodniowych targów, na stołach przygotowanych do bicia i sprzedaży.

Po uzyskaniu przywileju lokacyjnego bracia Rusieccy przystąpili do budowy miasta. Wybrano pod nie wyniosłość terenową pomiędzy gruntami wsi Wojcieszków, Serokomla, Konorzatka, Wola Gułowska i Gułów na lewym brzegu rzeki Grabówki. Niedługo po 1539 r. zmarł Adam Rusiecki. Jedynym dziedzicem dóbr adamowskich pozostał Hieronim. W 1545 r. wystąpił on do arcybiskupa gnieźnieńskiego i biskupa krakowskiego Piotra Gamrata z prośbą o erygowanie w Adamowie parafii. Zatwierdzenie erekcji nastąpiło w Krakowie 26 sierpnia 1545 r. Nowa parafia objęła swoim zasięgiem wszystkie wsie stanowiące własność Hieronima Rusieckiego, a należące wcześniej do parafii w Wojcieszku oraz z parafii Drażgów - wsie Lipiny i Wola Sobieska. Wraz z otrzymaniem praw miejskich Adamów otrzymał herb przedstawiający niedźwiedzia stojącego na czterech łapach, zwróconego w prawą stronę, który stanowił część herbu Rawicz, jakim pieczętował się ród Rusieckich. Po Rusieckich w XVIII i XIX wieku tereny obecnej Gminy Adamów należały wraz z miastem do rodu Krasińskich, a następnie drogą spadku przeszły w posiadanie książąt Czartoryskich. W 1796 r. staraniem biskupa Adama Krasińskiego rozpoczęto budowę nowego, murowanego kościoła. Na skutek zamieszek wojennych budowę przerwano i ukończono dopiero w 1858 r. przy pomocy finansowej właściciela dóbr adamowskich - Ludwika Krasińskiego. Konsekracja świątyni p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego miała miejsce w 1860 r.

W latach 1864-1868 przeprowadzono akcję uwłaszczeniową, obejmującą również mieszczan, którzy zostali uwolnieni od powinności wobec dotychczasowego właściciela - hrabiego Ludwika Krasińskiego. W 1869 r. ukaz carski pozbawił Adamów praw miejskich. Decyzja Komitetu Urządzającego w Królestwie Polskim zmieniła Adamów w osadę i włączyła do gminy wiejskiej Gułów. W ciągu półwiecza rozdzielającego rok 1864 i 1918 dokonały się w Adamowie ważne przeobrażenia. Znacznie wzrosła liczba mieszkańców Adamowa a tym samym postępowoło zróżnicowanie wyznaniowe i narodowościowe. Oprócz Polaków tereny gminy zamieszkiwali wówczas Żydzi, Rosjanie, Niemcy i Serbowie. Bardzo liczną część społeczności Adamowa stanowiła wspólnota żydowska. Pierwsza wzmianka o Żydach w Adamowie pochodzi z 1827 r., było ich wtedy 108, co stanowiło 18,4% całej ludności. Początkowo podlegali gminie w Kocku, zaś w drugiej połowie XIX w. utworzyli własną gminę. W 1890 r. w Adamowie mieszkało 989 Polaków (katolików), 283 Żydów i 5 Rosjan (prawosławnych), osiemnaście lat później 1073 Polaków, 647 Żydów, 14 Rosjan, 6 Niemców i 21 Serbów. W 1921 r. w Adamowie zamieszkiwało 664 Żydów, co stanowiło 34,3% całej ludności. Wówczas w Adamowie mieściła się synagoga i kirkut. Ta wielonarodowa społeczność przetrwała aż do II wojny światowej. W październiku 1942 r. ludność żydowska została przesiedlona do getta w Łukowie, a później do obozu w Treblince.

Front I wojny światowej przetoczył się przez Adamów między 10 a 15 sierpnia 1915 r. Po ustąpieniu wojsk rosyjskich, wkroczyły oddziały austriackie, a po nich niemieckie. Jesienią 1915 r. gmina znalazła się pod okupacją niemiecką, w granicach Generalnego Gubernatorstwa Warszawskiego. W listopadzie 1918 r. kończy się okupacja niemiecka i rozpoczyna okres niepodległości.

Wybuch II wojny światowej a szczególnie ostatnie walki wojny obronnej 1939 r. mocno dotyczą ziemie adamowskie. Ostry bój, prowadzony przez Samodzielną Grupę Operacyjną „Polesie” dowodzoną przez gen. Franciszka Kleeberga toczy się o Wolę Gułowską. W miejscowości Kalinowy Dół swój szlak bojowy kończy Pułk 3 Strzelców Konnych im. Hetmana Polnego Koronnego Stefana Czarnieckiego.

Tereny obecnej gminy Adamów do 1955 r. pozostawały w obszarze gminy Gułów. Dopiero w 1956 r. Adamów stał się siedzibą władz Gromadzkiej Rady Narodowej, a po kolejnym etapie zmian administracyjnych, siedzibą gminy (Seroka H. 2013).

1.3.2 URBANISTYKA

Adamów jako ośrodek gminny jest miejscowością o układzie urbanistycznym małomiasteczkowym.

Sieć osadnicza gminy Adamów jest charakterystyczna dla gmin wiejskich na wschodzie kraju. Przeważają tutaj wsie – ulicówki, charakteryzujące się zwartą zabudową mieszkaniową po obu stronach. W gminie występują również miejscowości typu rzędówka, ciągnące się wzdłuż prostej drogi z luźną zabudową, często występujące tylko po jednej stronie. Wielkość jednostek osadniczych jest bardzo zróżnicowana.

Zabudowa mieszkaniowa gminy Adamów ukształtowana została w oparciu o podstawową i tradycyjną funkcję gminy, jaką jest rolnictwo. Na jej obszarze dominuje budownictwo charakterystyczne dla osadnictwa wiejskiego pod względem zarówno formy, jak i funkcji - budynek mieszkalny jednorodzinny z towarzyszącą zabudową związaną z działalnością gospodarczą mieszkańców. Na terenie gminy występuje również zabudowa jednorodzinna, wielorodzinna i letniskowa (rekreacji indywidualnej). Lokalne zgrupowania osadnicze mają głównie zagrodowy charakter zabudowy, w którym zlokalizowane są ośrodki usług i miejsc pracy związanej z działalnością pozarolniczą.

Szczególną wartość gminy stanowi duży procent zachowanego budownictwa ludowego, tworzącego określony typ. Są to obszerne obiekty o konstrukcji wieńcowej (z rzadka oszalowane), z dachami dwuspadowymi, naczółkowymi lub półszczytowymi (wyjątkowo czterospadowymi), z osiowymi gankami na słupach, z dekoracją rzeźbiarską w obramowaniach okien, nadprożach i arkadach ganków. Ostatnie lata przynoszą konsekwentne wyparcie drewnianej architektury ludowej na rzecz murowanych, zwartych domów, wygodniejszych na stały pobyt.

1.3.3 ZABYTKOWY ZASÓB GMINY ADAMÓW

Zasoby kulturowe i historyczne, w tym zabytki, są elementem mogącym mieć wpływ na rozwój społeczno - gospodarczy gminy Adamów. Na turystyczne zasoby gminy składają się wpisane do rejestru zabytków zespoły architektury sakralnej, miejsca pochówku oraz obiekty o walorach architektonicznych. Poniżej zaprezentowano zabytki oraz ważne miejsca o znaczeniu historycznym znajdujące się na terenie gminy Adamów.

Do zabytków gminy Adamów, wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego⁵, należą:

- kościół parafialny p.w. Podwyższenia Św. Krzyża w Adamowie z dekoracją, ruchomościami i drzewostanem w obrębie cmentarza kościelnego;
- dawny zajazd w Adamowie;
- zespół klasztorny karmelitów: kościół p.w. Nawiedzenia NMP, z dekoracją architektoniczną i malarską, ruchomościami, klasztor karmelitów, teren w granicach ogrodzonej parceli obejmującej cmentarz kościelny stary i nowy z zadrzewieniem, częściowo otoczony murem, brama i dzwonnica;
- dawny kościół parafialny p. w. Podwyższenia Krzyża Św. – obecnie kaplica p. w. Św. Ap. Piotra i Pawła w Zakępiu (dawna cerkiew unicka w miejscowości Łukowce).

Do elementów kultury zalicza się również zespoły cmentarne z cennymi nagrobkami i wartościowymi zespołami starych drzew:

- cmentarz parafialny w Adamowie;
- cmentarz parafialny w Turzystwie.

Na terenie gminy znajdują się również liczne miejsca pamięci narodowej:

- mogiły zbiorowe żołnierzy SGO „Polesie” na cmentarzu parafialnym w Adamowie;
- kwatery żołnierzy poległych w 1939 r. z SGO „Polesie” na cmentarzu parafialnym w Turzystwie.

Ochroną konserwatorską proponuje się objąć stanowisko archeologiczne stanowiące teren po dawnym cmentarzu cholerycznym, leżące na północy miejscowości Adamów przy skrzyżowaniu dróg do Wojcieszkowa i Krzywdy.

Planistyczną ochroną konserwatorską objęte są elementy historycznego układu przestrzennego, tzn. rozplanowanie, zabudowa oraz związany z nimi integralnie teren i krajobraz wyróżniający się całością układu przestrzennego miejscowości Adamów. Układ dawnego miasteczka zachował się przede wszystkim we wschodniej części rynku z usytuowanym przy nim kościołem i zajazdem.

W 1989 r. otwarto Dom Kultury-Pomnik Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej. Powstał on dla uczczenia pamięci ostatniej bitwy obronnej 1939 r. toczonej przez Samodzielną Grupę Operacyjną „Polesie”, dowodzoną przez gen. Franciszka Kleeberga. Kulturuje się w nim pamięć z czasu II wojny światowej m.in. poprzez działalność wystawienniczą muzeum, organizowanie uroczystości rocznicowych, opiekę nad grobami Kleeberczyków czy utrzymywanie stałego kontaktu ze środowiskami Kleeberczyków w kraju i za granicą, a przede wszystkim poprzez organizowanie corocznych uroczystości rocznicowych ostatniej bitwy

⁵ Obwieszczenie Nr 1/2016 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 14 stycznia 2016 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa lubelskiego i rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego

obronnej 1939 r., które w 2007 r. zostały wzbogacone o rekonstrukcję bitwy o klasztor w Woli Gułowskiej

1.4 WYZNACZENIE JEDNOSTEK REFERENCYJNYCH

Opracowując niniejszą diagnozę, w pierwszej kolejności wyznaczono na obszarze gminy Adamów jednostki referencyjne, w których obrębie była prowadzona szczegółowa analiza, mająca na celu wskazanie obszarów wymagających podjęcia działań rewitalizacyjnych. Przeprowadzona diagnoza objęła swoim zasięgiem cały teren gminy Adamów, przy uwzględnieniu podziału na wyznaczone jednostki referencyjne. Diagnoza została przeprowadzona w oparciu o obiektywne i weryfikowalne mierniki oraz metody badawcze, które odpowiednio dostosowano do lokalnych uwarunkowań.

Wyznaczając granice poszczególnych jednostek referencyjnych kierowano się „Zasadami delimitacji obszarów rewitalizacji i definiowania programów rewitalizacji na terenach wiejskich województwa lubelskiego”. Zgodnie z ww. wytycznymi jako jednostkę referencyjną zastosowano sołectwo. Sołectwa, będące jednostkami pomocniczymi gminy, w sposób najbardziej adekwatny odzwierciedlają podział terytorialny gminy wynikający z uwarunkowań historycznych, przestrzennych i społecznych. Od strony praktycznej uzasadnieniem dla takiej metodologii był również fakt, iż zbieranie danych na potrzeby gminnych statystyk od lat opiera się właśnie na podziale na jednostki pomocnicze.

Diagnozę gminy Adamów przeprowadzono w oparciu o analizę problemów w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, infrastrukturalnej i przestrzennej w poszczególnych, siedemnastu sołectwach.

W związku z powyższym, dla celów niniejszej analizy, na obszarze gminy Adamów wyznaczono 17 jednostek referencyjnych, których ogólną charakterystykę zaprezentowano w poniższym zestawieniu.

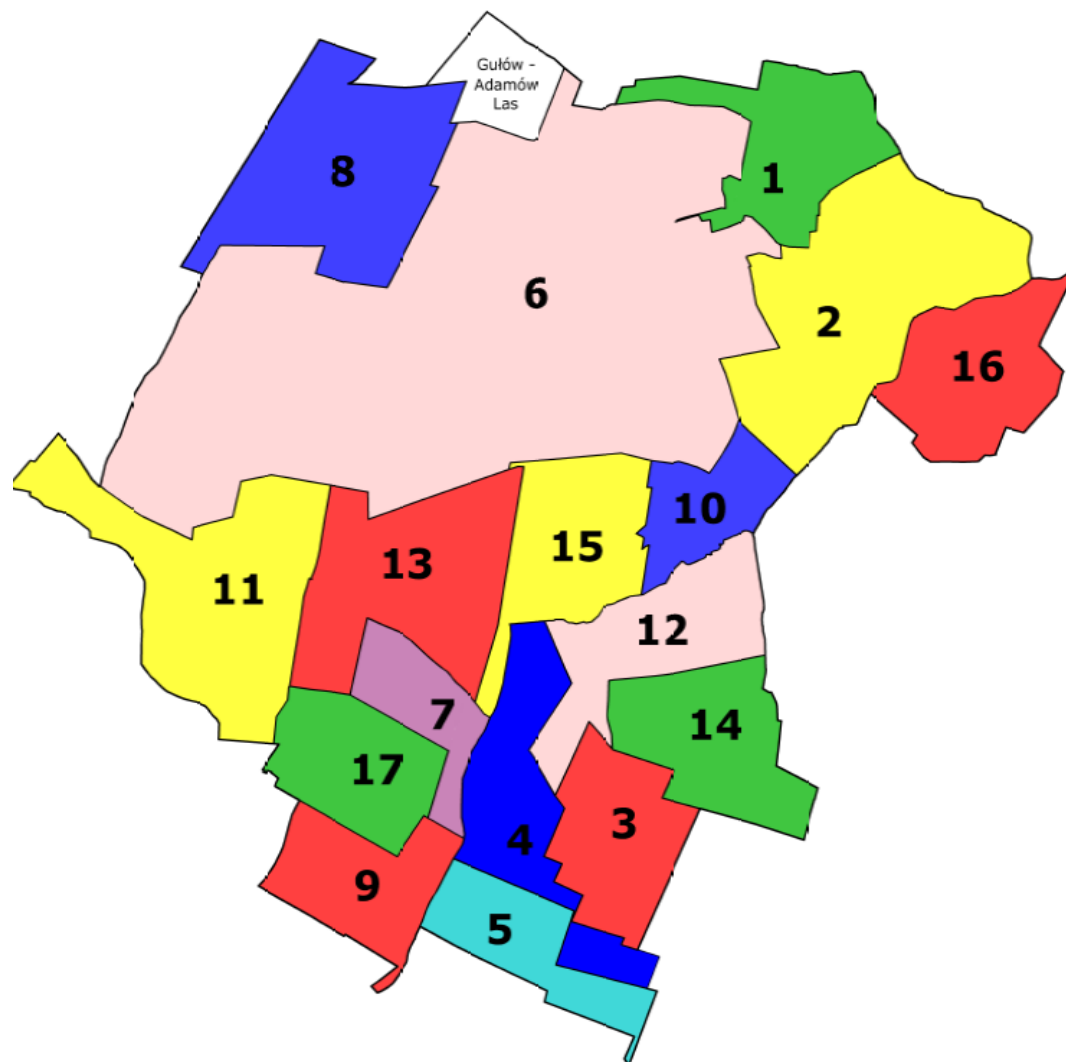
Tabela 1 Podział gminy Adamów na jednostki referencyjne

Jednostka referencyjna	Miejscowość/ulica	Powierzchnia w km ²	Liczba mieszkańców w 2015 roku
Adamów I	Adamów, ulice: Batalionów Chłopskich, Cicha, Cmentarna, Ks. Kanonika Szymona Grzymały, Kleeberga, Łąkowa, Malinowa, Męczenników Katynia, Ogrodowa, Polna, SGO „Polesie”, Słoneczna, Spacerowa, Spokojna, Spółdzielcza, Szkolna, Plac Śniegockich, Targowa, Osiedle Tęcza, Wrzosowa, Kardynała S. Wyszyńskiego, O. Zagłoby	3,82	928
Adamów II	Adamów, ulice: Dąbrowskiego, Ks. Józefa Gozdalskiego, Ks. Marka Jandołowicza, Kilińskiego, Korczaka, Kościelna, Kościuszki, Leśna, Majewskiego, Nowa, Ks. Konstantego Pabisiewicza, Ks. Popiełuszki, Pułaskiego, Rusieckich, Sienkiewicza, Antoniego Trzaskowskiego, Witosa	8,06	1191

Jednostka referencyjna	Miejscowość/ulica	Powierzchnia w km ²	Liczba mieszkańców w 2015 roku
Budziska	Budziska	3,37	227
Dąbrówka	Dąbrówka	3,89	159
Ferdynandów	Ferdynandów	2,66	156
Gułów	Gułów	30,22	514
Helenów	Helenów i Wola Gułowska nr ewid. 88-100 (kolonia Księżyzna)	1,99	137
Hordzieżka	Hordzieżka	6,32	393
Kalinowy Dół	Kalinowy Dół	3,02	55
Konorzatka	Konorzatka	2,25	147
Lipiny	Lipiny	6,93	280
Sobiska	Sobiska	3,91	227
Turzystwo	Turzystwo	5,75	393
Władysławów	Władysławów	3,84	174
Wola Gułowska	Wola Gułowska (wyłączając kolonię Księżyzna)	3,92	272
Zakępie	Zakępie	3,84	382
Żurawiec	Natalin, Żurawiec	3,21	223
Gułów – Adamów Las <i>(obszar nie wchodzący w skład żadnego z sołectwa)</i>	Gułów – Adamów Las	1,65	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Mapa 4 Sołectwa gminy Adamów

LEGENDA:

SOŁECTWO:

MIEJSCOWOŚCI / ULICE:

1. Adamów I	Gułów RSP - działki nr: dz. nr 39, 36/3, 36/2, 188, 202, 203, 31/1, 25, 28, 27, 26, 193/1, 2C6/6, 206/7, 23/1 (w części zajętej użytkow. PsIV o pow. 0,42), 13/2, 13/3, 13/7/ 13/8.,
Adamów - ul.: Batalionów Chłopskich, Cicha, Cmentarna, Ks. Kanonika Szymona Drzymały, Kleeberga, Łąkowa, Malinowa, Męczenników Katynia, Ogrodowa, Polna, SGO "Polesie", Słoneczna, Spacerowa, Spokojna, Spółdzielcza, Szkolna, Plac Śniegodzkich, Targowa, Osiedle Tęcza, Wrzosowa, Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Onufrego Zagłoty
2. Adamów II	Adamów - ul.: Dąbrowskiego, Ks. Józefa Gozdalskiego, Ks. Marka janczółowicza, Killińskiego, Korczaka, Kościelna, Kościuszki, Leśna, Majewskiego, Ncwa, Ks. Konstantego Pabisiewicza, Ks. Popieluszkę, Pułaskiego, Rusieckich, Sienkiewicza, Antoniego Trzaskowskiego, Witosa
3. Budziska	Budziska
4. Dąbrówka	Dąbrówka
5. Ferdynandów	Ferdynandów
6. Gułów	Gułów, Gułów RSP (oprócz części należącej do Adamów I)
7. Helenów	Helenów, Wola Gułowska - kolonia Księżyna nr 88 - 100
8. Hordzieżka	Hordzieżka
9. Kalinowy Dół	Kalinowy Dół
10. Konorzatka	Konorzatka
11. Lipiny	Lipiny
12. Sobiska	Sobiska
13. Turzystwo	Turzystwo
14. Władysławów	Władysławów
15. Wola Gułowska	Wola Gułowska oprócz kolonii Księżyna nr 88 - 100
16. Zakępie	Zakępie
17. Żurawiec	Żurawiec, Natalin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

1.5 SFERA SPOŁECZNA

1.5.1 ZAGADNIENIA DEMOGRAFICZNE

Na koniec 2015 roku obszar gminy Adamów zamieszkiwało łącznie 5 858 osób, w tym 49,97% stanowiły kobiety, a 50,03% mężczyźni (w Polsce średnio gminy zamieszkuje 52% kobiet).

Gęstość zaludnienia kształtowała się w gminie Adamów, w 2015 roku, na dość wysokim poziomie i wyniosła około 60 osób/km². Gmina charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem gęstości zaludnienia. Jednostkami referencyjnymi, w których możemy zaobserwować najwyższy poziom gęstości zaludnienia są sołectwa Adamów I oraz Adamów II. W 2015 roku na obszarze sołectwa Adamów I średnio zamieszkiwały 243 osoby na km², a na terenie sołectwa Adamów II – 147 na km². Stanowi to odpowiednio wartość czterokrotnie oraz ponad dwukrotnie wyższą od średniej dla całej gminy. Na taki stan rzeczy wpływa przede wszystkim charakter zabudowy miejscowości Adamów – zwarte skupiska zabudowań na stosunkowo małym obszarze. Najbardziej zaludnioną, w przeliczeniu na km², jednostką referencyjną było w 2015 roku sołectwo Gułów (17 os./km²), co jest związane z tym, że większą część obszaru tego sołectwa zajmują lasy.

Jednym z niekorzystnych procesów demograficznych, które zachodzą na obszarze gminy Adamów jest zjawisko systematycznego wyludniania się tego obszaru. Na przestrzeni lat 2013-2015 z terenu gminy Adamów ubyło łącznie 62 mieszkańców. Ogólna liczba mieszkańców w badanym okresie zmniejszyła się więc o 1,05% (średnia dla gminy Adamów). Uwzględniając populację poszczególnych jednostek referencyjnych możemy zaobserwować, że najmniej korzystna sytuacja kształtuje się w sołectwach, w których odnotowano w latach 2013-2015 procentowy spadek liczby ludności wyższy od średniej gminnej. Do sołectw tych należą: Kalinowy Dół (spadek o 8,33%), Lipiny (spadek o 6,35%), Dąbrówka (spadek o 4,79%), Zakępie (spadek o 3,54%), Żurawiec (spadek o 3,46%), Konorzatka (spadek o 2,65%), Władysławów (spadek o 2,25%), Budziska (spadek o 2,16%), Adamów II (spadek o 1,73%) oraz Turzystwo (spadek o 1,50%). Analizując dynamikę zmiany liczby ludności w sołectwie Kalinowy Dół należy mieć na uwadze, że duże wartości, jakie przyjmuje wskaźnik, są związane przede wszystkim z małą populacją ludności zamieszkującą ten obszar. Najlepiej sytuacja prezentuje się w sołectwach: Helenów, Sobiska, Gułów, Hordzieżka, Wola Gułowska oraz Adamów I, w których na przestrzeni lat 2013-2015 odnotowano wzrost populacji.

Tabela 2 Liczba i zmiana liczby ludności w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne

Obszar analityczny	Liczba ludności			Zmiana liczby ludności w latach 2013-2015 (%)
	2013	2014	2015	
Adamów I	925	925	928	0,32
Adamów II	1212	1200	1191	-1,73
Budziska	232	224	227	-2,16
Dąbrówka	167	163	159	-4,79
Ferdynandów	156	153	156	0,00
Gułów	507	516	514	1,38
Helenów	131	129	137	4,58
Hordzieżka	388	386	393	1,29
Kalinowy Dół	60	58	55	-8,33
Konorzatka	151	149	147	-2,65
Lipiny	299	295	280	-6,35
Sobiska	219	224	227	3,65
Turzystwo	399	401	393	-1,50
Władysławów	178	178	174	-2,25
Wola Gułowska	269	273	272	1,12
Zakępie	396	384	382	-3,54
Żurawiec	231	228	223	-3,46
Razem	5920	5886	5858	-1,05

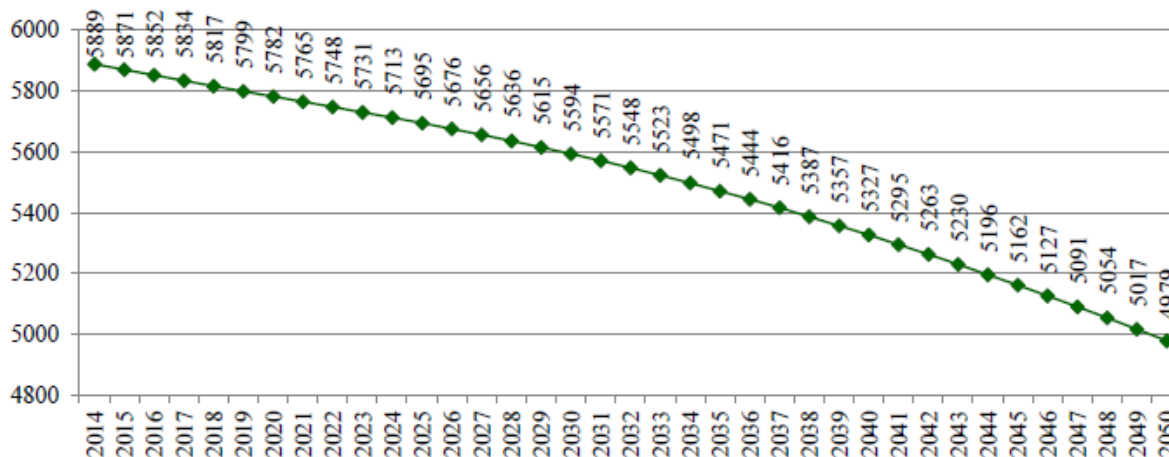
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Wśród przyczyn spadku liczby mieszkańców gminy Adamów znajduje się ujemne saldo migracji. W 2014 roku saldo migracji na 1000 mieszkańców wyniosło dla gminy Adamów minus 3,06. Na przestrzeni lat 2012-2013 współczynnik salda migracji utrzymywał się w gminie na zbliżonym poziomie, aczkolwiek wykazywał tendencję rosnącą. W badanym okresie czasu nastąpił wzrost liczby wymeldowań z obszaru gminy z 59 (2012 rok) do 87 (2014 rok), czyli o 47,46%.

Na terenie gminy Adamów odnotowano w 2015 roku dodatni przyrost naturalny. W 2015 roku współczynnik przyrostu naturalnego kształtował się na poziomie 0,34. W 2013 roku przyjął on taką samą wartość, natomiast w 2014 roku odnotowano ujemny przyrost naturalny, a współczynnik przyrostu wyniósł -1,53. W 2015 roku przyrost naturalny na 1000 mieszkańców kształtował się na najgorszym poziomie w sołectwach: Lipiny (-14,29), Dąbrówka (-12,58), Turzystwo (-7,63), Wola Gułowska (-7,35), Konorzatka (-6,80), Ferdynandów (-6,41), Władysławów (-5,75), Zakępie (-5,24) oraz Żurawiec (-4,48). W sołectwach Helenów oraz Kalinowy Dół współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł 0. W pozostałych jednostkach referencyjnych zaobserwowano dodatnie wartości współczynnika. Najlepiej sytuacja prezentowała się w sołectwie Budziska oraz Sobiska, gdzie współczynnik przyrostu naturalnego przyjął wartość 13,22.

Mimo, że w 2015 roku zarówno w powiecie łukowskim, jak również w gminie Adamów, odnotowano dodatni przyrost naturalny na 1000 mieszkańców, prognozy dla powiatu (szczególnie dla obszarów wiejskich) i gminy nie są zbyt optymistyczne. Według danych GUS liczba ludności na terenie powiatu będzie systematycznie spadać o 236 do nawet 488 osób rocznie. W 2050 roku będzie ona niższa o ok. 11 690 osób w stosunku do 2014 roku. W przypadku gminy Adamów obliczenia własne wskazują, że w 2050 roku liczba ludności zmniejszy się o ok. 910 osób w porównaniu z 2014 rokiem, jeśli poziom przyrostu naturalnego w gminie i emigracji zarobkowej utrzyma się na dotychczasowym poziomie.⁶

Wykres 1 Prognoza liczby ludności gminy Adamów w latach 2014-2050

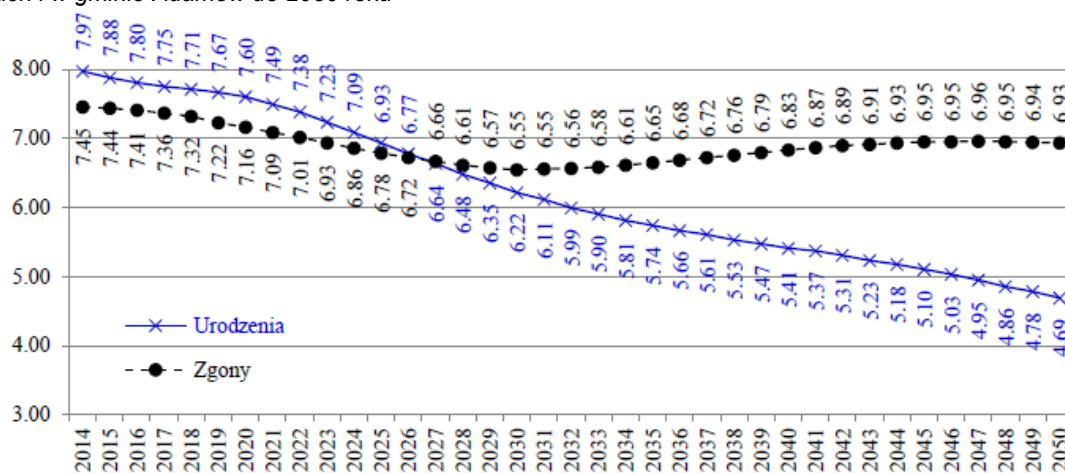

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, zaczerpnięcie ze Strategii integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2020)

⁶ Strategia integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2020)

Dodatni przyrost naturalny utrzyma się do 2027 roku. Od tego okresu liczba zgonów będzie systematycznie wzrastać, a urodzeń maleć. Przyrost naturalny będzie zatem ujemny, będzie się nawet pogłębiał.⁷

Wykres 2 Prognozowana liczba urodzeń i zgonów na 1000 mieszkańców w powiecie łukowskim na obszarach wiejskich i w gminie Adamów do 2050 roku

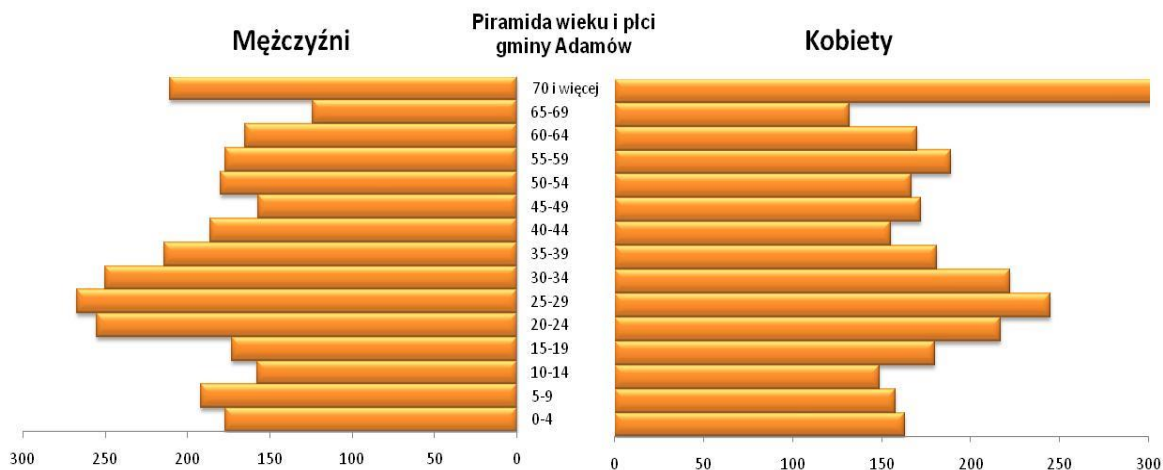
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, zaczerpnięcie ze Strategii integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2020)

Wśród negatywnych zjawisk demograficznych zauważalnych na terenie gminy Adamów znajduje się również problem stopniowego starzenia się populacji. Wskazuje na to piramida wieku i płci, którą zamieszczono poniżej. Niemal we wszystkich grupach wiekowych liczba mężczyzn jest większa niż kobiet. Jedynie w grupie wiekowej osób powyżej 55 roku życia liczebność kobiet przekracza liczebność mężczyzn (w szczególności powyżej 70 roku życia). Jest to zjawisko charakterystyczne dla całego kraju – zgodnie ze statystykami mężczyźni żyją krócej niż kobiety.

Kształt poniższej piramidy wieku i płci mieszkańców analizowanej gminy wskazuje na stacjonarny (zastojowy) tryb społeczeństwa – przejściową fazę pomiędzy społeczeństwem młodym a starym.

⁷ j.w.

Wykres 3 Piramida wieku i płci mieszkańców gminy Adamów w 2015 roku

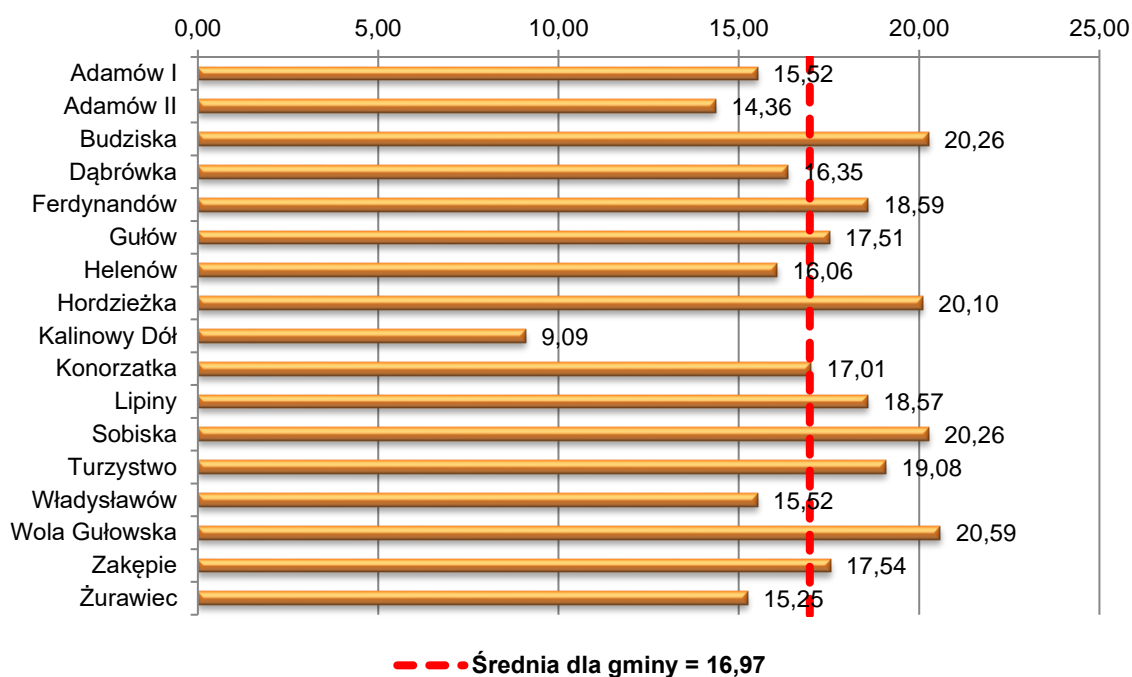

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych GUS

Problem starzenia się populacji, zarówno miast jak i wsi, zaczyna być współcześnie coraz bardziej odczuwalny. Niesie on ze sobą konieczność zmiany funkcji obiektów i przestrzeni, które powinny być coraz bardziej przystosowane do potrzeb wzrastającej populacji seniorów. Wskaźnikiem, który najtrafniej oddaje to zjawisko i pozwala na ocenę struktury demograficznej ludności zamieszkującej gminę Adamów jest odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni powyżej 65 lat oraz kobiety powyżej 60 lat). Aktualna, jak również prognozowana, liczba osób w wieku poprodukcyjnym wskazuje na zmiany potrzeb użytkowników przestrzeni, budynków, a także na możliwe obniżenie się dochodów części gospodarstw.

Wskaźnik ten na obszarze gminy Adamów wyniósł w 2015 roku 16,97%, co świadczy o wysokim poziomie starzenia się struktur demograficznych w gminie. Silną koncentrację problemu możemy zaobserwować w ponad połowie jednostek referencyjnych. Do jednostek tych należą sołectwa, w których, w 2015 roku, udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców był wyższy od średniej dla gminy Adamów (16,97%). Do ww. sołectw należą: Wola Gułowska (3,62 punkty procentowe powyżej średniej gminnej), Sobiska i Budziska (po 3,29 punktów procentowych powyżej średniej gminnej), Hordzieżka (3,13 punktów procentowych powyżej średniej gminnej), Turzystwo (2,11 punktów procentowych powyżej średniej gminnej), Ferdynandów (1,62 punkty procentowe powyżej średniej gminnej), Lipiny (1,6 punktów procentowych powyżej średniej gminnej), Zakępie (0,57 punktów procentowych powyżej średniej gminnej), Gułów (0,54 punkty procentowe powyżej średniej gminnej), Konorzatka (0,04 punkty procentowe powyżej średniej gminnej). W pozostałych jednostkach referencyjnych odnotowano nieco lepszą sytuację, a wskaźnik przyjął wartości niższe od średniej dla gminy. Jednostką referencyjną, w której odnotowano najniższy udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców było w 2015 roku sołectwo Kalinowy Dół, gdzie wskaźnik osiągnął wartość 9,09%, czyli 7,88 punktów procentowych mniej niż średnia w gminie Adamów.

Wykres 4 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Zjawisko starzenia się społeczności gminy Adamów jest jeszcze bardziej widoczne gdy analizie poddamy zmianę udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności na przestrzeni lat 2013-2015. Analiza dostępnych danych wskazuje, że w większości jednostek referencyjnych w badanym okresie odnotowano przyrost ww. ludności, a co za tym idzie, ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców wykazywał trend wzrostowy. Średni przyrost udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców gminy Adamów wyniósł 2,40% (średnia w gminie). Biorąc pod uwagę podział na jednostki referencyjne, największy przyrost odnotowano w następujących sołectwach:

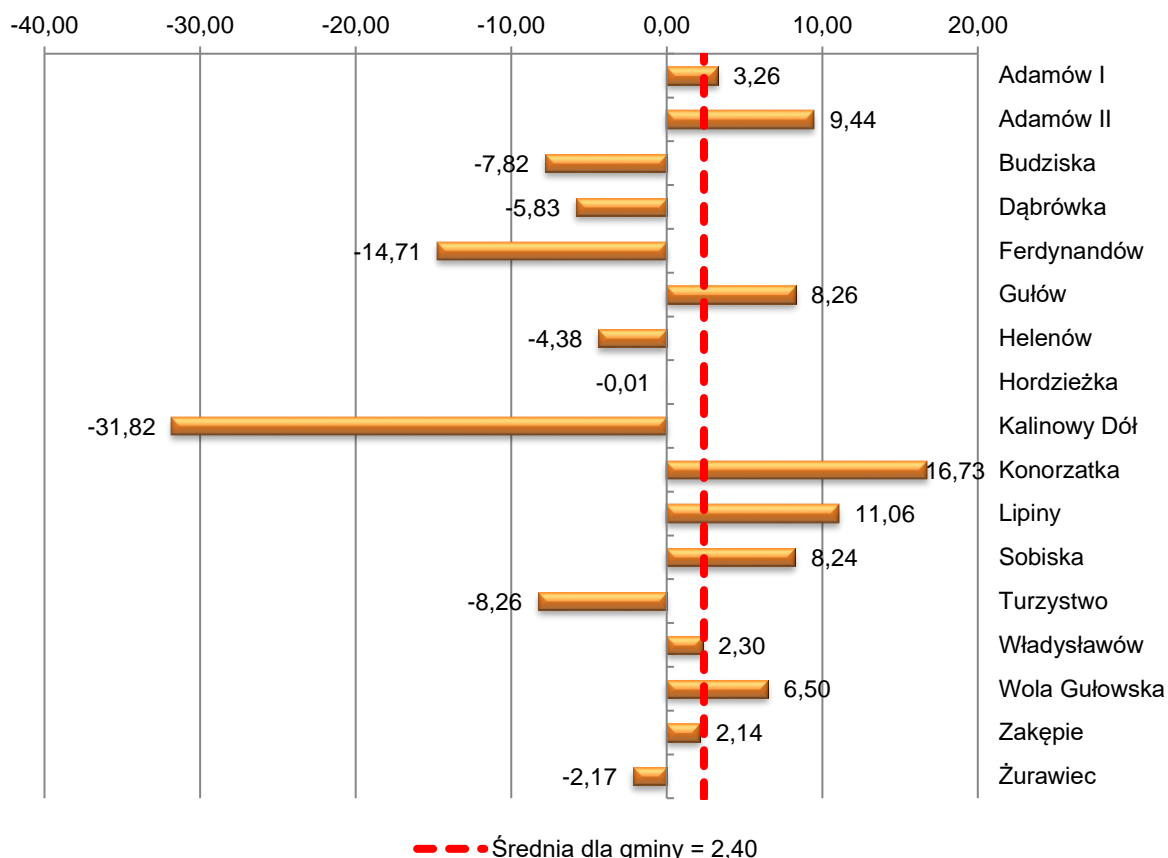
- Konorzatka - w 2015 roku nastąpił przyrost o 16,73% w stosunku do roku 2013;
- Lipiny - w 2015 roku nastąpił przyrost o 11,06% w stosunku do roku 2013;
- Adamów II - w 2015 roku nastąpił przyrost o 9,44% w stosunku do roku 2013;
- Gułów - w 2015 roku nastąpił przyrost o 8,26% w stosunku do roku 2013;
- Sobiska - w 2015 roku nastąpił przyrost o 8,24% w stosunku do roku 2013;
- Wola Gułowska - w 2015 roku nastąpił przyrost o 6,50% w stosunku do roku 2013;
- Adamów I - w 2015 roku nastąpił przyrost o 3,26% w stosunku do roku 2013

W sołectwach Władysławów oraz Zakępie odnotowano przyrost wskaźnika poniżej średniej gminnej. W pozostałych jednostkach referencyjnych odnotowano pozytywny trend spadkowy udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2013-2015:

- Kalinowy Dół – w 2015 roku nastąpił spadek o 31,82% w stosunku do roku 2013;
- Ferdynandów - w 2015 roku nastąpił spadek o 14,71% w stosunku do roku 2013;

- Turzystwo - w 2015 roku nastąpił spadek o 8,26% w stosunku do roku 2013;
- Budziska - w 2015 roku nastąpił spadek o 7,82% w stosunku do roku 2013;
- Dąbrówka - w 2015 roku nastąpił spadek o 5,83% w stosunku do roku 2013;
- Helenów - w 2015 roku nastąpił spadek o 4,38% w stosunku do roku 2013;
- Żurawiec - w 2015 roku nastąpił spadek o 2,17% w stosunku do roku 2013;
- Hordzieżka - w 2015 roku nastąpił spadek o 0,01% w stosunku do roku 2013.

Wykres 5 Zmiana udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Podczas konsultacji społecznych przeprowadzonych na terenie gminy Adamów podkreślano, że przyczyną znacznego obniżania się liczby ludności gminy jest w szczególności odpływ młodych osób. Jest to przede wszystkim spowodowane tym, że młodzi przenoszą się do dużych ośrodków miejskich (np. Warszawa) lub za granicę w poszukiwaniu dobrze płatnej pracy. Część młodych mieszkańców pozostaje w większych ośrodkach miejskich po ukończeniu rozpoczętej w mieście edukacji, gdyż widzi tam lepsze perspektywy zawodowe. W związku z tym, że obniża się liczba ludności młodej, ale i zarazem dobrze wykształconej, mieszkańcy postulowali, aby podjąć działania, które przyczyniłyby się do wzrostu liczby miejsc

pracy na lokalnym rynku pracy oraz działania propagujące i zachęcające mieszkańców do samozatrudnienia.

Migracje młodych mieszkańców do miast w poszukiwaniu lepszego wykształcenia, lepszej pracy i perspektyw życiowych wraz z zauważalnym procesem starzenia się populacji gminy przyczyniają się do tego, że na miejscu zostają osoby starsze, nierzadko pozostawione bez wsparcia rodziny.

Postępujący na terenie gminy Adamów, podobnie jak i w całej Polsce, proces starzenia się populacji wymaga podjęcia odpowiednich działań. Działania te powinny odnosić się nie tylko do lokalnego rynku pracy (np. polityka ukierunkowana na powstawanie nowych miejsc pracy, ułatwienie młodym startu zawodowego, zatrzymanie młodych na lokalnym rynku pracy, wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców w wieku przedemerytalnym), ale również włączania osób starszych do społeczności gminnej tak, aby malejące z wiekiem możliwości samodzielnego zaspokojenia potrzeb nie odsunęły seniorów na margines życia społecznego, kulturalnego, itp.

Analizując powyższe problemy mocno akcentowano potrzebę zapewnienia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób starszych (ale również dla mieszkańców niesamodzielnych), celem jak najdłuższego utrzymania ich w środowisku zamieszkania. Sugerowano także potrzebę likwidacji barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej, a także w miejscach powszechnie uczęszczanych (np. skwery, sklepy) oraz potrzebę organizacji różnorodnych form aktywności społecznej, edukacyjnej i kulturalnej dla osób starszych (a także niepełnosprawnych i chorujących).

W trakcie konsultacji seniorzy podkreślali, że na terenie gminy Adamów brakuje miejsc oraz wydarzeń, które miałyby na celu integrację młodszych i starszych mieszkańców. Seniorzy wykazali również potrzebę wsparcia psychologicznego oraz zwiększenia działań związanych ze wzmacnianiem potencjału osób starszych w celu ich rozwoju osobistego i zwiększania aktywności (np. usługi edukacyjne, szkolenia osławajające seniorów z nowymi technologiami). Seniorzy z obszaru gminy borykają się również z problemami takimi jak: samotność (często wynikająca z tego, że młodzi członkowie rodziny zmieniają miejsce zamieszkania, ze złych relacji rodzinnych czy braku czasu najbliższych), choroby przewlekłe, niepełnosprawność, niewystarczające środki finansowe oraz poczucie nieprzydatności.

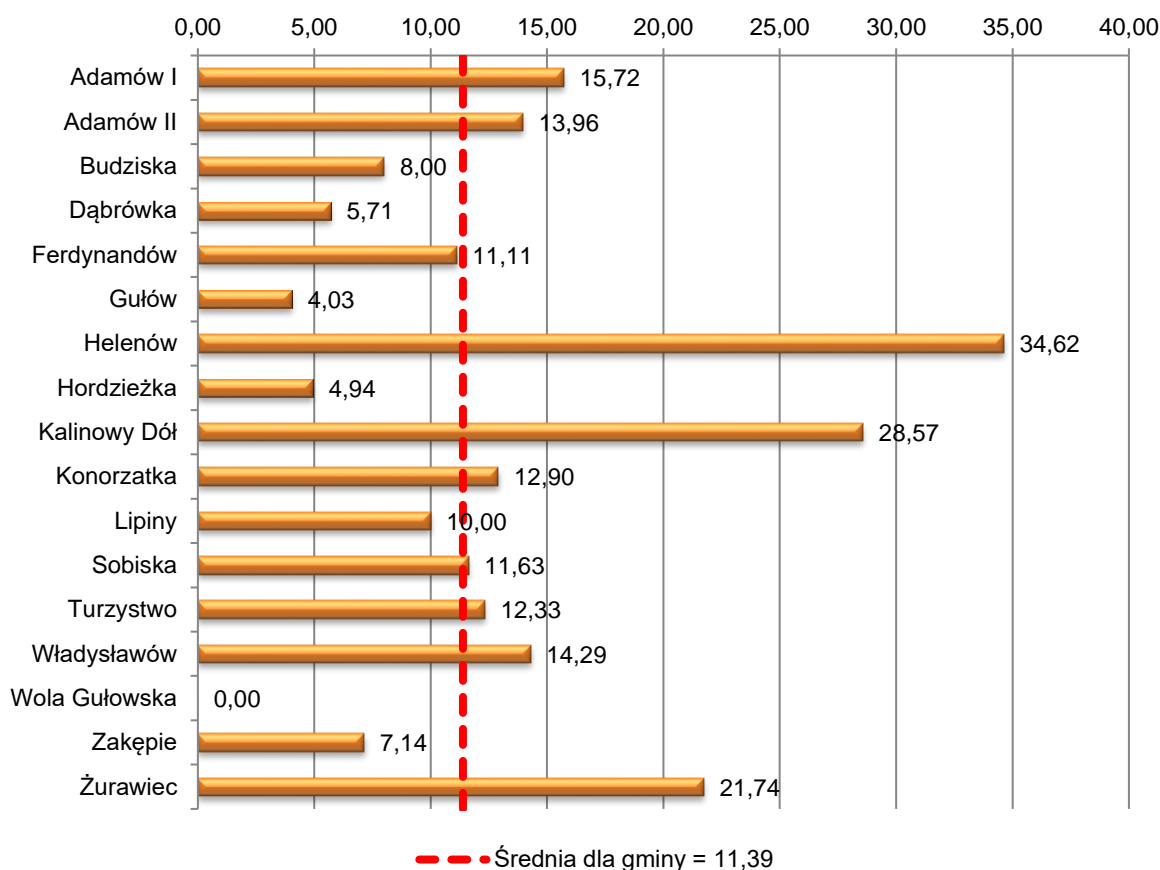
1.5.2 STAN ZDROWIA MIESZKAŃCÓW

Wśród negatywnych zjawisk w sferze społecznej, które sygnalizowały zarówno władze gminy Adamów, jak również sami mieszkańcy gminy, znajdują się także problemy zdrowotne ludności. Niewątpliwie o istotności tego problemu świadczy fakt, że kłopoty ze zdrowiem odciskają swoje piętno nie tylko na pojedynczych osobach dotkniętych chorobą, ale również na ich rodzinach, otoczeniu, a co za tym idzie, całej społeczności lokalnej.

Specjalistyczne wsparcie z zakresu ochrony zdrowia na terenie gminy Adamów realizuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Adamowie z ośrodkami zdrowia w

Adamowie i Woli Gułowskiej. W świetle danych udostępnionych przez ww. placówkę możemy zauważyć, że w 2015 roku średni udział dzieci i młodzieży do 17 roku życia włącznie, u których zdiagnozowano wady postawy i zaburzenia ruchu w ogólnej liczbie mieszkańców gminy z tej grupy wiekowej wyniósł 11,39% (średnia dla gminy Adamów). Jednostką referencyjną, w której sytuacja prezentowała się w 2015 roku najgorzej było sołectwo Helenów, gdzie odnotowano najwyższy poziom badanego wskaźnika – 34,62%, czyli trzykrotnie wyższy od średniej gminnej. Bardzo wysoki udział dzieci i młodzieży do 17 roku życia włącznie, u których zdiagnozowano wady postawy i zaburzenia ruchu w stosunku do wszystkich dzieci i młodzieży do 17 roku życia włącznie był również zauważalny w sołectwie Kalinowy Dół (28,57%) oraz sołectwie Żurawiec (21,74%). Sołectwami, w których analizowany wskaźnik przyjął wartości powyżej średniej dla gminy Adamów są: Adamów I (15,72%), Władysławów (14,29%), Adamów II (13,96%), Konorzatka (12,90%), Turzystwo (12,33%) oraz Sobiska (11,63%). W pozostałych jednostkach referencyjnych zaobserwowano nieco korzystniejszą sytuację, o czym świadczy fakt, że badany wskaźnik przyjął wartości niższe od średniej gminnej. Jedynym sołectwem, w którym nie odnotowano wśród dzieci i młodzieży do 17 roku życia żadnej osoby, która wykazywałaby wady postawy i zaburzenia ruchu była Wola Gułowska.

Wykres 6 Udział dzieci i młodzieży (do 17 roku życia włącznie), u których zdiagnozowano wady postawy i zaburzenia ruchu w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży (do 17 roku życia włącznie) w 2015 r. wg podziału na jednostki referencyjne (%)

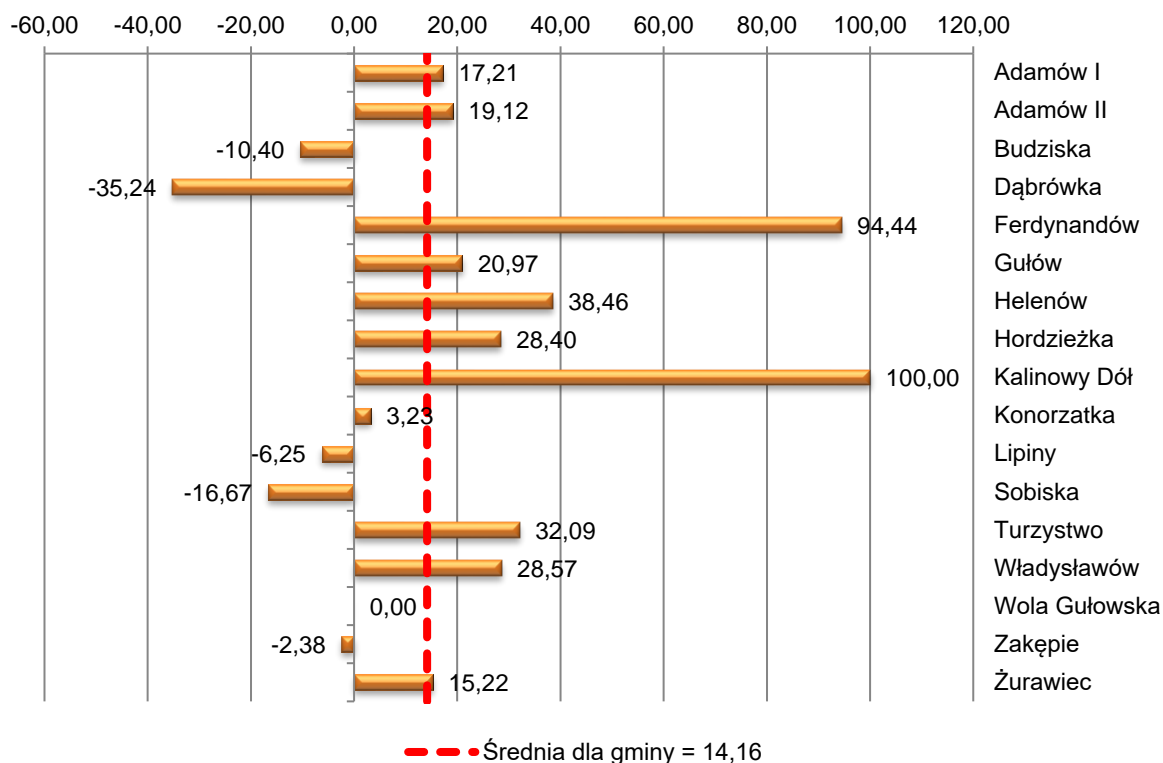
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NZOZ w Adamowie

Analizując dla lat 2013-2015 dynamikę zmian udziału dzieci i młodzieży do 17 roku życia, u których zdiagnozowano wady postawy i zaburzenia ruchu w ogólnej liczbie mieszkańców gminy Adamów w tym samym przedziale wiekowym możemy i w tym przypadku zauważyć negatywne tendencje. W ciągu trzech badanych lat udział dzieci i młodzieży do 17 roku życia, u których zdiagnozowano wady postawy i zaburzenia ruchu wśród ogólnej liczby osób w tej grupie wiekowej wzrósł średnio o 14,16% (średnia dla gminy Adamów). Największy wzrost odnotowano w sołectwie Kalinowy Dół (około siedmiokrotnie wyższy od średniej gminnej) oraz Ferdynandów (ponad sześciokrotnie wyższy od średniej gminnej). Jednostkami referencyjnymi, w których badany wskaźnik również przyjął wartości wyższe od średniej dla gminy były sołectwa:

- Helenów – o 24,3 punkty procentowe powyżej średniej gminnej;
- Turzystwo - o 17,93 punkty procentowe powyżej średniej gminnej;
- Władysławów - o 14,41 punktów procentowych powyżej średniej gminnej;
- Hordziezka - o 14,24 punkty procentowe powyżej średniej gminnej;
- Gułów - o 6,81 punktów procentowych powyżej średniej gminnej;
- Adamów II - o 4,96 punktów procentowych powyżej średniej gminnej;
- Adamów I - o 3,05 punktów procentowych powyżej średniej gminnej;
- Żurawiec - o 1,06 punktów procentowych powyżej średniej gminnej.

Najlepiej sytuacja prezentuje się w sołectwach: Budziska, Dąbrówka, Lipiny, Sobiska oraz Zakępie, w których nastąpił na przestrzeni lat 2013-2015 spadek udziału dzieci i młodzieży do 17 roku życia, u których zdiagnozowano wady postawy i zaburzenia ruchu w ogólnej liczbie mieszkańców gminy Adamów w tym samym przedziale wiekowym. Najwyższy spadek odnotowano w 2015 roku w sołectwie Dąbrówka, czyli o 35,24% w stosunku do 2013 roku. Najniższy zaś w sołectwie Zakępie, gdzie wskaźnik wyniósł -2,38%.

Wykres 7 Zmiana udziału dzieci i młodzieży (do 17 roku życia włącznie), u których zdiagnozowano wady postawy i zaburzenia ruchu w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży (do 17 roku życia włącznie) w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych SPZOZ w Adamowie

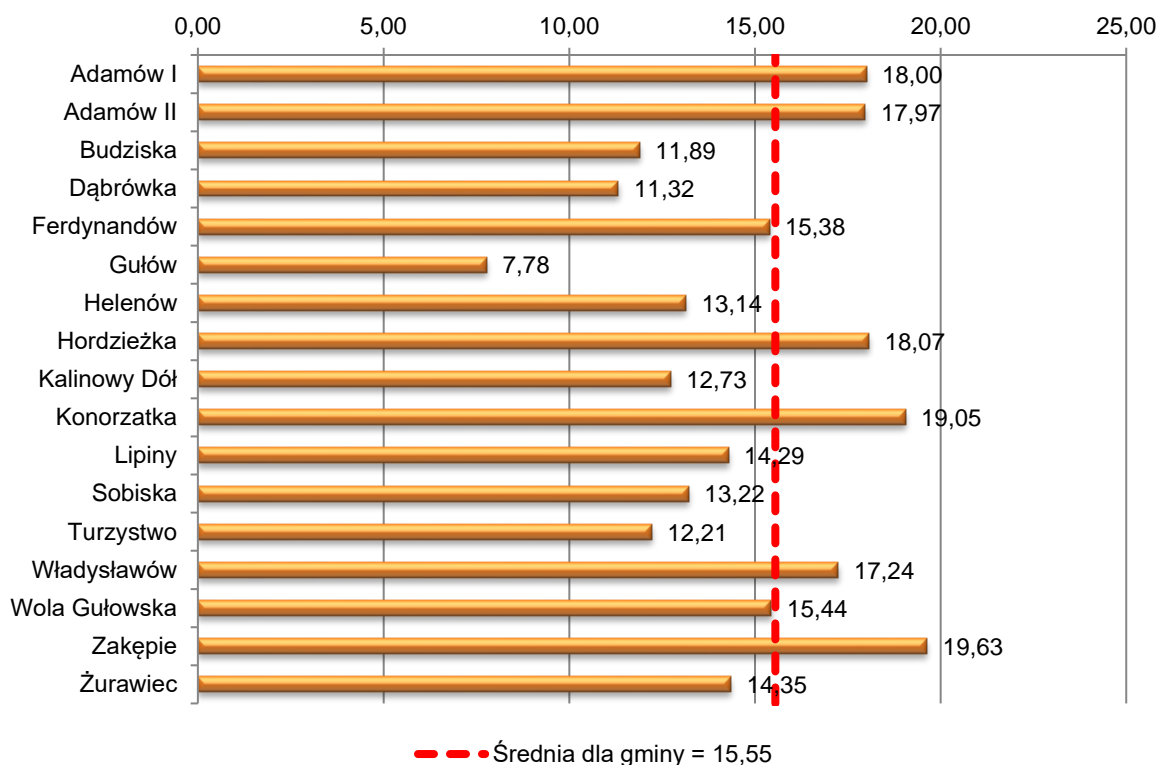
W związku z tym, że chorobami, na które najczęściej zapadają mieszkańcy gminy Adamów są choroby układu krążenia, dane na ten temat, pozyskane z SPZOZ-u, poddano szczegółowej analizie uwzględniając podział na jednostki referencyjne oraz potencjał ludnościowy każdej z jednostek.

Jednostkami referencyjnymi, które w 2015 roku odznaczyły się szczególną koncentracją mieszkańców borykających się z problemami układu krążenia są sołectwa, w których wskaźnik udziału osób chorujących na choroby układu krążenia w ogólnej liczbie mieszkańców osiągnął wartość wyższą od średniej w gminie Adamów (15,55%). Do ww. sołectw należą:

- Zakępie – wskaźnik na poziomie 19,63%;
- Konorzatka - wskaźnik na poziomie 19,05%;
- Hordzieżka - wskaźnik na poziomie 18,07%;
- Adamów I - wskaźnik na poziomie 18%;
- Adamów II - wskaźnik na poziomie 17,97%;
- Władysławów - wskaźnik na poziomie 17,24%.

Na pozostałych obszarach wskaźnik uplasował się na poziomie niższym od średniej gminnej. Najniższy udział chorujących na choroby układu krążenia w ogólnej liczbie mieszkańców odnotowano w 2015 roku w sołectwie Gułów (7,78%).

Wykres 8 Udział osób chorujących na choroby układu krążenia w ogólnej liczbie mieszkańców w 2015 r. wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NZOZ w Adamowie

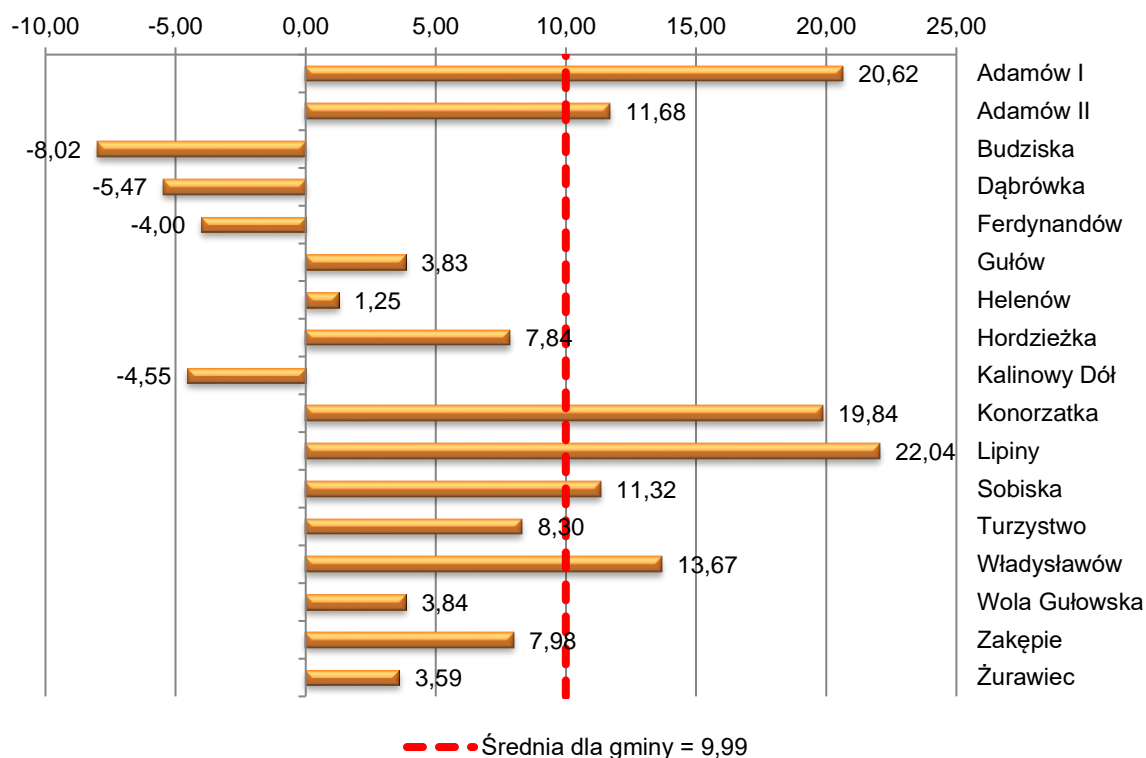
Analizując zachorowalność mieszkańców gminy Adamów na choroby układu krążenia na przestrzeni lat 2013-2015 można zaobserwować negatywny trend wzrostowy badanego zjawiska. W przeciągu badanych trzech lat udział osób chorujących na tę grupę chorób w ogólnej liczbie wszystkich mieszkańców uległ zwiększeniu na poziomie gminy, jak również w większości poszczególnych jednostek referencyjnych. Średnia dla gminy w badanym okresie wzrosła o 9,99%. Wzrost na poziomie wyższym niż średnia gminna odnotowano w następujących jednostkach referencyjnych:

- sołectwo Lipiny - wzrost o 22,04% w stosunku do 2013 roku
- sołectwo Adamów I – wzrost o 20,62% w stosunku do 2013 roku;
- sołectwo Konorzatka - wzrost o 19,84% w stosunku do 2013 roku;
- sołectwo Władysławów - wzrost o 13,67% w stosunku do 2013 roku;
- sołectwo Adamów II - wzrost o 11,68% w stosunku do 2013 roku;
- sołectwo Sobiska - wzrost o 11,32% w stosunku do 2013 roku.

W sołectwach: Turzystwo, Zakępie, Hordzieżka, Wola Gułowska, Gułów, Żurawiec oraz Helenów również odnotowano w latach 2013-2015 negatywny trend wzrostowy wskaźnika, jednakże wartości jakie przyjmowały były niższe niż średnia gminna. W pozostałych czterech sołectwach udział osób, u których zdiagnozowano choroby układu krążenia w ogólnej liczbie

mieszkańców uległa na przestrzeni lat 2013-2015 spadkowi. Największy spadek odnotowano w sołectwie Budziska (-8,02%), a najmniejszy w sołectwie Ferdynandów (-4%).

Wykres 9 Zmiana udziału osób chorujących na choroby układu krążenia w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych NZOZ w Adamowie

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy gminy oraz pracownicy instytucji publicznych (w szczególności GOPS-u) wskazywali, że coraz częściej mieszkańcy borykają się z różnego rodzaju problemami i zaburzeniami psychicznymi. Przyczyn tego rodzaju problemów zdrowotnych jest wiele, m. in.: szybkie tempo życia, przedłużający się stres, brak możliwości samorealizacji, problemy socjalno-bytowe czy nieporozumienia rodzinne. Zjawisko to odciska swoje piętno na wszystkich grupach wiekowych: dzieciach i młodzieży (np. w związku z brakiem akceptacji ze strony rówieśników, problemami w nauce), dorosłych (którzy na przykład nie radzą sobie z problemami życia codziennego), a także seniorach (którzy czują się niepotrzebni, odrzuceni i samotni). W trakcie konsultacji podkreślano, że zasadne w walce z wyżej opisanym problemem jest rozwój na terenie gminy Adamów poradnictwa psychologicznego dla mieszkańców.

1.5.3 BEZROBOCIE

Istotnym elementem analizy przeprowadzonej dla potrzeb niniejszego opracowania było zbadanie sytuacji na rynku pracy. Poziom bezrobocia jest jednym z ważniejszych wskaźników, który pozwala ocenić sytuację społeczną w gminie. Bezrobocie stanowi bowiem jedno z głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej, które dodatkowo jest silnie skorelowane z innymi negatywnymi procesami zachodzącymi na obszarze gminy (np. długotrwałe bezrobocie zwiększa ryzyko ubóstwa, wykluczenia społecznego).

Zjawisko bezrobocia, w szczególności długotrwałego (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu, przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuację materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym.

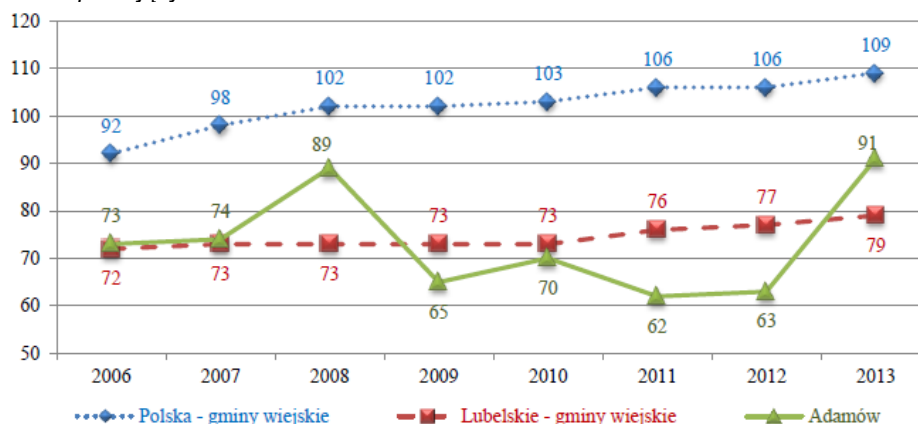
W związku z tym, że zjawisko bezrobocia jest niezwykle istotne przy dokonywaniu oceny występowania stanu kryzysowego na terenie gminy oraz poszczególnych jednostek referencyjnych, analizę tego zagadnienia przeprowadzono w oparciu o:

- wskaźnik odnoszący się do udziału osób bezrobotnych z terenu gminy Adamów, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w roku 2015 oraz wskaźnik obrazujący dynamikę zmiany udziału ww. osób wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym dla lat 2013-2015;
- wskaźnik odnoszący się do udziału osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie) zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2015 roku oraz wskaźnik obrazujący dynamikę zmiany udziału ww. osób wśród osób bezrobotnych w latach 2013-2015;
- wskaźnik odnoszący się do udziału osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2015 roku oraz wskaźnik obrazujący dynamikę zmiany udziału ww. osób wśród osób bezrobotnych w latach 2013-2015.

Zgodnie z danymi zaprezentowanymi w *Strategii integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2030)* w 2013 roku na 1000 mieszkańców gminy Adamów przypadało 91 pracujących. W latach

2009-2012 liczba pracujących w Adamowie była niższa od średniej (73-77 osób) dla gmin wiejskich Lubelszczyzny i kształtowała się na poziomie 62-70 osób na 1000 ludności. W 2013 roku wzrosła do 91 i była wyższa niż średnia dla gmin wiejskich (79 osób), ale niższa od średniej (109 osób) dla obszarów wiejskich w Polsce.

Wykres 10 Liczba pracujących na 1000 mieszkańców w latach 2006-2013

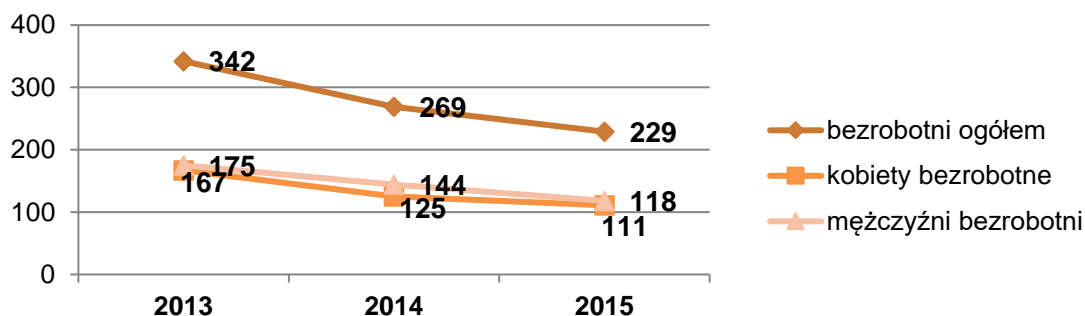

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS, zaczerpnięcie ze Strategii integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2020)

Dane statystyczne udostępnione przez Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie odnoszące się do bezrobocia w latach 2013-2015 na terenie gminy Adamów przedstawiają korzystny trend zjawiska. Na przestrzeni analizowanego okresu liczba osób bezrobotnych pochodzących z terenu gminy Adamów, zarejestrowanych w PUP w Łukowie, ulegała systematycznemu spadkowi. Na koniec 2013 roku wynosiła 342 osoby, 2014 – 269, a w 2015 roku – 229. W 2015 roku liczba bezrobotnych spadła zatem, w porównaniu z rokiem 2013, o 113 osób, co stanowi 33,04%-owy spadek. Bezrobotni z obszaru gminy Adamów stanowili w 2015 roku około 5,71% wszystkich bezrobotnych z terenu powiatu łukowskiego, którzy zostali zarejestrowani w PUP w Łukowie. Według danych na koniec 2015 roku, najliczniejszą grupę wśród wszystkich osób bezrobotnych z terenu gminy stanowili mieszkańcy sołectwa Adamów II (25,33% ogółu bezrobotnych gminy), natomiast najmniejszą – mieszkańcy sołectwa Helenów, Kalinowy Dół, Władysławów oraz Żurawiec (po dwóch bezrobotnych z każdego sołectwa, czyli po 0,87% spośród wszystkich bezrobotnych z terenu gminy).

Wśród bezrobotnych większość, we wszystkich latach analizy, stanowili mężczyźni. W 2013 roku stanowili oni 51,17% ogółu bezrobotnych z terenu gminy Adamów, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie. W 2014 roku 53,53%, a w 2015 roku – 51,53%.

Wykres 11 Bezrobotni w gminie Adamów na przestrzeni lat 2013-2015

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

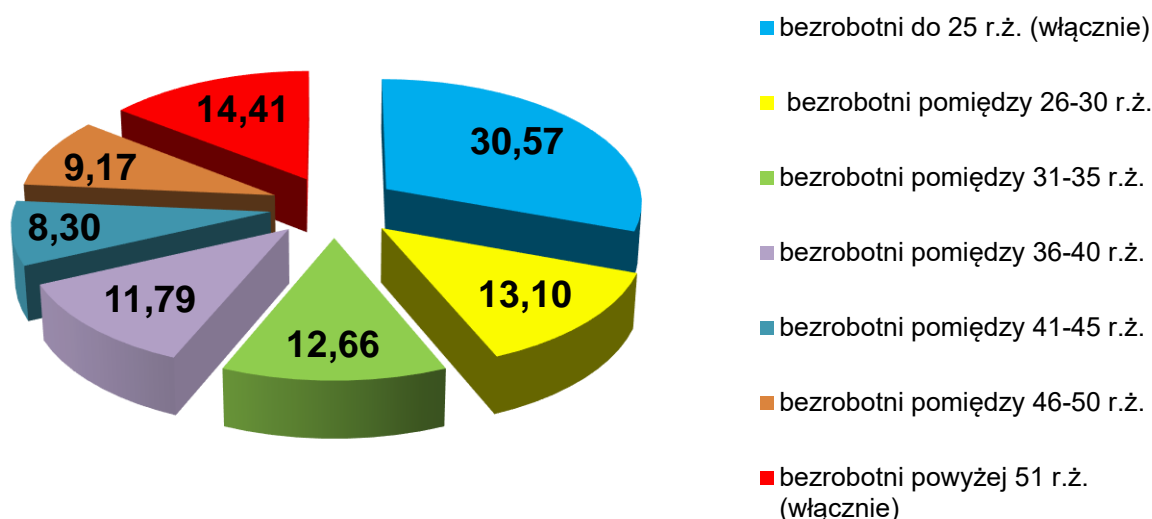
Analizując dane na temat bezrobocia w gminie Adamów, udostępnione przez PUP w Łukowie, przez pryzmat wieku osób bezrobotnych, możemy zauważyć, że w 2015 roku najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowili mieszkańcy do 25 roku życia (włącznie). Prawie co trzeci bezrobotny z gminy Adamów miał 25 lat lub mniej. Analizując dynamikę bezrobocia wśród młodych mieszkańców (do 25 r. ż. włącznie) w latach 2013-2015 możemy zaobserwować, że ich liczba z roku na rok systematycznie się obniżała. W 2015 roku spadła o 43,55% w stosunku do roku 2013. Z jednej strony może to być spowodowane przesuwaniem się wyżów demograficznych, a z drugiej – wysokim poziomem migracji młodych do dużych ośrodków miejskich lub za granicę w poszukiwaniu pracy lub lepiej płatnej pracy.

Niepokojącym zjawiskiem jest również dość wysoki udział bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie) w ogólnej liczbie bezrobotnych w gminie Adamów. W 2015 roku co siódmy bezrobotny mieszkaniec gminy pochodził z tej grupy wiekowej. Przyczyną tego zjawiska jest m.in. przesuwanie się wyżów demograficznych (I fala wyżu demograficznego, obejmująca roczniki 50-64 lat). W najbliższych latach należy się spodziewać wzrostu liczby bezrobotnych powyżej 51 roku życia, co będzie wiązało się z podjęciem działań zmierzających do przeciwdziałania bezrobocia w tej grupie wiekowej. II fala wyżu demograficznego, według prognoz GUS, będzie wchodzić w wiek emerytalny w okolicach 2050 roku. Problem z bezrobociem osób po 51 roku życia może się zatem nasilić w okolicach 2040 roku.⁸

Najmniej liczną grupę wiekową wśród mieszkańców gminy Adamów pozostających bez pracy stanowią bezrobotni pomiędzy 41 a 45 rokiem życia – 8,3%.

⁸ Strategia integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2020)

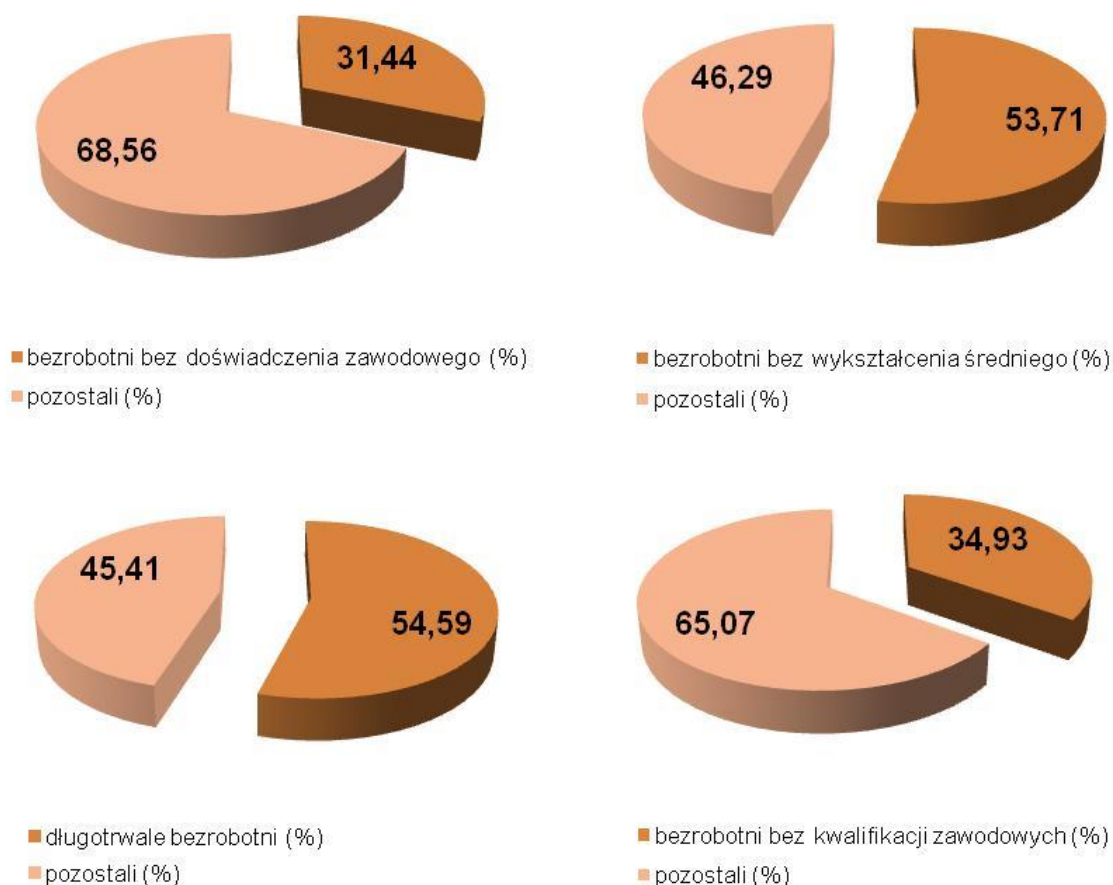
Wykres 12 Udział bezrobotnych z poszczególnych grup wiekowych w ogólnej liczbie bezrobotnych z gminy Adamów w 2015 roku (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

Co trzeci bezrobotny mieszkaniec gminy Adamów nie posiadał doświadczenia zawodowego (2015 rok). Bezrobotni z wykształceniem średnim, policealnym lub wyższym stanowili 46,29% ogólnej liczby bezrobotnych z gminy Adamów zarejestrowanych w PUP w Łukowie. W grupie bezrobotnych największą część stanowili w 2015 roku długotrwale bezrobotni – 54,59%. Zdecydowana większość mieszkańców gminy Adamów pozostających bez pracy posiada kwalifikacje zawodowe, jednakże należy mieć na uwadze, że nie zawsze charakter i rodzaj posiadanych kwalifikacji jest zgodny z potrzebami rynku pracy. W związku z tym, należy pamiętać, że działaniami mającymi na celu podniesienie wartości osoby bezrobotnej na rynku pracy należy objąć nie tylko bezrobotnych nieposiadających żadnych kwalifikacji zawodowych, ale również bezrobotnych, których kwalifikacje nie odpowiadają wymaganiom potencjalnych pracodawców i aktualnej sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Wykres 13 Udział bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego, bez wykształcenia średniego, bez kwalifikacji zawodowych oraz długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych z gminy Adamów w 2015 roku (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

Jednym ze wskaźników, za pomocą którego można zidentyfikować poziom bezrobocia jest udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym. Ze względu na fakt, że zjawisko bezrobocia jest dość zróżnicowane wewnętrznie, przydatność takiego wskaźnika bywa niejednokrotnie ograniczona. Nie pozwala on bowiem na odpowiednio precyzyjną identyfikację obszarów szczególnie dotkniętych pewnymi specyficznymi typami bezrobocia. Sytuacja taka ma również miejsce w przypadku gminy Adamów. Obraz jaki widoczny jest w przypadku wskaźnika bezrobocia ogółem w 2015 r. nie jest wystarczający i nie pozwala na identyfikację obszaru szczególnie dotkniętego problemem bezrobocia. Dlatego analizie poddano także dynamikę zmiany ww. wskaźnika w latach 2013-2015.

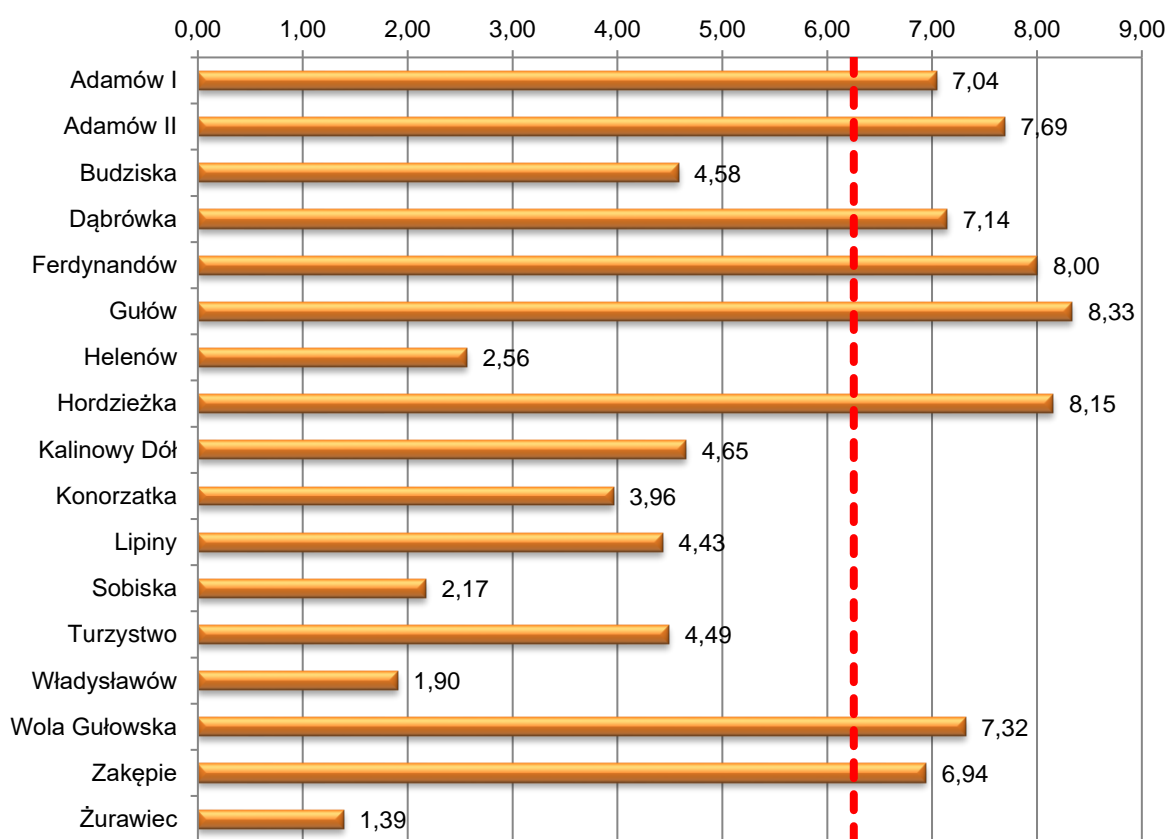
W ujęciu poszczególnych jednostek referencyjnych wskaźnik udziału osób bezrobotnych w ogóle osób w wieku produkcyjnym osiągnął w 2015 roku wartości wyższe od średniej w gminie Adamów (6,25%) w obrębie następujących jednostek:

- sołectwo Gułów – 2,08 punktów procentowych powyżej średniej gminnej;
- Hordziezka – 1,9 punktów procentowych powyżej średniej gminnej;
- Ferdynandów – 1,75 punktów procentowych powyżej średniej gminnej;
- Adamów II – 1,44 punkty procentowe powyżej średniej gminnej;

- Wola Gułowska – 1,07 punktów procentowych powyżej średniej gminnej;
- Dąbrówka – 0,89 punktów procentowych powyżej średniej gminnej;
- Adamów I – 0,79 punktów procentowych powyżej średniej gminnej;
- Zakępie – 0,69 punktów procentowych powyżej średniej gminnej.

Najkorzystniejszą sytuacją prezentuje się w sołectwie Żurawiec, gdzie wskaźnik udziału osób bezrobotnych wśród mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 roku wyniósł 1,39%, tj. 4,86 punktów procentowych poniżej średniej w gminie. Za nim znajdują się sołectwa: Władysławów (4,35 punktów procentowych poniżej średniej w gminie), Sobiska (4,08 punktów procentowych poniżej średniej w gminie), Helenów (3,69 punktów procentowych poniżej średniej w gminie), Konorzatka (2,29 punktów procentowych poniżej średniej w gminie), Lipiny (1,82 punkty procentowe poniżej średniej w gminie), Turzystwo (1,76 punktów procentowych poniżej średniej w gminie), Budziska (1,67 punktów procentowych poniżej średniej w gminie) oraz Kalinowy Dół (1,6 punktów procentowych poniżej średniej w gminie).

Wykres 14 Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2015 r. wg podziału na jednostki referencyjne (%)

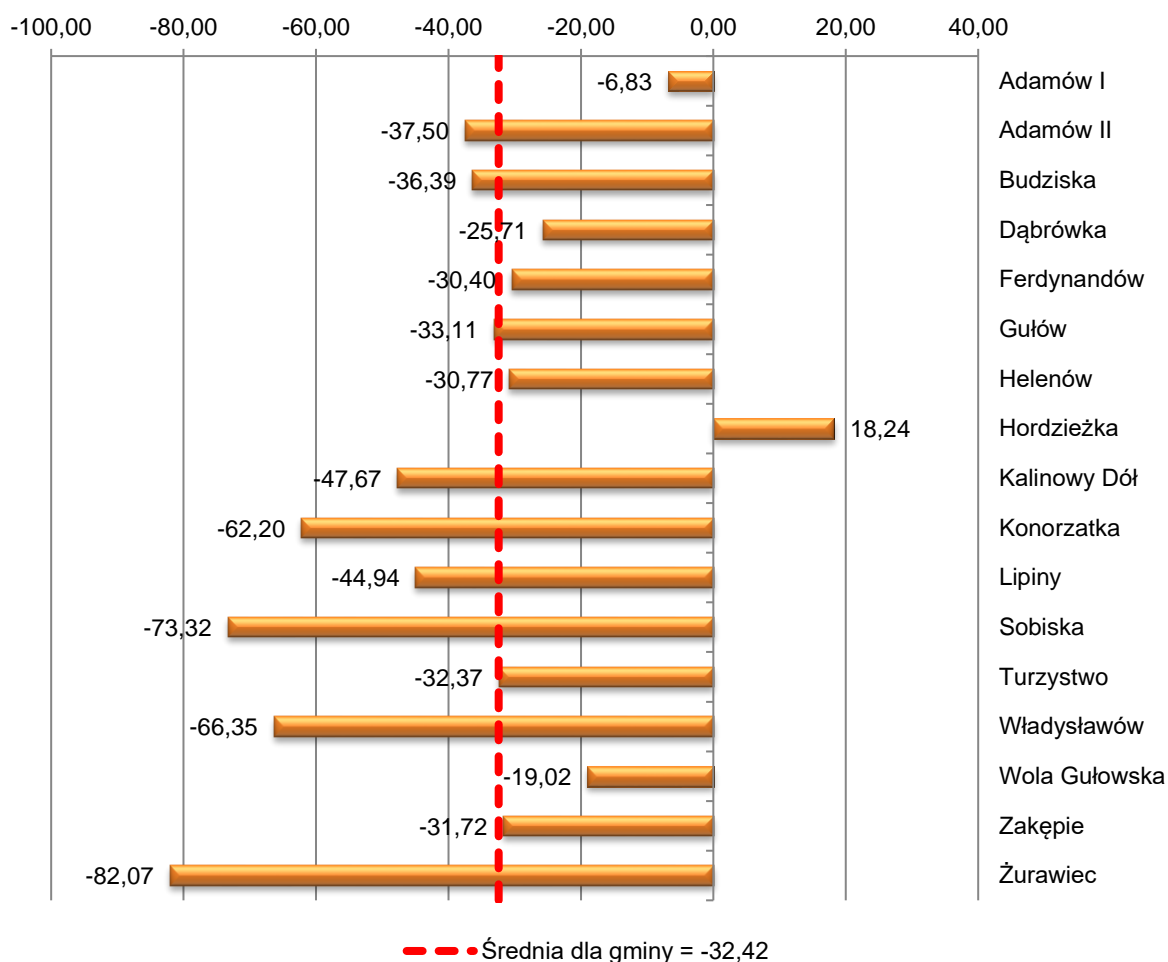

— — — Średnia dla gminy = 6,25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

Analiza dynamiki zmiany udziału bezrobotnych mieszkańców gminy Adamów, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie, w ogólnej liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym, na przestrzeni lat 2013-2015, wskazuje, że najgorszą sytuację możemy zaobserwować w sołectwie Hordzieżka, gdzie w ww. okresie udział bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym wzrósł o 18,24%. Jest to jedyna jednostka referencyjna, w której odnotowano negatywny trend wzrostowy wskaźnika. W pozostałych jednostkach możemy zaobserwować spadek udziału osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Największy procentowy spadek nastąpił w analizowanym okresie w sołectwie Żurawiec (82,07%), Sobiska (73,32%) oraz Władysławów (66,35%). W dalszej kolejności uplasowały się sołectwa: Konorzatka, Kalinowy Dół, Lipiny, Adamów II, Budziska oraz Gułów. Jednostkami o nieco gorszej sytuacji są sołectwa, w których co prawda nastąpił spadek badanego wskaźnika, ale przyjął on wartości niższe niż średnia dla gminy (spadek o 32,42%). Do grupy tej należą sołectwa: Turzystwo (spadek o 32,37%), Zakępie (spadek o 31,72%), Helenów (spadek o 30,77%), Ferdynandów (spadek o 30,40%), Dąbrówka (spadek o 25,71%), Wola Gułowska (spadek o 19,02%) oraz Adamów I (spadek o 6,83%).

Wykres 15 Zmiana udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)

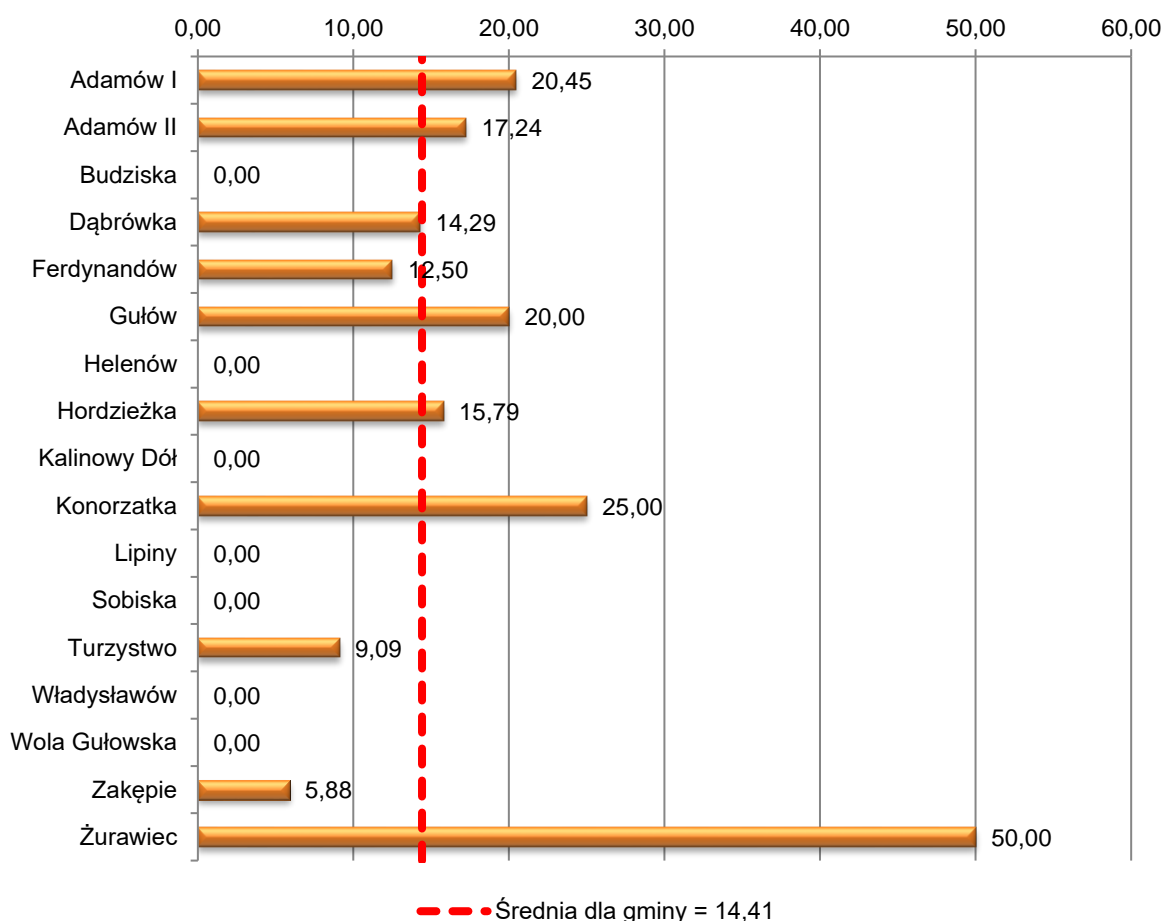

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

Kolejnym wskaźnikiem, który poddano analizie na potrzeby niniejszego opracowania był udział osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie) zarejestrowanych w Powiatowym

Urządzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych mieszkańców gminy oraz poszczególnych jednostek referencyjnych. W 2015 roku na terenie całej gminy Adamów średni udział bezrobotnych w tym przedziale wiekowym w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 14,41% (średnia gminna). Jednostkami referencyjnymi, w obrębie których nie odnotowano żadnej osoby bezrobotnej powyżej 51 roku życia (włącznie) były sołectwa: Budziska, Helenów, Kalinowy Dół, Lipiny, Sobiska, Władysławów oraz Wola Gułowska. Najgorzej sytuacja przedstawia się w sołectwie Żurawiec, w obrębie którego aż 50% bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Łukowie stanowiły osoby powyżej 51 roku życia (włącznie). Wysoką wartość wskaźnik przyjął również w sołectwach: Konorzatka (25%), Adamów I (20,45%), Gułów (20%), Adamów II (17,24%) oraz Hordzieżka (15,79%). Sołectwami, w których wskaźnik udziału osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie) w ogólnej liczbie bezrobotnych przyjął wartości niższe od średniej w gminie Adamów były w 2015 roku: Dąbrówka, Ferdynandów, Turzystwo oraz Zakępie.

Wykres 16 Udział osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie) zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2015 r. wg podziału na jednostki referencyjne (%)

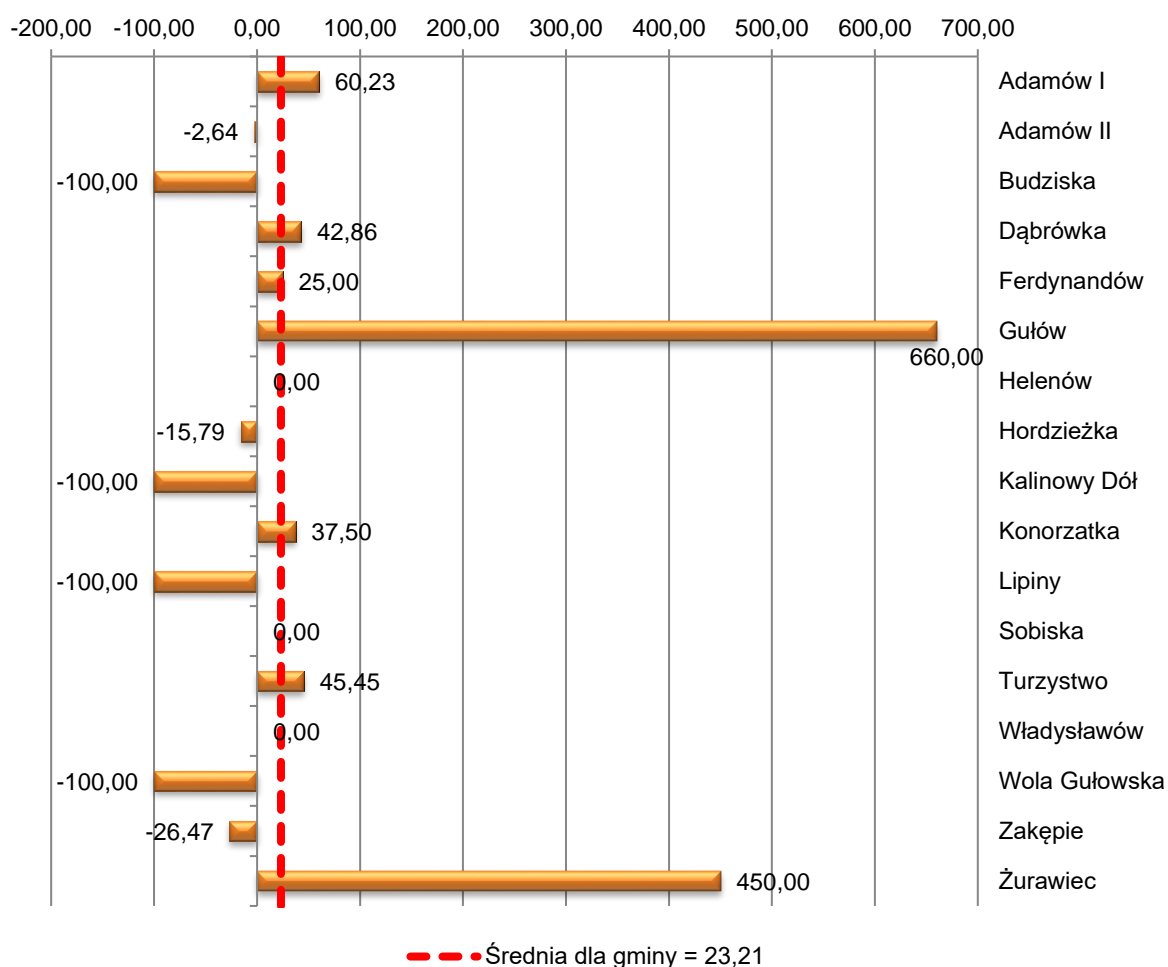

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

Dynamika zmiany udziału osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie) zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych

mieszkańców pokazuje, że na przestrzeni lat 2013-2015 udział tych osób wśród bezrobotnych mieszkańców gminy Adamów uległ znacznemu wzrostowi. W 2015 roku udział mieszkańców bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie) w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł o 23,21% w stosunku do roku 2013. Pomimo negatywnego trendu wzrostowego w skali całej gminy Adamów, część jednostek referencyjnych odnotowała na przestrzeni lat 2013-2015 spadek udziału osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie) w ogólnej liczbie bezrobotnych. Do jednostek tych należą sołectwa: Budziska, Kalinowy Dół, Lipiny, Wola Gułowska, Zakępie, Hordzieżka oraz Adamów II. Największy wzrost odnotowano zaś w sołectwie Gułów oraz Żurawiec. Wysokie wartości jakie przyjął na ww. obszarach badany wskaźnik wynikają z tego, że w obrębie tych sołectw liczba osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie) była stosunkowo niewielka.

Wykres 17 Zmiana udziału osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie) zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

Ostatnim z elementów poddanych analizie jest udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych w ogólnej liczbie bezrobotnych z terenu gminy Adamów oraz poszczególnych jednostek referencyjnych, a także dynamika zmian tego wskaźnika. Wysoki udział osób

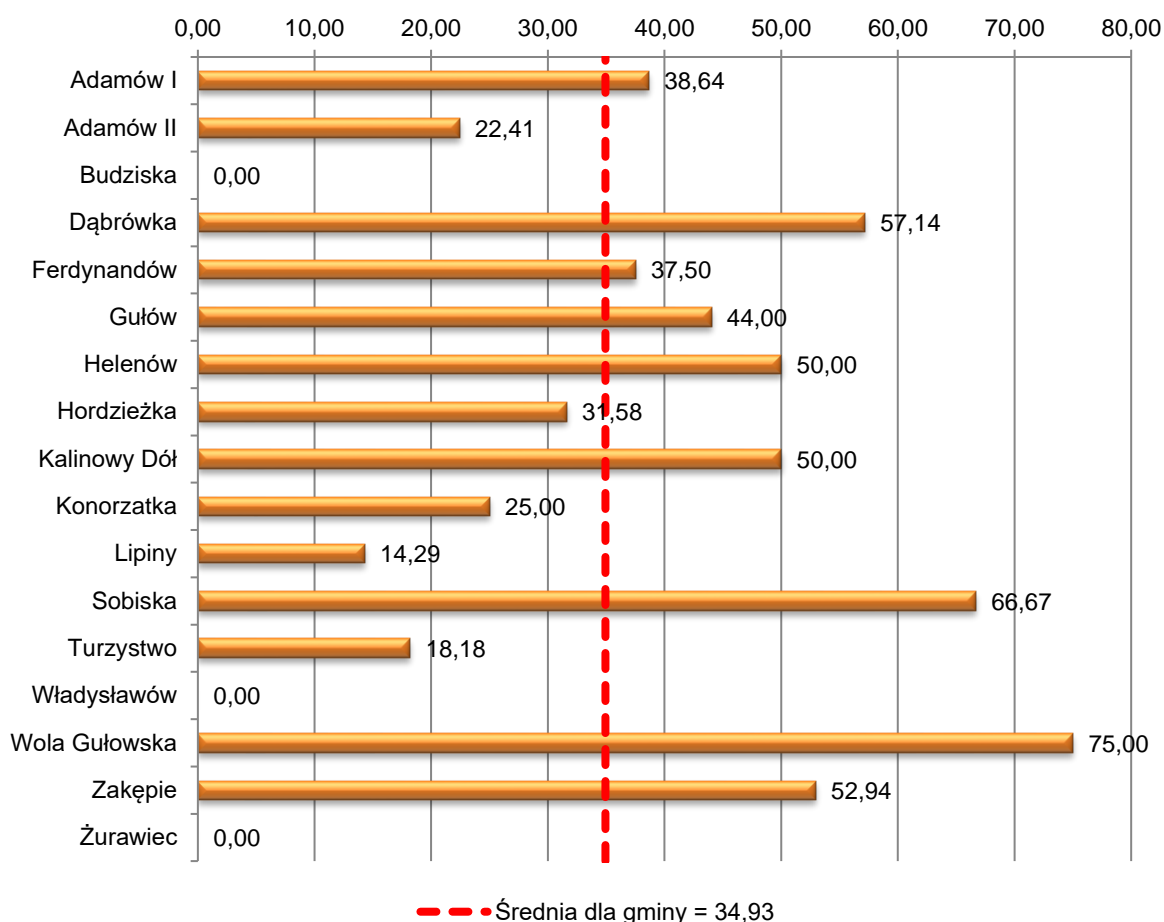
bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji zawodowych jest jednym z markerów wskazujących na trwały charakter procesu pozostawania bez pracy. Wskaźnik ten wskazuje na ogół na wysoki związek pomiędzy kwalifikacjami zawodowymi bezrobotnych oraz okresem, w którym pozostają oni bez pracy. Aktywizacja tej grupy osób bezrobotnych jest bardzo trudna i czasochłonna.

W 2015 roku wskaźnik udziału osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych mieszkańców wyniósł dla obszaru całej gminy Adamów 34,93% (średnia gminna). Najwyższy odsetek bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych w stosunku do wszystkich bezrobotnych odnotowano na terenie sołectwa Wola Gułowska, gdzie aż 75% bezrobotnych nie posiada żadnych kwalifikacji zawodowych. Jednostkami referencyjnymi, w których sytuacja również nie wygląda zadowalająco są:

- sołectwo Sobiska – bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych stanowią 66,67% ogółu bezrobotnych;
- sołectwo Dąbrówka - bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych stanowią 57,14% ogółu bezrobotnych;
- sołectwo Zakępie - bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych stanowią 52,94% ogółu bezrobotnych;
- sołectwo Helenów - bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych stanowią 50% ogółu bezrobotnych;
- sołectwo Kalinowy Dół - bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych stanowią 50% ogółu bezrobotnych;
- sołectwo Gułów - bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych stanowią 44% ogółu bezrobotnych;
- sołectwo Adamów I - bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych stanowią 38,64% ogółu bezrobotnych;
- sołectwo Ferdynandów - bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych stanowią 37,50% ogółu bezrobotnych.

We wskazanych powyżej sołectwach wartości wskaźnika uplasowały się powyżej średniej gminnej. W sołectwach: Budziska, Władysławów oraz Żurawiec wśród osób bezrobotnych nie było w 2015 roku ani jednej osoby, która nie miałaby żadnych kwalifikacji zawodowych. W pozostałych jednostkach referencyjnych udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych w ogólnej liczbie bezrobotnych był niższy niż średni udział w gminie Adamów.

Wykres 18 Udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne (%)

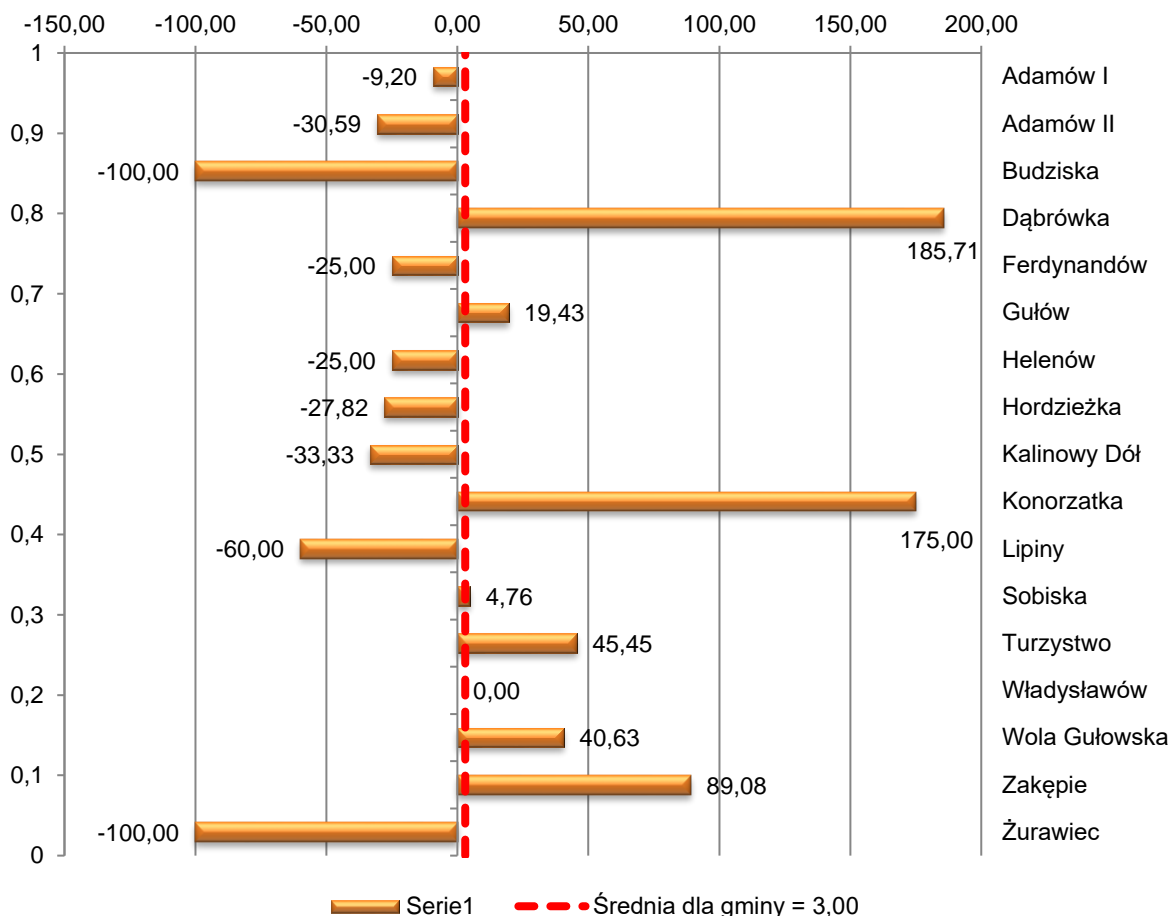
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

W świetle danych udostępnionych przez Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie, pomimo systematycznego spadku liczby osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (2013 r. - 116, 2014 r. - 94, 2015 r. - 80), ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych z terenu gminy Adamów z roku na rok wzrasta. W 2015 roku nastąpił wzrost udziału osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych w ogólnej liczbie bezrobotnych z obszaru gminy Adamów o 3% (średnia gminna). Na przestrzeni analizowanego okresu w siedmiu jednostkach referencyjnych nastąpił wzrost udziału bezrobotnych nieposiadających kwalifikacji zawodowych. Do jednostek tych należą następujące sołectwa: Dąbrówka, Konorzatka, Zakępie, Turzystwo, Wola Gułowska, Gułów oraz Sobiska. Najkorzystniejszą sytuację zaobserwowano w sołectwach:

- Budziska – spadek o 100%;
- Żurawiec – spadek o 100%;
- Lipiny – spadek o 60%;
- Kalinowy Dół – spadek o 33,33%;
- Adamów II – spadek o 30,59%;
- Hordzieżka – spadek o 27,82%;

- Ferdynandów – spadek o 25%;
- Helenów – spadek o 25%;
- Adamów I – spadek o 9,2%.

Wykres 19 Zmiana udziału osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Łukowie

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Konsultacje społeczne przeprowadzone z mieszkańcami gminy Adamów oraz przedstawicielami lokalnych władz wykazały, że spadek ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie nie jest spowodowany polepszającą się sytuacją na lokalnym rynku pracy. Wskazywano, że systematyczne obniżanie się bezrobocia w gminie jest wynikiem migracji zarobkowych mieszkańców. W związku z niełatwą sytuacją na lokalnym rynku pracy oraz bliskością dużych ośrodków miejskich (np. Warszawy), coraz większa liczba mieszkańców gminy decyduje się na

wyjazdy w poszukiwaniu pracy poza terenem gminy i nie rejestruje się w Urzędzie Pracy. W związku z powyższym spadek liczby bezrobotnych nie wynika z pozytywnych zmian na lokalnym rynku pracy, tj. nie jest skorelowany z powstaniem nowych miejsc pracy na obszarze

gminy, ale, z dużym prawdopodobieństwem, jest następstwem zjawiska odpływu mieszkańców.

Według Narodowego Spisu Powszechnego, przeprowadzonego w 2011 roku dominującym kierunkiem wyjazdu pracowników najemnych zamieszkałych w gminie Adamów była Warszawa (89 osób) oraz miasto Łuków (88 osób). Do Lublina dojeżdżało ok. 46 pracowników. Część dojeżdżała także do takich gmin, jak: Serokomla, Wiązowna (woj. mazowieckie), Wojcieszków i Trzebieszów. Gmina Adamów przez względną bliskość odległość od aglomeracji warszawskiej, stwarza korzystne warunki do podejmowania tam pracy.

Podczas konsultacji społecznych podkreślano, że migracje zarobkowe mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym dotyczą najczęściej ludzi młodych i wykształconych. Niesie to ze sobą kolejne negatywne zjawiska – spadek liczby urodzeń na terenie gminy oraz szybkie starzenie się populacji w gminie. Rekomenduje się zatem podjęcie niezbędnych działań celem promocji postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców (w szczególności młodych, do 30 roku życia), wsparcie osób podejmujących samozatrudnienie w formie jednoosobowej działalności gospodarczej lub spółdzielni socjalnej oraz wykorzystanie potencjału gminy do stworzenia nowych miejsc pracy.

Kolejnym problemem, na który zwrócono uwagę w trakcie konsultacji społecznych jest bezrobocie wśród młodych kobiet, w szczególności matek, które po urodzeniu dziecka zrezygnowały lub odłożyły na jakiś czas pracę zawodową. Również dane z PUP w Łukowie wskazują, że bardzo duża liczba kobiet bezrobotnych nie podjęła zatrudnienia po urodzeniu dziecka (prawie 39% spośród bezrobotnych kobiet w 2015 r.). W związku z tym postuluje się wprowadzenie rozwiązań ułatwiających godzenie pracy z obowiązkami rodzicielskimi.

1.5.4 WYKLUCZENIE SPOŁECZNE I UBÓSTWO

Kolejnym zjawiskiem, które poddano analizie na potrzeby niniejszej diagnozy było ubóstwo i wykluczenie społeczne. Uznano, że najbardziej praktyczną i właściwą metodą, za pomocą której można zbadać ww. zjawisko jest analiza struktury beneficjentów świadczeń pomocy społecznej, przy uwzględnieniu różnych cech tej grupy: cech demograficznych, społecznych i ekonomicznych.

Przepisy polskiego prawa dotyczące obszaru pomocy społecznej wskazują, że celem pomocy społecznej jest umożliwienie poszczególnym osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są oni w stanie pokonać samodzielnie. Pomoc społeczna, zgodnie z zapisami ustawy⁹, wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest również zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia,

⁹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 poz. 930)

niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej oraz klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Ubóstwo i wykluczenie społeczne bardzo często współwystępują z innymi problemami społecznymi, takimi jak: bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach, brak wspierania wysiłków edukacyjnych dzieci przez rodziców, wypadanie dzieci i młodzieży z systemu kształcenia, uzależnienia. Metodą, którą zastosowano, aby określić natężenie problemu ubóstwa i wykluczenia społecznego była analiza zapotrzebowania mieszkańców gminy Adamów oraz poszczególnych jednostek referencyjnych na różne formy pomocy społecznej organizowane przez gminę. W tym celu zbadano liczbę osób zamieszkujących na terenie poszczególnych jednostek referencyjnych (sołectw), które z powodu indywidualnej sytuacji życiowej są uprawnione do korzystania z pomocy społecznej. Przeanalizowano liczbę osób, które uprawnione są do korzystania ze świadczeń ogółem oraz tych, które uprawnione są do pomocy społecznej z tytułu: ubóstwa oraz bezrobocia. Badaniem objęto również dzieci i młodzież do 17 roku życia włącznie korzystających z dożywiania przyznawanego przez GOPS w Adamowie. Taka analiza zjawiska pozwoliła na dokonanie obserwacji, zarówno w wymiarze terytorialnym, jak i jakościowym, które ze zjawisk stanowi największy problem w skali gminy Adamów.

Dane źródłowe, które zostały przekazane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie pokazują, że ogólna liczba mieszkańców gminy wymagających wsparcia organizowanego przez gminę ulegała systematycznemu spadkowi na przestrzeni lat 2013-2015. W 2015 roku wyniosła ona 187 osób, co stanowi 3,19% wszystkich mieszkańców gminy Adamów. Ogólna liczba osób korzystających z pomocy społecznej w gminie Adamów spadła o 74 osoby na przestrzeni lat 2013-2015 (przy ogólnym spadku liczby mieszkańców o 62 osoby), co oznacza spadek o 28,35%. Analizując szczegółowo sytuację przez pryzmat poszczególnych jednostek referencyjnych, możemy zauważyć, że w większości sołectw odnotowano spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej charakterystyczny dla całej gminy. Jedynie w jednym sołectwie na przestrzeni lat 2013-2015 nastąpił wzrost liczby mieszkańców objętych różnego rodzaju formami wsparcia z GOPS: w sołectwie Turzystwo (wzrost o 18,18% w stosunku do roku 2013). Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w sołectwie Dąbrówka oraz sołectwie Gułów kształtowała się w 2015 roku na takim samym poziomie jak w roku 2013. W poniższej tabeli zaprezentowano szczegółowe dane dotyczące liczby osób korzystających z różnych form pomocy społecznej w latach 2013-2015 z podziałem na miejsce ich zamieszkania.

Tabela 3 Liczba osób mieszkających na terenie gminy Adamów, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na przestrzeni lat 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne

Jednostka referencyjna	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej		
	2013	2014	2015
Adamów I	19	20	12
Adamów II	49	43	33
Budziska	10	9	6
Dąbrówka	6	6	6
Ferdynandów	15	14	11
Gułów	18	17	18
Helenów	8	6	6
Hordzieżka	19	14	9
Kalinowy Dół	6	5	5
Konorzatka	7	5	5
Lipiny	21	16	11
Sobiska	9	6	3
Turzystwo	11	15	13
Władysławów	7	4	3
Wola Gułowska	18	17	16
Zakępie	28	27	21
Żurawiec	10	11	9
średnia w gminie	261	235	187

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Adamowie

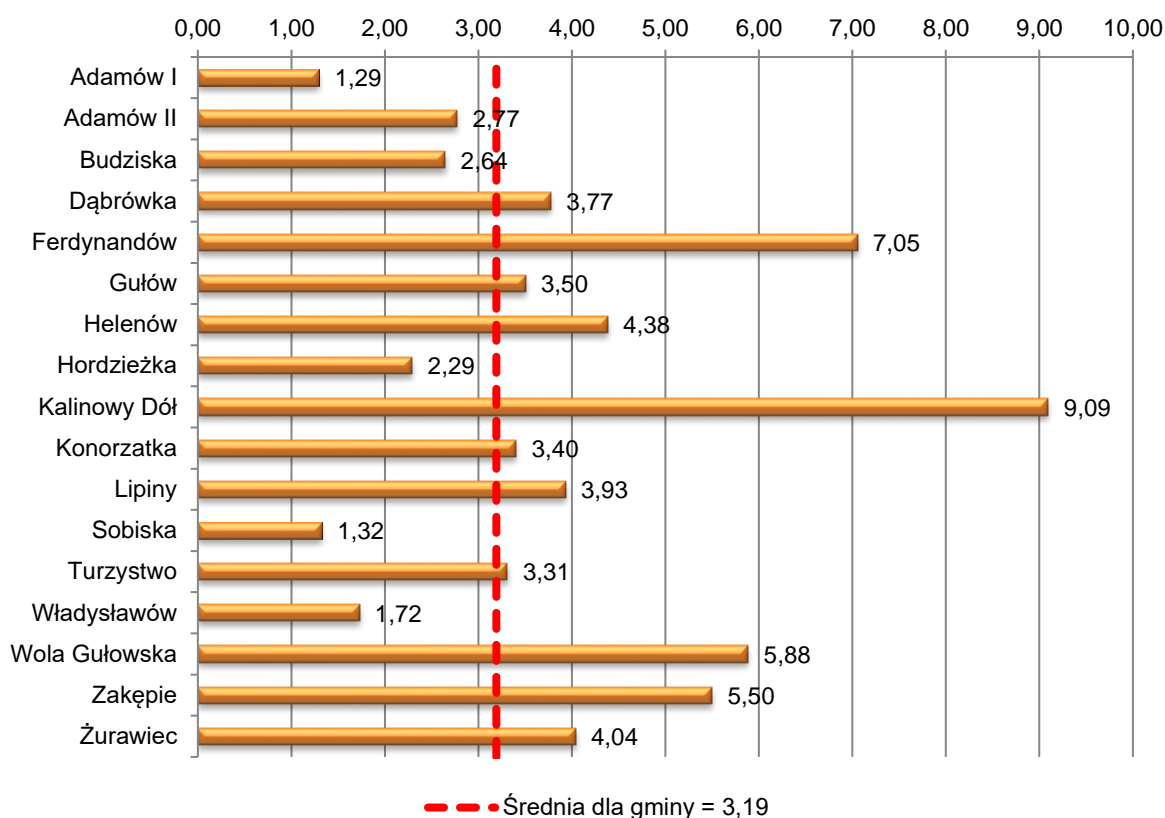
Do przeprowadzenia precyzyjnej identyfikacji i analizy terenów, w obrębie których występuje największa koncentracja osób korzystających ze środków pomocy społecznej, konieczne jest zastosowanie kryterium potencjału ludnościowego. W związku z powyższym, analizie poddano, w poszczególnych jednostkach referencyjnych, wskaźnik udziału osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców w 2015 roku oraz dynamikę zmiany wskazanego wskaźnika na przestrzeni lat 2013-2015. Po uwzględnieniu potencjału ludnościowego poszczególnych jednostek referencyjnych, w 2015 roku najgorzej sytuacja prezentowała się w następujących sołectwach:

- Kalinowy Dół, gdzie wskaźnik wyniósł 9,09%;
- Ferdynandów, gdzie wskaźnik wyniósł 7,05%;

- Wola Gułowska, gdzie wskaźnik wyniósł 5,88%;
- Zakępie, gdzie wskaźnik wyniósł 5,50%;
- Helenów, gdzie wskaźnik wyniósł 4,38%;
- Żurawiec, gdzie wskaźnik wyniósł 4,04%;
- Lipiny, gdzie wskaźnik wyniósł 3,93%;
- Dąbrówka, gdzie wskaźnik wyniósł 3,77%;
- Gułów, gdzie wskaźnik wyniósł 3,50%;
- Konorzatka, gdzie wskaźnik wyniósł 3,40%;
- Turzystwo, gdzie wskaźnik wyniósł 3,31%.

W sołectwach powyżej udział beneficjentów pomocy społecznej świadczonej przez GOPS w Adamowie wśród ogólnej liczby mieszkańców kształtował się w 2015 roku na poziomie wyższym od średniej gminnej (3,19%). Warto jednak zwrócić uwagę na to, że wysoki poziom badanego wskaźnika, który w 2015 roku odnotowano w sołectwie Kalinowy Dół może z dużym prawdopodobieństwem wynikać z tego, że obszar ten jest zamieszkiwany przez stosunkowo niewielką liczbę osób. W pozostałych sołectwach udział osób korzystających z pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców utrzymywał się na poziomie niższym niż średnia dla gminy Adamów. Ponadto, w 2015 roku najlepsza sytuacja w zakresie korzystania z pomocy społecznej była zauważalna w sołectwie Adamów I, gdzie wskaźnik osiągnął poziom 1,29%.

Wykres 20 Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Adamowie

Dynamika zmiany udziału beneficjentów pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców pokazuje, że na przestrzeni lat 2013-2015 udział tych osób w ludności gminy Adamów uległ nieznacznemu spadkowi. W 2015 roku udział osób korzystających z różnych form wsparcia GOPS w ogólnej liczbie mieszkańców spadł o 27,59% w stosunku do roku 2013 (średnia dla gminy Adamów). Pomimo pozytywnego trendu spadkowego w skali całej gminy, część jednostek referencyjnych odnotowała przyrost udziału osób będących klientami GOPS w Adamowie w stosunku do liczby mieszkańców. Jednostką, w której w analizowanym okresie czasu odnotowano najbardziej negatywne tendencje, najwyższy procentowy wzrost wskaźnika, jest sołectwo Turzystwo. W jednostce tej nastąpił wzrost udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców o 19,99%. Przyrost wskaźnika odnotowano także w sołectwie Dąbrówka – przyrost o 5,03%.

Jednostkami referencyjnymi, w których przeważają tendencje pozytywne na przestrzeni lat 2013-2015 są następujące sołectwa:

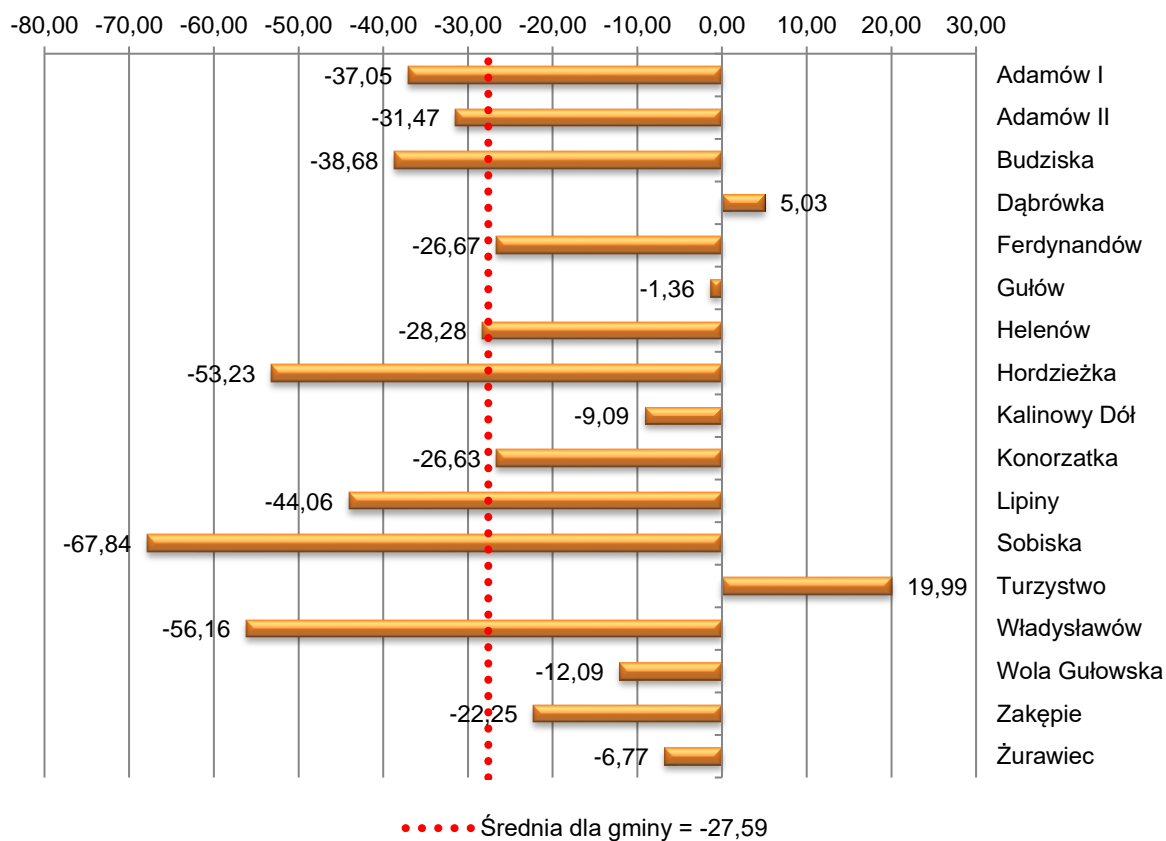
- Sobiska – spadek o 67,84%;
- Władysławów - spadek o 56,16%;
- Hordzieżka - spadek o 53,23%;
- Lipiny - spadek o 44,06%;

- Budziska - spadek o 38,68%;
- Adamów I - spadek o 37,05%;
- Adamów II - spadek o 31,47%;
- Helenów - spadek o 28,28%.

W wyżej wymienionych sołectwach wskaźnik przyjął wartości spadkowe wyższe niż średnia wartość w gminie Adamów (-27,59%). Sołectwami, które odnotowały w analizowanym okresie spadek wskaźnika poniżej średniej gminnej były:

- Ferdynandów;
- Gułów;
- Kalinowy Dół;
- Konorzatka;
- Wola Gułowska;
- Zakępie;
- Żurawiec.

Wykres 21 Zmiana udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Adamowie

Analizując przyczyny przyznawania pomocy społecznej na terenie gminy Adamów możemy zaobserwować, że na przestrzeni lat 2013-2015 głównym powodem trudnej sytuacji mieszkańców gminy korzystających ze świadczeń było ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. W badanym okresie czasu odnotowano prawie 21,47% procentowy spadek liczby osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa, jednakże, w dużej mierze może być to następstwem emigracji zarobkowej w poszukiwaniu pracy lub pracy lepiej płatnej. W mniejszym stopniu spadek ten jest wynikiem polepszenia sytuacji życiowej beneficjentów GOPS. Liczba świadczeń przyznanych z powodu bezrobocia, pomimo tendencji spadkowych jakie możemy zaobserwować w latach 2013-2015, utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie, w porównaniu do pozostałych przyczyn otrzymania pomocy (spadek o 31,36%). Niepokojący jest również wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby, co jest niewątpliwie skutkiem procesu starzenia się społeczeństwa (wzrost o 21,05%).

Analizując powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej należy mieć na uwadze, że wśród osób objętych pomocą nie występuje tylko jeden rodzaj dysfunkcji. Najczęściej jest ich kilka i są ze sobą skorelowane, np. istnieje wyraźna zależność pomiędzy bezrobociem a zagrożeniem popadnięcia w ubóstwo. W związku z powyższym, przeważająca większość beneficjentów pomocy społecznej organizowanej przez gminę Adamów występuje o kilka rodzajów świadczeń, podając różne przyczyny uprawniające do przyznania konkretnego świadczenia.

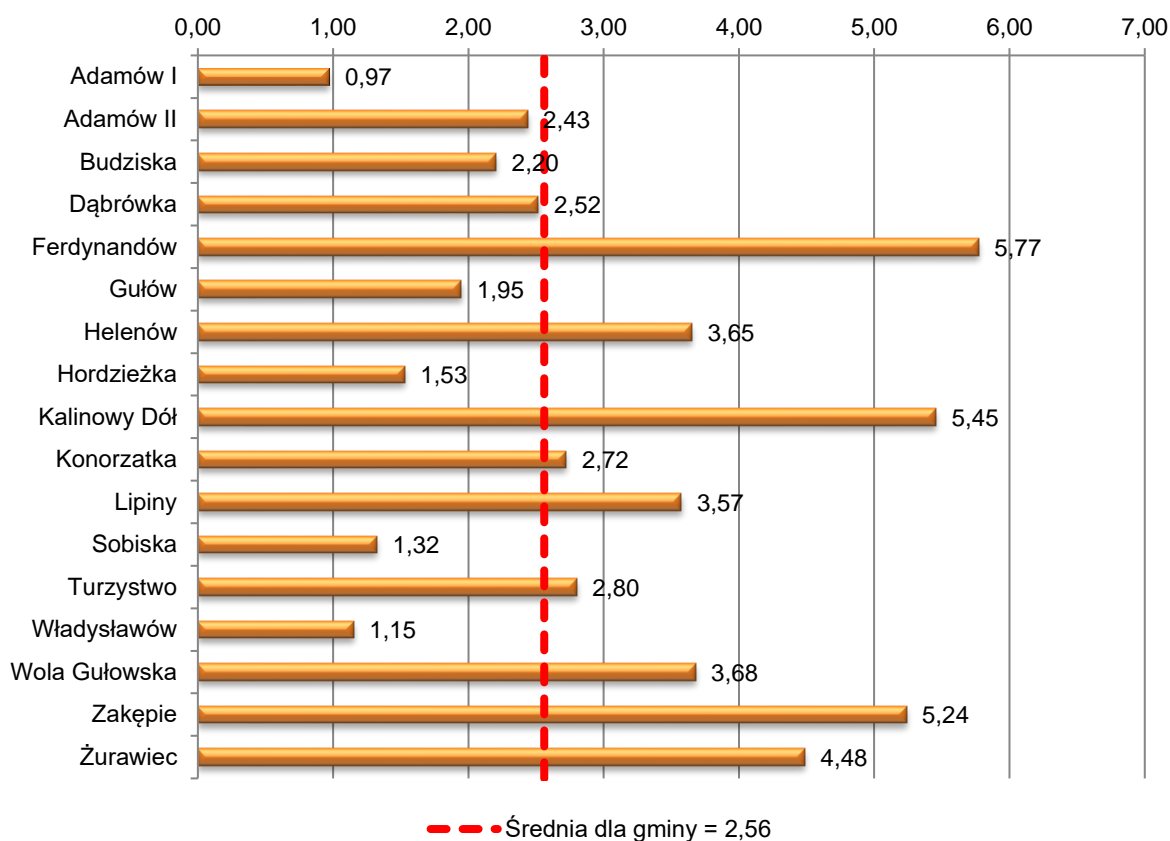
Przyglądając się szczegółowo udziałowi osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców, przy uwzględnieniu podziału gminy na jednostki referencyjne, możemy zaobserwować, że w 2015 roku największa koncentracja mieszkańców borykających się z problemem ubóstwa występowała w sołectwie Ferdynandów. Wartość wskaźnika osiągnęła w tym sołectwie poziom 5,77%, czyli ponad dwukrotnie wyższy niż średnia w gminie Adamów (2,56%). Wysokie wartości wskaźnika, przekraczające średnią gminną, odnotowano również w sołectwach:

- Kalinowy Dół – 5,45%;
- Zakępie – 5,24%;
- Żurawiec – 4,48%;
- Wola Gułowska – 3,68%;
- Helenów – 3,65%;
- Lipiny – 3,57%;
- Turzystwo – 2,80%;
- Konorzatka – 2,72%.

Jednostkami referencyjnymi, w których wskaźnik udziału osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców osiągnął w 2015 roku wartości poniżej średniej dla gminy Adamów są sołectwa:

- Dąbrówka – 2,52%;
- Adamów II – 2,43%;
- Budziska – 2,20%;
- Gułów – 1,95%;
- Hordzieżka – 1,53%;
- Sobiska – 1,32%;
- Władysławów – 1,15%;
- Adamów I – 0,97%.

Wykres 22 Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Adamowie

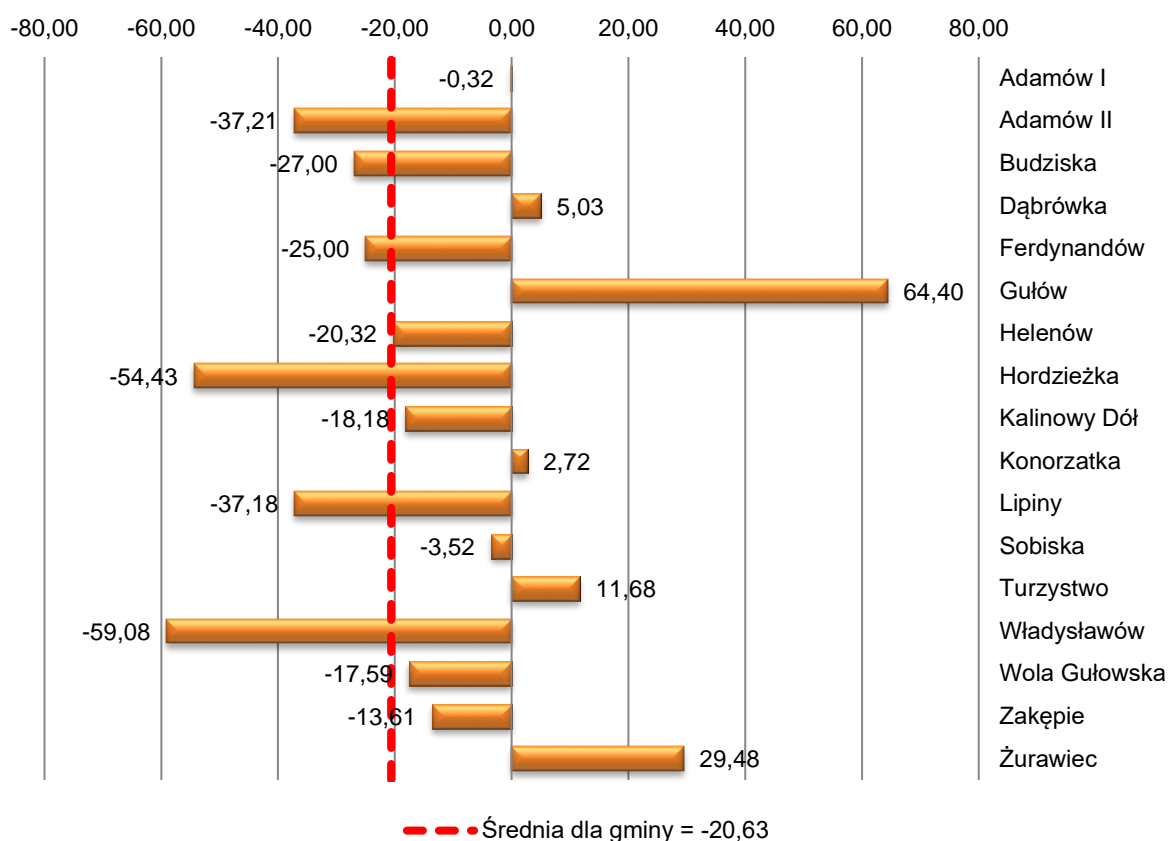
Badając zjawisko ubóstwa przez pryzmat dynamiki zmian udziału osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie ludności, które zaszły na przestrzeni lat 2013-2015, zauważamy na terenie gminy Adamów pozytywny trend spadkowy. W skali

całej gminy średni udział osób dotkniętych ubóstwem w ogólnej liczbie ludności zmniejszył się o 20,63%. Trend spadkowy odnotowano w następujących jednostkach referencyjnych:

- sołectwo Władysławów – spadek o 59,08% w stosunku do roku 2013;
- sołectwo Hordzieżka – spadek o 54,43% w stosunku do roku 2013;
- sołectwo Adamów II – spadek o 37,21% w stosunku do roku 2013;
- sołectwo Lipiny – spadek o 37,18% w stosunku do roku 2013;
- sołectwo Budziska – spadek o 27,00% w stosunku do roku 2013;
- sołectwo Ferdynandów – spadek o 25,00% w stosunku do roku 2013.

We wskazanych powyżej sołectwach nastąpił spadek udziału osób korzystających ze świadczeń GOPS z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców wyższy od średniej gminnej. W sołectwach: Helenów, Kalinowy Dół, Wola Gułowska, Zakępie, Sobiska oraz Adamów I spadek, który zaobserwowano na przestrzeni lat 2013-2015 był niższy od średniej w gminie Adamów. Najniższy spadek odnotowano w sołectwie Adamów I, gdzie wyniósł on 0,32%. Najbardziej niekorzystnie sytuacja prezentuje się w sołectwach, w których w latach 2013-2015 zauważono wzrost analizowanego problemu. Do sołectw tych należą: Gułów (największy wzrost udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców: 64,40%), Żurawiec (wzrost o 29,48%), Turzystwo (wzrost o 11,68%), Dąbrówka (wzrost o 5,03%) oraz Konorzatka (najniższy wzrost: o 2,72%).

Wykres 23 Zmiana udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Adamowie

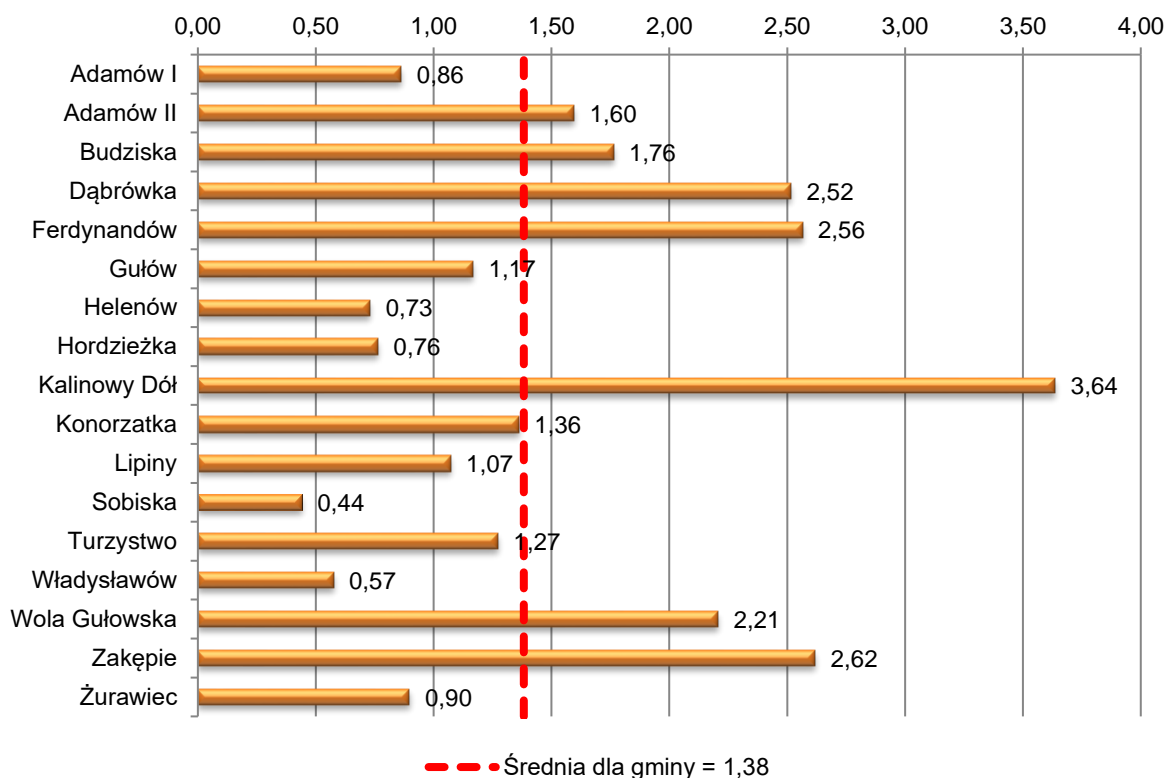
Pomoc społeczna związana z występowaniem problemów odnoszących się do braku pracy mieszkańców gminy Adamów koncentrowała się w 2015 roku na najwyższym poziomie w siedmiu jednostkach referencyjnych, w obrębie których udział osób korzystających z różnego typu świadczeń przyznawanych przez GOPS z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców był wyższy od średniej dla gminy Adamów (1,38%). Do ww. sołectw należały w 2015 roku:

- Kalinowy Dół - o 2,26 punktów procentowych więcej niż średnia w gminie;
- Zakępie - o 1,24 punkty procentowe więcej niż średnia w gminie;
- Ferdynandów - o 1,18 punktów procentowych więcej niż średnia w gminie;
- Dąbrówka - o 1,14 punktów procentowych więcej niż średnia w gminie;
- Wola Gułowska - o 0,83 punkty procentowe więcej niż średnia w gminie;
- Budziska - o 0,38 punktów procentowych więcej niż średnia w gminie;
- Adamów II - o 0,22 punkty procentowe więcej niż średnia w gminie.

W pozostałych sołectwach, tj.: Konorzatka, Turzystwo, Gułów, Lipiny, Żurawiec, Adamów I, Hordzieżka, Helenów, Władysławów oraz Sobiska, wskaźnik udziału osób korzystających ze

świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie ludności przyjął wartości niższe od średniej dla gminy Adamów.

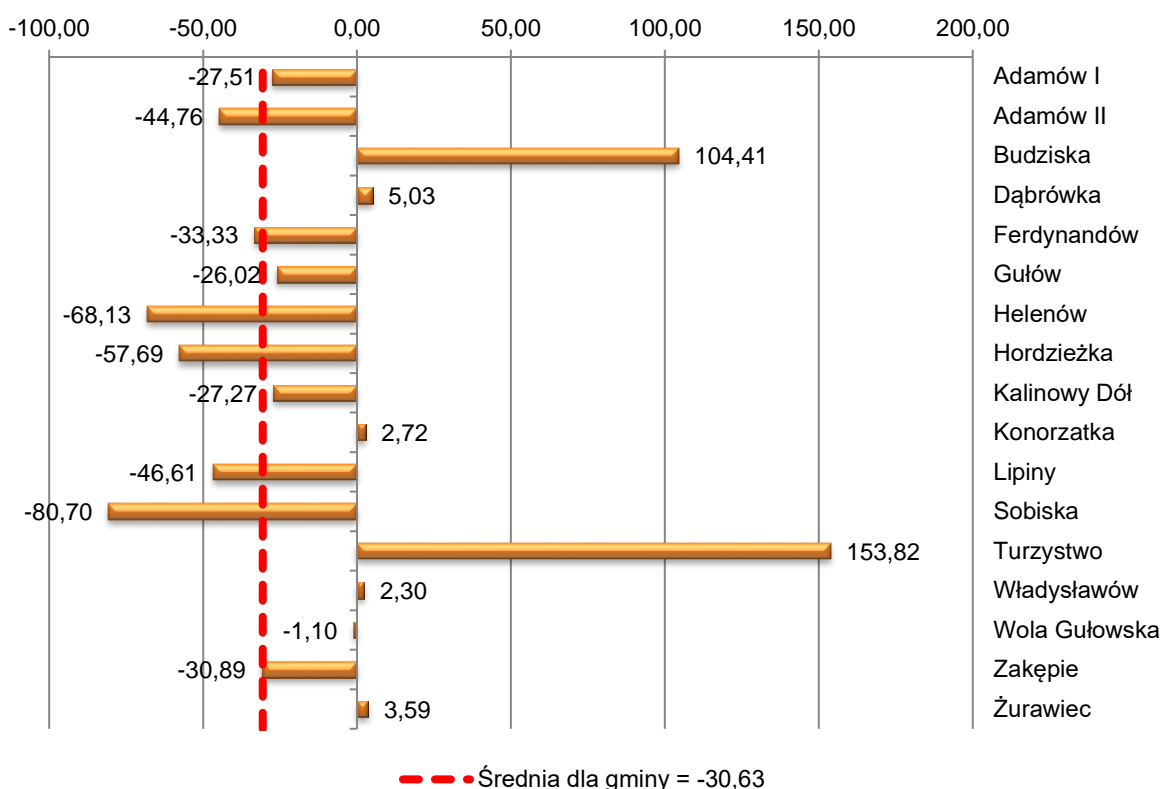
Wykres 24 Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Adamowie

Na przestrzeni lat 2013-2015 na terenie gminy Adamów zmalała liczba osób uprawnionych do korzystania ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia. Liczba tych osób zmniejszyła się ze 118 (2013 rok) do 81 (2015 rok), co oznacza około 31,35%-owy spadek. Biorąc pod uwagę potencjał ludnościowy gminy oraz poszczególnych jednostek referencyjnych możemy zaobserwować, że w przeciągu trzech badanych lat największy spadek udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców nastąpił w sołectwach: Sobiska (spadek o 80,70%), Helenów (spadek o 68,13%), Hordzieżka (spadek o 57,69%), Lipiny (spadek o 46,61%), Adamów II (spadek o 44,76%), Ferdynandów (spadek o 33,33%) oraz Zakępie (spadek o 30,89%). Najniższe wartości, poniżej średniej gminnej (-30,63%), wskaźnik przyjął w 2015 roku w sołectwach: Adamów I, Kalinowy Dół, Gułów oraz Wola Gułowska. W pozostałych jednostkach referencyjnych zaobserwowano negatywny trend wzrostowy zjawiska. Największy wzrost udziału beneficjentów pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w stosunku do liczby mieszkańców odnotowano w sołectwie Turzystwo – wzrost o 153,82%. Nieco mniejszy wzrost można zauważyć w sołectwie Budziska – wzrost o 104,41%. W sołectwie Władysławów odnotowano w latach 2013-2015 najniższy wzrost udziału osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w ogólnej liczbie ludności, wzrost ten wyniósł 2,30%.

Wykres 25 Zmiana udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Adamowie

Na potrzeby niniejszego opracowania, analiza kwestii związanych z szeroko pojmowanym problemem ubóstwa i wykluczenia społecznego na terenie gminy Adamów została uzupełniona o wskaźniki związane z pomocą finansową skierowaną do dzieci i młodzieży wychowujących się w rodzinach o niskich dochodach. Wskaźnikami, które zostały poddane analizie są: udział dzieci i młodzieży do lat 17 korzystających z dożywiania przyznawanego przez GOPS w Adamowie w ogólnej liczbie osób w tej grupie wiekowej oraz dynamika zmiany udziału ww. grupy dzieci i młodzieży w populacji osób do 17 roku życia, która miała miejsce na przestrzeni lat 2013-2015.

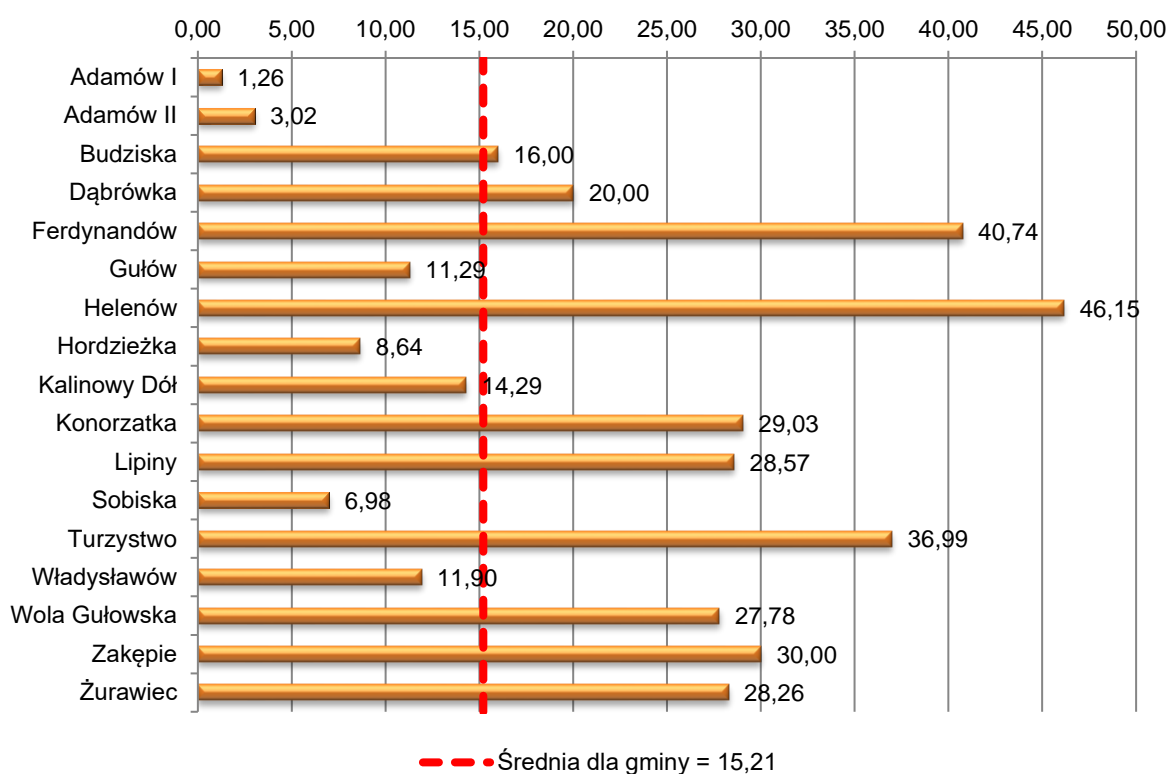
Analizując dane za rok 2015 możemy zauważyć, że jednostką referencyjną, w której wskaźnik udziału dzieci i młodzieży do 17 roku życia korzystających z dożywiania przyznawanego przez GOPS w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży do lat 17 włącznie, osiągnął najwyższy poziom było sołectwo Helenów. Wskaźnik wyniósł tutaj 46,15%, czyli trzykrotnie więcej niż średnia w gminie Adamów (15,21%). Bardzo wysokie, również powyżej średniej w gminie, wartości wskaźnik przyjął w następujących sołectwach:

- Ferdynandów – 25,53 punkty procentowe powyżej średniej w gminie;
- Turzystwo – 21,78 punktów procentowych powyżej średniej w gminie;
- Zakępie – 14,79 punktów procentowych powyżej średniej w gminie;
- Konorzatka – 13,82 punkty procentowe powyżej średniej w gminie;

- Lipiny – 13,36 punktów procentowych powyżej średniej w gminie;
- Żurawiec – 13,05 punktów procentowych powyżej średniej w gminie;
- Wola Gułowska – 12,57 punktów procentowych powyżej średniej w gminie;
- Dąbrówka – 4,79 punktów procentowych powyżej średniej w gminie;
- Budziska – 0,79 punktów procentowych powyżej średniej w gminie.

W pozostałych jednostkach referencyjnych udział osób do 17 r. ż., korzystających z dożywiania w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży do 17 r. ż. był niższy od średniej dla gminy Adamów. Najkorzystniejszą sytuacją wyglądała w 2015 roku w sołectwie Adamów I, gdzie dzieci i młodzież do 17 r. ż. korzystające z dożywiania przyznanego przez GOPS w Adamowie stanowiły 1,26% ludności w tej grupie wiekowej.

Wykres 26 Udział dzieci i młodzieży do lat 17 korzystających z dożywiania przyznanego przez GOPS w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży do 17 roku życia w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Adamowie

Na przestrzeni lat 2013-2015 liczba dzieci i młodzieży, która korzystała z dofinansowania posiłków przez GOPS w Adamowie spadła z 260 do 183. Jest to spadek o 29,61%. Jeżeli jednak uwzględnimy w badaniu dynamiki zmian ww. zjawiska potencjał ludnościowy gminy ogółem oraz poszczególnych jednostek analitycznych otrzymamy bardziej precyzyjny obraz badanego problemu. Analizując dane udostępnione przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie możemy zaobserwować, że w 2015 roku, w porównaniu z rokiem 2013, nastąpił spadek udziału dzieci i młodzieży do 17 roku życia korzystających z dożywiania w ogólnej liczbie ludności do 17 roku życia łącznie. Spadek ten wyniósł 27,28% (średnia

gminna). Patrząc przez pryzmat poszczególnych jednostek referencyjnych, pozytywne, spadkowe tendencje w dynamice badanego zjawiska odnotowano w sołectwach:

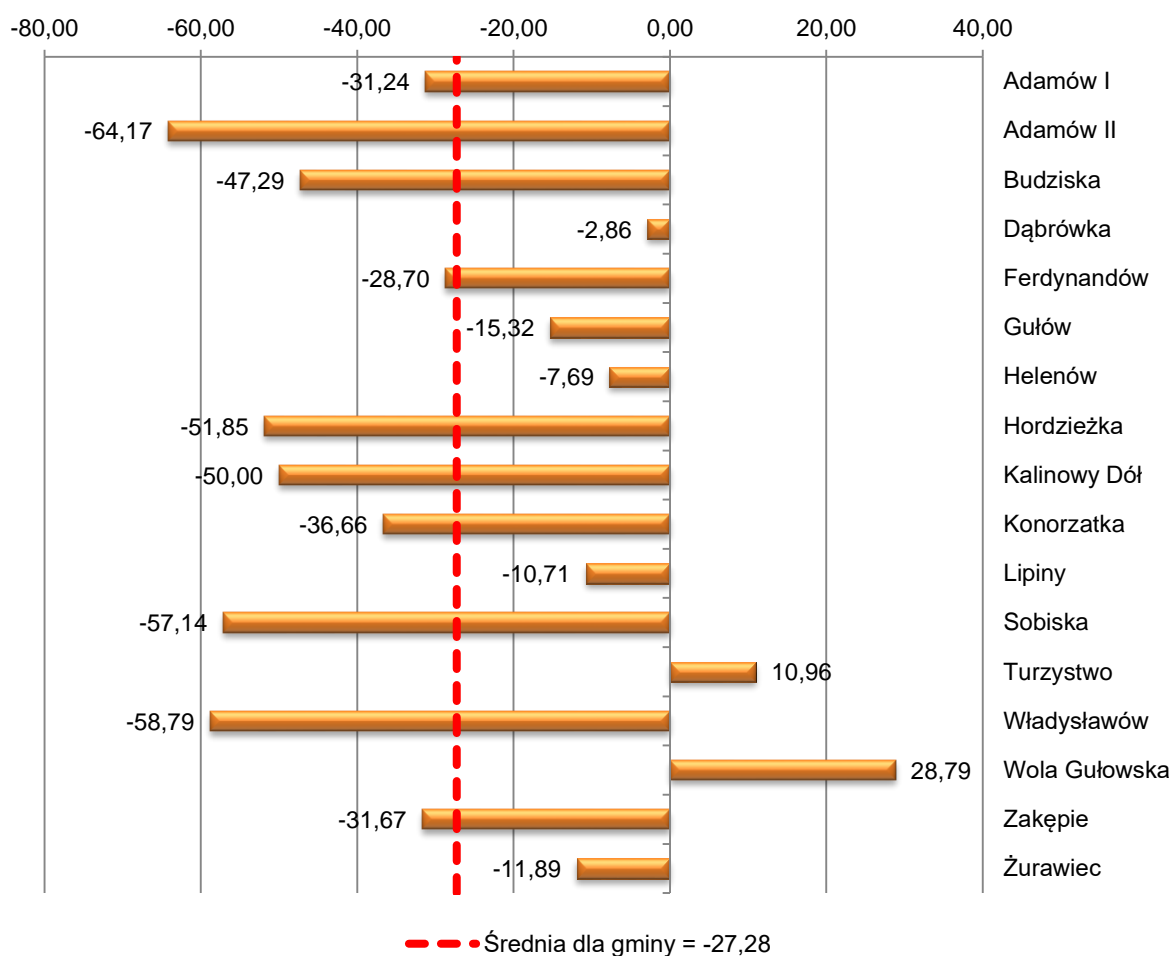
- Adamów II - w 2015 roku udział dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży spadł o 64,17% w stosunku do 2013 roku;
- Władysławów - w 2015 roku udział dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży spadł o 58,79% w stosunku do 2013 roku;
- Sobiska - w 2015 roku udział dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży spadł o 57,14% w stosunku do 2013 roku;
- Hordzieżka - w 2015 roku udział dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży spadł o 51,85% w stosunku do 2013 roku;
- Kalinowy Dół - w 2015 roku udział dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży spadł o 50,00% w stosunku do 2013 roku;
- Budziska - w 2015 roku udział dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży spadł o 47,29% w stosunku do 2013 roku;
- Konorzatka - w 2015 roku udział dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży spadł o 36,66% w stosunku do 2013 roku;
- Zakępie - w 2015 roku udział dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży spadł o 31,67% w stosunku do 2013 roku;
- Adamów I - w 2015 roku udział dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży spadł o 31,24% w stosunku do 2013 roku;
- Ferdynandów - w 2015 roku udział dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży spadł o 28,70% w stosunku do 2013 roku.

We wskazanych powyżej sołectwach spadek udziału dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży był wyższy od średniej gminnej. Badany wskaźnik przyjął wartości niższe niż średnia w gminie Adamów w następujących sołectwach: Gułów, Żurawiec, Lipiny, Helenów oraz Dąbrówka.

W przeciągu analizowanych trzech lat wzrost udziału dzieci i młodzieży korzystających z dożywiania w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży do 17 roku życia nastąpił w zaledwie dwóch sołectwach:

- Wola Gułowska – wzrost o 28,79%;
- Turzystwo – wzrost o 10,96%.

Wykres 27 Zmiana udziału dzieci i młodzieży do lat 17 korzystających z dożywiania przyznanego przez GOPS w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży do 17 roku życia w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Adamowie

Kwota świadczeń przyznanych z pomocy społecznej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie (świadczenia pieniężne oraz świadczenia niepieniężne) na przestrzeni lat 2013-2015 uległa spadkowi, mimo pewnych tendencji wzrostowych, które były zauważalne w 2014 roku. W 2013 roku wynosiła ona 641 074 zł, w 2014 – 708 826 zł, a w 2015 roku – 602 124 zł. W 2015 roku średnia kwota świadczeń przypadających na jednego świadczeniobiorcę wyniosła w gminie Adamów 3219,91 zł. W porównaniu z rokiem 2013 wzrosła ona o 31,09%.

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Podczas konsultacji społecznych przeprowadzonych z udziałem ludności gminy Adamów mieszkańcy podkreślali istotę oraz negatywne skutki, jakie niesie ze sobą zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych, ciężko chorujących (choroba utrudniająca lub wręcz uniemożliwiająca pełne funkcjonowanie chorej osoby, np. choroby przewlekłe, nowotwory)

oraz zależnych (np. osoby starsze wymagające stałej opieki). Mieszkańcy w szczególności akcentowali problem w dostępie do sprzętu rehabilitacyjnego oraz wspomagającego codzienne funkcjonowanie ww. grup osób. Wyrażali także potrzebę organizacji różnych form aktywności dla osób niepełnosprawnych, chorych i zależnych, np. aktywności społecznej, kulturalnej, sportowej. Wskazywali także, że potrzebne jest rozpowszechnianie pomocy sąsiedzkiej oraz wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych i starszych.

1.5.5 BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne jest istotnym elementem wpływającym na jakość życia mieszkańców i rozwój lokalnej społeczności. Na obniżenie poziomu bezpieczeństwa publicznego wpływają w największej mierze zdarzenia, które związane są z łamaniem prawa. Przystępność jest zjawiskiem, które może wywierać bardzo negatywny wpływ na funkcjonowanie lokalnej społeczności. Mimo, że problem ten stanowi margines życia społecznego, jednak częstotliwość i intensywność zdarzeń o tym charakterze może wpływać na postawy i zachowania mieszkańców gminy. Warto również mieć na uwadze, że dla wielu osób świadomość życia w bezpiecznej okolicy stanowi istotną wartość, często decydującą o wyborze miejsca do osiedlenia się.

W związku z tym, że problemy związane z poziomem bezpieczeństwa stanowią jeden z podstawowych obszarów kryzysowych sfery społecznej, w ramach niniejszego opracowania szczegółowo przeanalizowano zjawisko przestępczości oraz różnego rodzaju interwencji Policji na terenie gminy Adamów. Dokonując charakterystyki przedmiotowej sfery wzięto pod uwagę dane udostępnione przez Komendę Powiatową Policji w Łukowie. W ramach analizy uwzględniono:

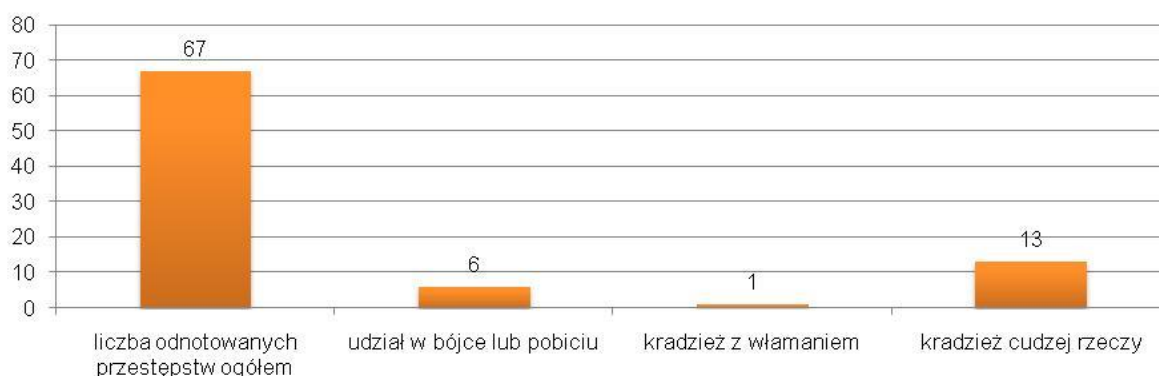
- liczbę przestępstw odnotowanych w 2015 roku przypadającą na 100 mieszkańców oraz dynamikę zmiany tej liczby w latach 2013-2015;
- liczbę interwencji Policji (ogółem), które miały miejsce na obszarze gminy w 2015 roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców oraz zmianę tego zjawiska na przestrzeni lat 2013-2015;
- liczbę interwencji Policji dot. zakłócenia bezpieczeństwa i porządku publicznego w 2015 roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców oraz zmianę tego zjawiska na przestrzeni lat 2013-2015;
- liczbę zdarzeń drogowych ogółem przypadającą na 100 mieszkańców w 2015 roku oraz dynamikę zmian tych danych na przestrzeni lat 2013-2015;
- liczbę kolizji drogowych ogółem przypadającą na 100 mieszkańców w 2015 roku oraz dynamikę zmian tych danych na przestrzeni lat 2013-2015

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Łukowie w 2015 roku na terenie gminy Adamów odnotowano łącznie 67 przestępstw. Przestępstwem, które w badanym okresie czasu występowało najczęściej były kradzieże cudzej rzeczy oraz udział w bójkach lub pobiciu.

Możemy również zaobserwować, że z tym czasie miało miejsce bardzo dużo interwencji Policji na terenie gminy Adamów. W 2015 roku Policja podejmowała różnego rodzaju interwencje aż 555 razy. Przeważającą większość stanowiły interwencje związane z zakłóceniami bezpieczeństwa i porządku publicznego (400). W badanym okresie Policja przeprowadziła również 131 interwencji domowych na terenie całej gminy Adamów. Na niskim poziomie kształtowała się liczba zdarzeń drogowych, które w 2015 roku odnotowano na obszarze gminy (25) oraz kolizji drogowych (22). W 2015 roku na analizowanym obszarze odnotowano 3 wypadki drogowe.

Wykres 28 Liczba przestępstw, interwencji Policji oraz zdarzeń drogowych odnotowanych na obszarze gminy Adamów w 2015 roku

liczba odnotowanych przestępstw

liczba przeprowadzonych interwencji Policji

liczba zdarzeń drogowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Łukowie

W 2015 roku liczba odnotowanych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyniosła w gminie Adamów 1,14 (średnia dla gminy). Obszarami o szczególnie wysokiej intensywności badanego wskaźnika, tj. liczby popełnionych przestępstw przypadających na 100 mieszkańców, są następujące jednostki referencyjne:

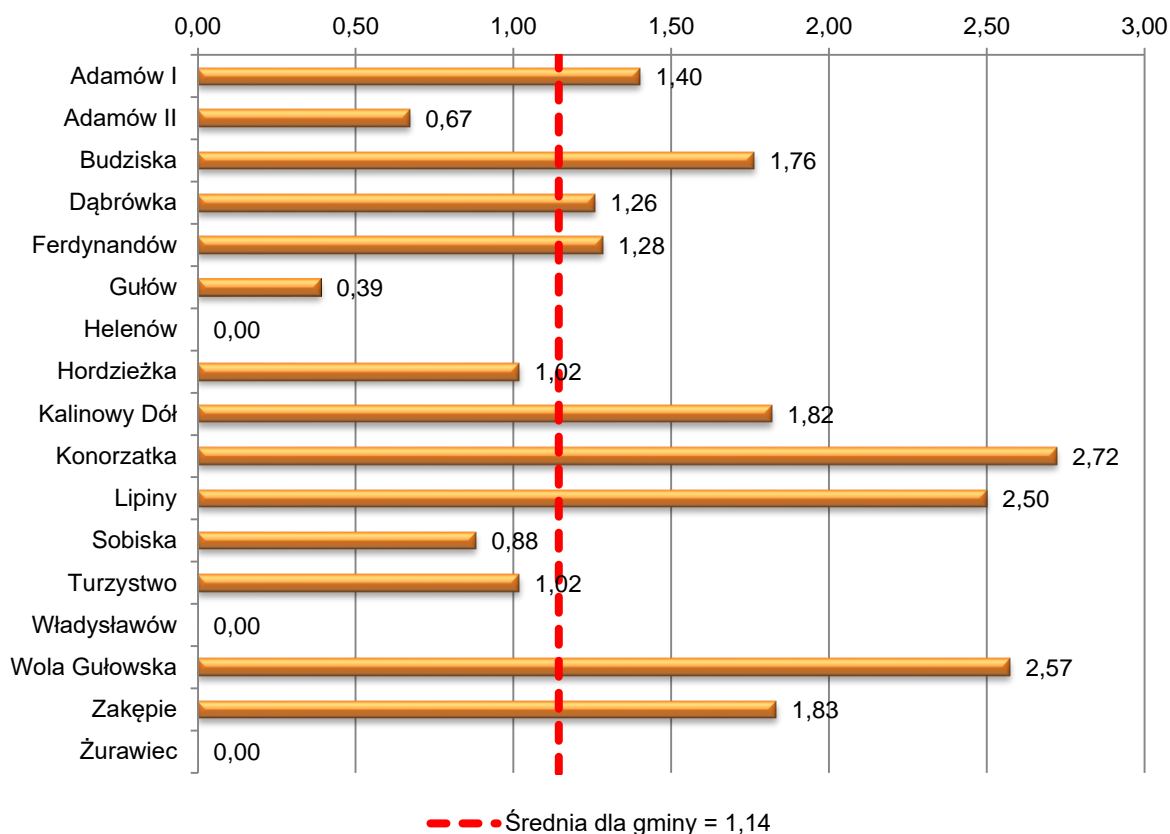
- sołectwo Konorzatka - wskaźnik jest wyższy od średniej dla gminy o 1,58 punktów procentowych;
- sołectwo Wola Gułowska – wskaźnik jest wyższy od średniej dla gminy o 1,43 punkty procentowe;
- sołectwo Lipiny - wskaźnik jest wyższy od średniej dla gminy o 1,36 punktów procentowych;
- sołectwo Zakępie - wskaźnik jest wyższy od średniej dla gminy o 0,69 punktów procentowych;
- sołectwo Kalinowy Dół - wskaźnik jest wyższy od średniej dla gminy o 0,68 punktów procentowych;
- sołectwo Budziska - wskaźnik jest wyższy od średniej dla gminy o 0,62 punkty procentowe;
- sołectwo Adamów I - wskaźnik jest wyższy od średniej dla gminy o 0,26 punktów procentowych;
- sołectwo Ferdynandów - wskaźnik jest wyższy od średniej dla gminy o 0,14 punktów procentowych;
- sołectwo Dąbrówka - wskaźnik jest wyższy od średniej dla gminy o 0,12 punktów procentowych.

Jak pokazuje poniższy wykres, sołectwem o najgorszej sytuacji, w porównaniu do pozostałych jednostek referencyjnych, w którym odnotowano w 2015 roku największą liczbę przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców, jest sołectwo Konorzatka. W pięciu jednostkach referencyjnych, w których odnotowano problem przestępczości, intensywność tego zjawiska była nieduża, a badany wskaźnik osiągnął wartości niższe od średniej w gminie. Jednostkami tymi były w sołectwa:

- Hordzieżka;
- Turzystwo;
- Sobiska;
- Adamów II;
- Gułów.

Najkorzystniejszą sytuację zaobserwowano w sołectwach: Helenów, Władysławów oraz Żurawiec, w których w 2015 roku nie odnotowano żadnego przestępstwa.

Wykres 29 Liczba odnotowanych przestępstw ogółem przypadających na 100 mieszkańców w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Łukowie

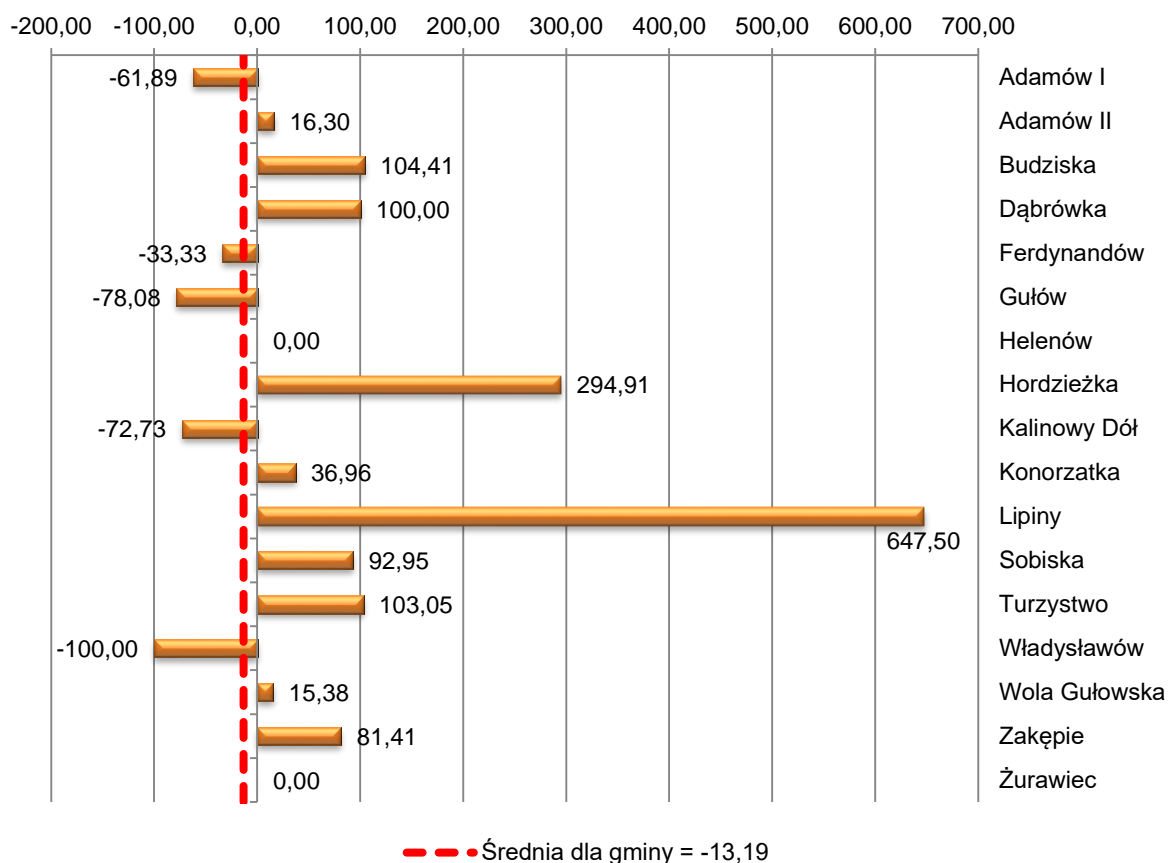
Analiza dynamiki zmian zachodzących w odniesieniu do liczby odnotowanych przestępstw (ogółem) przypadającej na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 pokazuje, że na obszarze gminy Adamów zjawisko to uległo systematycznemu spadkowi. Liczba odnotowanych przestępstw na 100 mieszkańców gminy spadła w 2015 roku, w porównaniu z rokiem 2013, o 13,19% (średnia gminna). Badając sytuację w poszczególnych jednostkach referencyjnych, możemy zauważyć, że największy spadek liczby przestępstw na 100 mieszkańców odnotowano na przestrzeni analizowanych trzech lat w następujących sołectwach:

- Władysławów - spadek o 100% w stosunku do 2013 roku;
- Gułów - spadek o 78,08% w stosunku do 2013 roku;
- Kalinowy Dół - spadek o 72,73% w stosunku do 2013 roku;
- Adamów I - spadek o 61,89% w stosunku do 2013 roku;
- Ferdynandów - spadek o 33,33% w stosunku do 2013 roku.

Najgorzej sytuacja prezentuje się w jednostkach referencyjnych, w których w latach 2013-2015 nastąpił wzrost liczby odnotowanych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Sołectwami tymi są: Lipiny, Hordzieżka, Budziska, Turzystwo, Dąbrówka, Sobiska, Zakępie, Konorzatka, Adamów II oraz Wola Gułowska. Największy wzrost, a tym samym najwyższy

poziom badanego wskaźnika, odnotowano w sołectwie Lipiny – wzrost o 647,50%. Wysoka wartość jaką przyjął w tym sołectwie wskaźnik, podobnie jak w przypadku sołectwa Hordzieżka (294,91%), wynika z tego, że obszary tych sołectw zamieszkuje stosunkowo nieduża liczba mieszkańców.

Wykres 30 Zmiana liczby odnotowanych przestępstw ogółem przypadających na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Łukowie

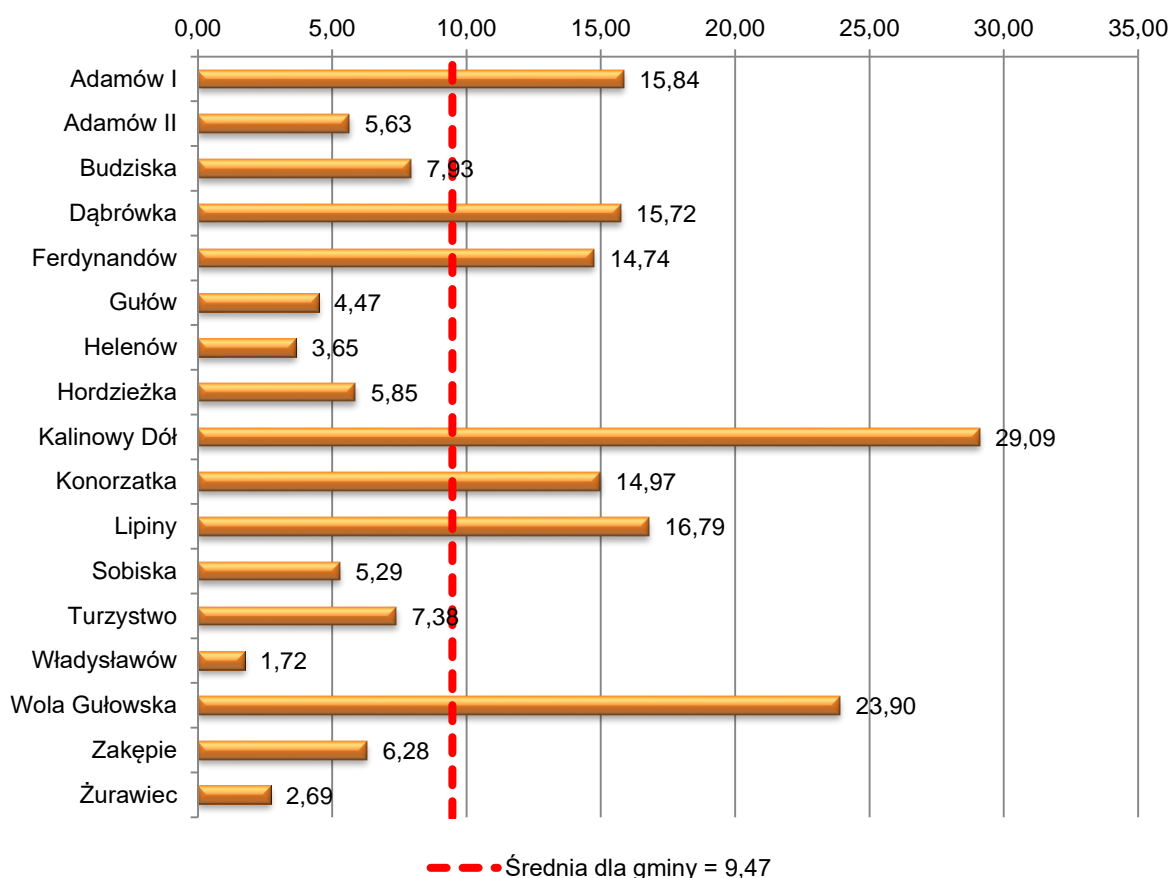
Na przestrzeni lat 2013-2015 liczba różnego rodzaju interwencji przeprowadzonych przez Policję na obszarze gminy Adamów utrzymywała się na dość wysokim poziomie, ale z drugiej strony wykazywała tendencję spadkową. W 2013 roku wyniosła ona 571 interwencji, a w 2014 i 2015 – po 555 interwencji. W 2015 roku odnotowano zatem spadek zjawiska o 2,8%. Gdy na liczbę przeprowadzonych przez Policję interwencji spojrzymy przez pryzmat potencjału ludnościowego gminy oraz poszczególnych jednostek referencyjnych możemy zaobserwować, że w 2015 roku średnia liczba przeprowadzonych interwencji przypadająca na 100 mieszkańców wyniosła w gminie Adamów 9,47. Aż w siedmiu jednostkach referencyjnych liczba przeprowadzonych interwencji Policji w przeliczeniu na 100 mieszkańców była wyższa od średniej gminnej. Do sołectw tych należą:

- Kalinowy Dół – 29,09 interwencji na 100 mieszkańców;
- Wola Gułowska – 23,90 interwencji na 100 mieszkańców;
- Lipiny – 16,79 interwencji na 100 mieszkańców;

- Adamów I – 15,84 interwencji na 100 mieszkańców;
- Dąbrówka – 15,72 interwencji na 100 mieszkańców;
- Konorzatka – 14,97 interwencji na 100 mieszkańców;
- Ferdynandów – 14,74 interwencji na 100 mieszkańców.

W sołectwach: Budziska, Turzystwo, Zakępie, Hordzieżka, Adamów II, Sobiska, Gułów, Helenów, Żurawiec oraz Władysławów badany wskaźnik przyjął wartości niższe od średniej w gminie Adamów.

Wykres 31 Liczba przeprowadzonych interwencji Policji ogółem przypadających na 100 mieszkańców w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Łukowie

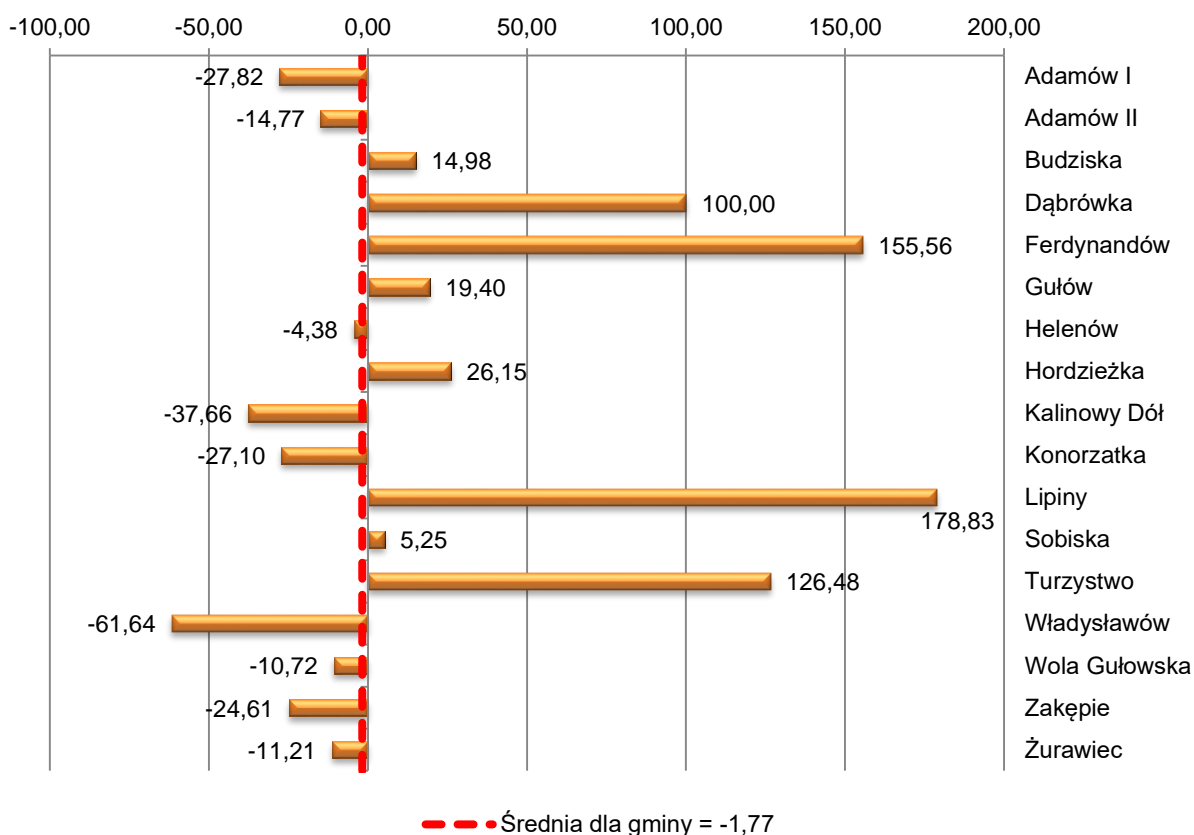
Na przestrzeni lat 2013-2015 liczba interwencji ogółem przeprowadzonych przez Policję w przeliczeniu na 100 mieszkańców wykazywała tendencję spadkową. W 2015 roku nastąpił spadek liczby interwencji w przeliczeniu na 100 osób zamieszkujących gminę Adamów o 1,77% w stosunku do 2013 roku (średnia gminna). Tendencję spadkową zaobserwowano na obszarze następujących jednostek referencyjnych:

- sołectwo Władysławów – spadek o 61,64%;

- sołectwo Kalinowy Dół – spadek o 37,66%;
- sołectwo Adamów I – spadek o 27,82%;
- sołectwo Konorzatka – spadek o 27,10%;
- sołectwo Zakępie – spadek o 24,61%;
- sołectwo Adamów II – spadek o 14,77%;
- sołectwo Żurawiec – spadek o 11,21%;
- sołectwo Wola Gułowska – spadek o 10,72%;
- sołectwo Helenów – spadek o 4,38%.

W ośmiu jednostkach referencyjnych odnotowano na przestrzeni lat 2013-2015 niekorzystną sytuację w odniesieniu do ogólnej liczby interwencji przeprowadzonych w tym okresie przez Policję przypadającej na 100 mieszkańców. W sołectwach tych nastąpił bowiem wzrost interwencji Policji w przeliczeniu na 100 osób zamieszkujących danych obszar. Do sołectw tych należą: Lipiny, Ferdynandów, Turzystwo, Dąbrówka, Hordzieżka, Gułów, Budziska oraz Sobiska. Największą wartość wskaźnik wzrostu przyjął w sołectwie Lipiny (178,83%), a najmniejszą w sołectwie Sobiska (5,25%).

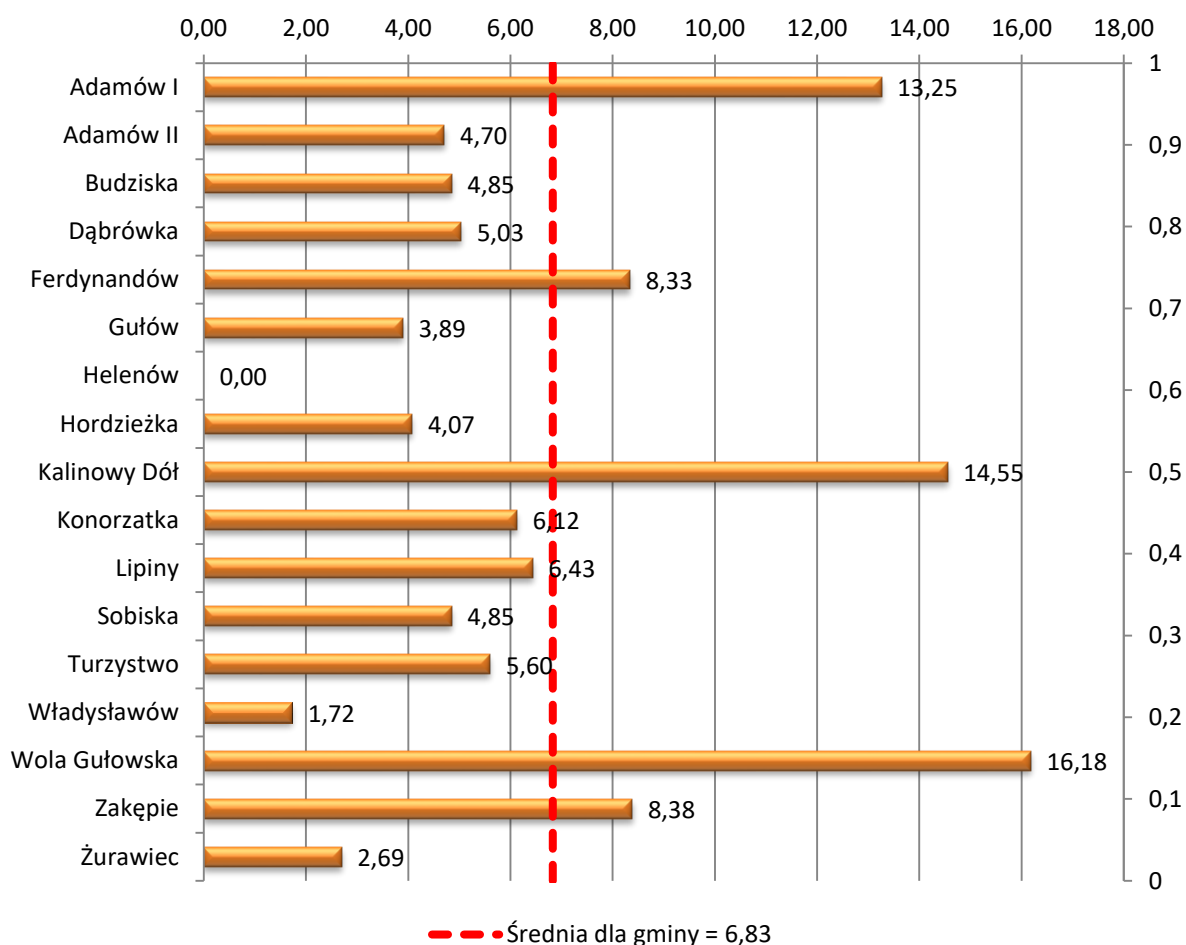
Wykres 32 Zmiana liczby przeprowadzonych interwencji Policji ogółem przypadających na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Łukowie

Wśród interwencji, które w 2015 roku podejmowała na obszarze gminy Adamów Policja największą liczbę stanowiły interwencje związane z zakłóceniem bezpieczeństwa i porządku publicznego. W analizowanym okresie ich liczba w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyniosła 6,83 (średnia dla gminy Adamów). Jednostkami referencyjnymi, w obrębie których miało miejsce najwięcej badanych interwencji Policji były sołectwa: Wola Gułowska (16,18 interwencji na 100 mieszkańców), Kalinowy Dół (14,55 interwencji na 100 mieszkańców), Adamów I (13,25 interwencji na 100 mieszkańców), Zakępie (8,38 interwencji na 100 mieszkańców) oraz Ferdynandów (8,33 interwencji na 100 mieszkańców). We wskazanych powyżej sołectwach liczba interwencji związanych z zakłóceniem bezpieczeństwa i porządku publicznego, przeprowadzonych przez Policję w 2015 roku, w przeliczeniu na 100 mieszkańców była wyższa od średniej gminnej. Najkorzystniejszą sytuacją prezentowała się w sołectwie Helenów, na obszarze którego nie odnotowano w 2015 roku ani jednej interwencji Policji spowodowanej zakłóceniem bezpieczeństwa i porządku publicznego. Na terenie pozostałych sołectw (Lipiny, Konorzatka, Turzystwo, Dąbrówka, Budziska, Sobiska, Adamów II, Hordzieżka, Gułów, Żurawiec oraz Władysławów) badany wskaźnik przyjął wartości niższe od średniej gminnej.

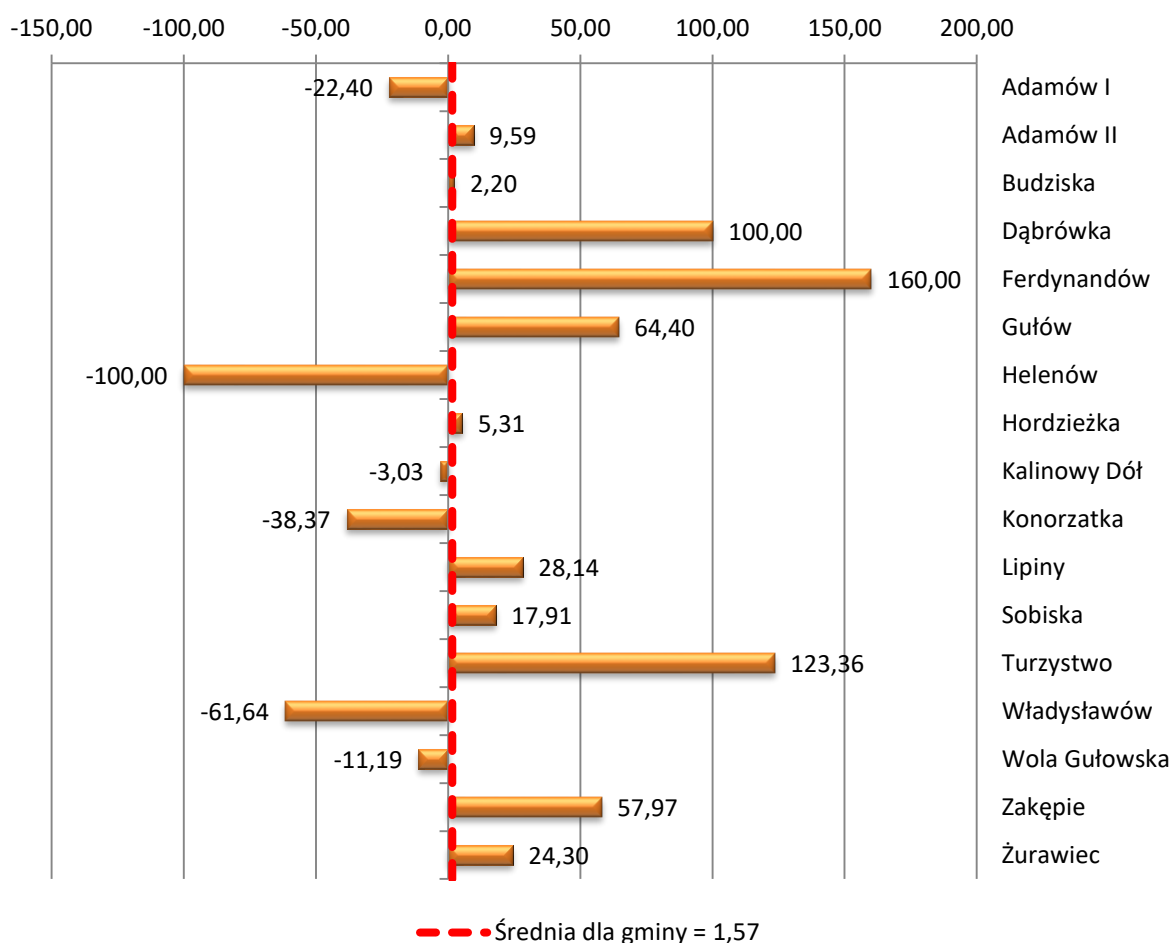
Wykres 33 Liczba przeprowadzonych interwencji Policji - zakłócenie bezpieczeństwa i porządku publicznego przypadających na 100 mieszkańców w 2015 r. wg podziału na jednostki referencyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Łukowie

Analiza dynamiki zmian zachodzących w odniesieniu do liczby interwencji Policji przeprowadzonych w związku z zakłóceniem bezpieczeństwa i porządku publicznego przypadającej na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 wskazuje negatywny trend wzrostowy. W skali całej gminy oraz w większości jednostek referencyjnych liczba analizowanych interwencji w przeliczeniu na 100 osób uległa w badanym okresie wzrostowi. Średni wzrost dla gminy Adamów wyniósł 1,57% (średnia gminna). Jednostką referencyjną, w obrębie której odnotowano największy wzrost było sołectwo Ferdynandów – ze 160%-owym wzrostem. Za nim uplasowały się dwa sołectwa: Turzystwo – 123,36%-owy wzrost oraz Dąbrówka – 100%-owy wzrost. Analiza przedmiotowego wskaźnika prowadzi do wniosku, że niekorzystna sytuacja w zakresie interwencji Policji wynikających z zakłócenia bezpieczeństwa i porządku publicznego występuje również w następujących sołectwach: Gułów, Zakępie, Lipiny, Żurawiec, Sobiska, Adamów II, Hordzieżka oraz Budziska (najniższy wzrost – o 2,20%). Dużo lepiej sytuacja prezentuje się w pozostałych sołectwach, na obszarze których liczba badanych interwencji Policji w przeliczeniu na 100 osób zamieszkujących daną jednostkę uległa spadkowi. Największy spadek odnotowano na przestrzeni lat 2013-2015 w sołectwie Helenów (100%), a najniższy w sołectwie Kalinowy Dół (3,03%).

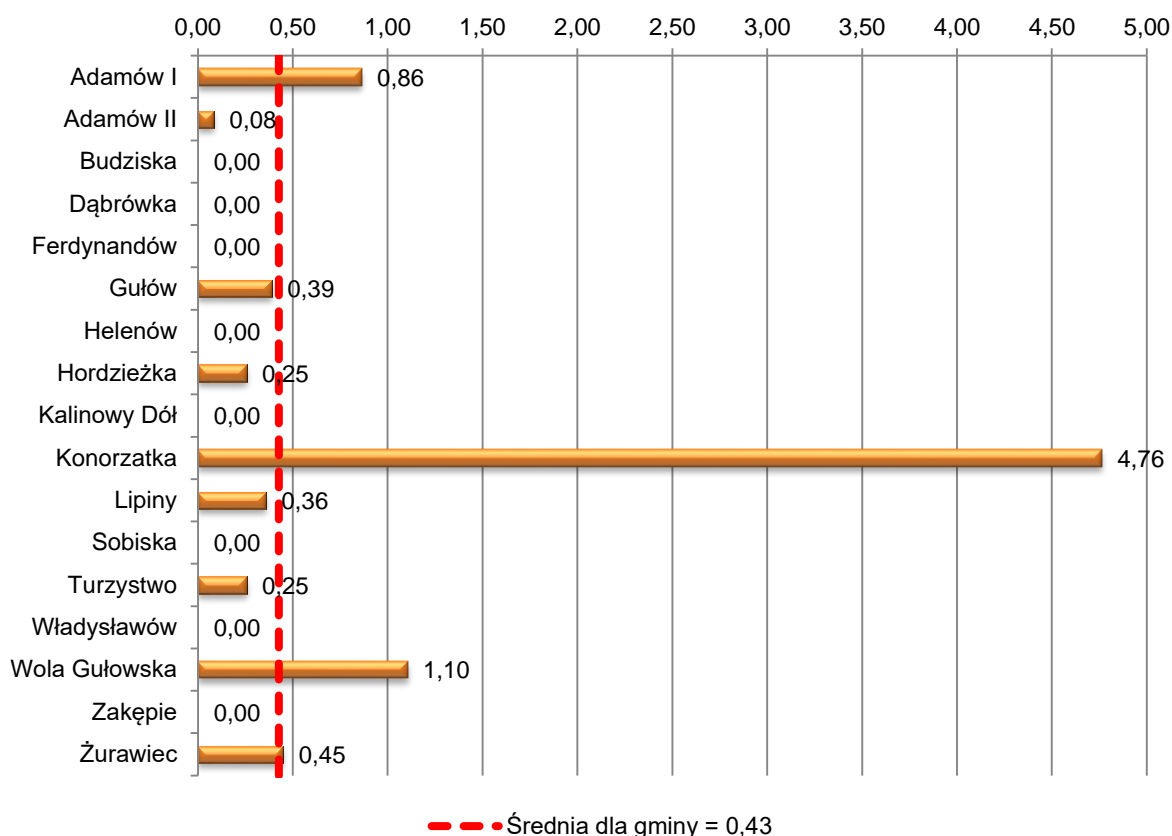
Wykres 34 Zmiana liczby przeprowadzonych interwencji Policji - zakłócenie bezpieczeństwa i porządku publicznego przypadających na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 (%) wg podziału na jednostki referencyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Łukowie

Na przestrzeni lat 2013-2015 liczba zdarzeń drogowych (rozumianych jako wypadki oraz kolizje) na obszarze gminy Adamów była nieduża i wyniosła odpowiednio: w 2013 roku – 44, w 2014 – 40, a w 2015 roku -25. W roku 2015 odnotowano zatem 43%-owy spadek liczby zdarzeń drogowych ogółem, w porównaniu z rokiem 2013. W ośmiu sołectwach (Budziska, Dąbrówka, Ferdynandów, Helenów, Kalinowy Dół, Sobiska, Władysławów oraz Zakępie) w badanym okresie nie odnotowano żadnych zdarzeń drogowych. Jakkolwiek ogólny poziom natężenia zjawiska na obszarze gminy nie należy do wysokich, to niepokojące są wartości jakie wskaźnik (tj. liczba zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców) osiągnął w sołectwie Konorzatka, Wola Gułowska, Adamów I oraz Żurawiec 2015 roku wyniósł on dla sołectwa Konorzatka 4,76, dla sołectwa Wola Gułowska 1,10, Adamów I – 0,86, a dla sołectwa Żurawiec – 0,45. Jak widać na zamieszczonym poniżej wykresie, wskaźnik przyjął w tych jednostkach wartości wyższe od średniej gminnej (0,43).

Wykres 35 Liczba zdarzeń drogowych ogółem przypadających na 100 mieszkańców w 2015 r. wg podziału na jednostki referencyjne

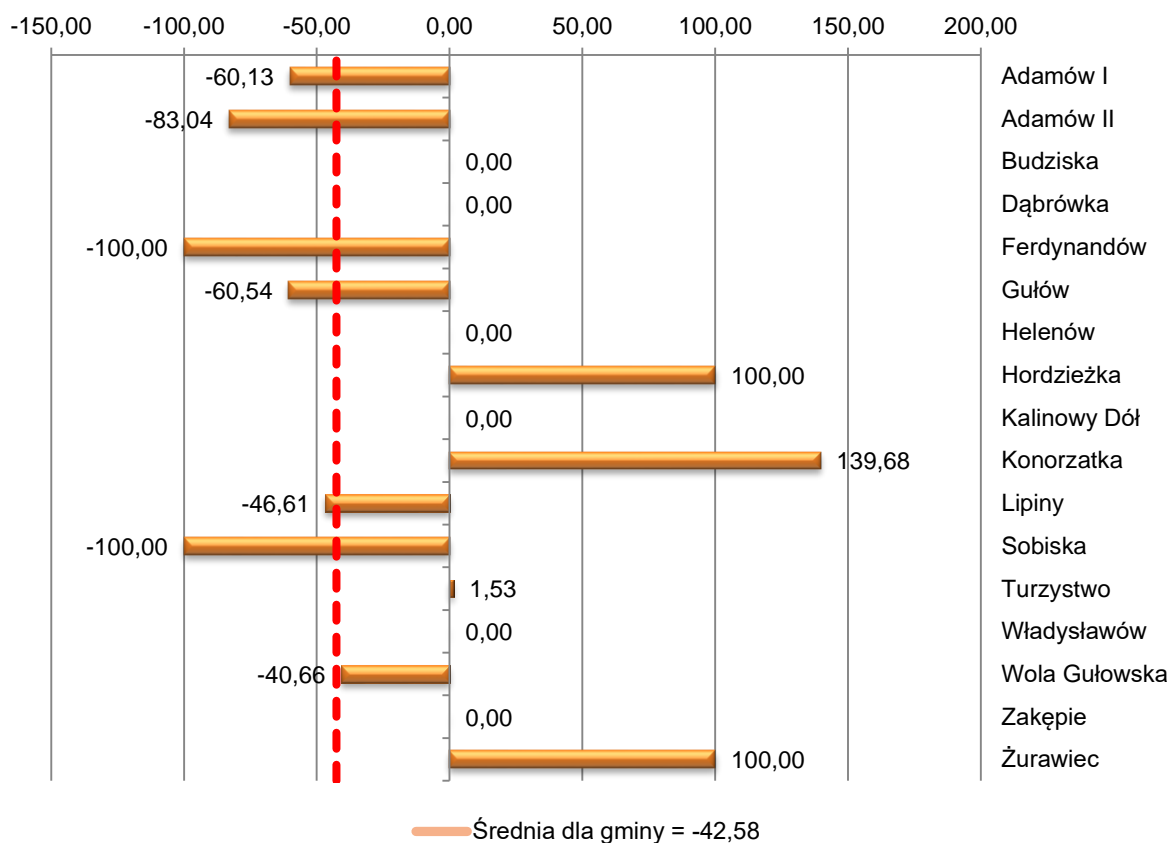
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Łukowie

Poddając analizie dynamikę zmian liczby zdarzeń drogowych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 możemy zaobserwować, że na obszarze gminy Adamów badany wskaźnik przyjął wartość -42,58%, co oznacza, że liczba zdarzeń drogowych przypadających na 100 mieszkańców uległa spadkowi. Pozytywne tendencje spadkowe możemy zauważyć w następujących sołectwach:

- Ferdynandów – spadek o 100%;
- Sobiska – spadek o 100%;
- Adamów II – spadek o 83,04%;
- Gułów – spadek 60,54%;
- Adamów I – spadek o 60,13%;
- Lipiny – spadek o 46,61%;
- Wola Gułowska – spadek o 40,66%.

Najgorzej sytuacja prezentuje się w sołectwach: Konorzatka, Hordzieżka oraz Żurawiec, w obrębie których odnotowano wzrost liczby zdarzeń drogowych przypadających na 100 mieszkańców. Wzrost ten wyniósł odpowiednio: 139,68% oraz po 100%.

Wykres 36 Zmiana liczby zdarzeń drogowych ogółem przypadających na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)

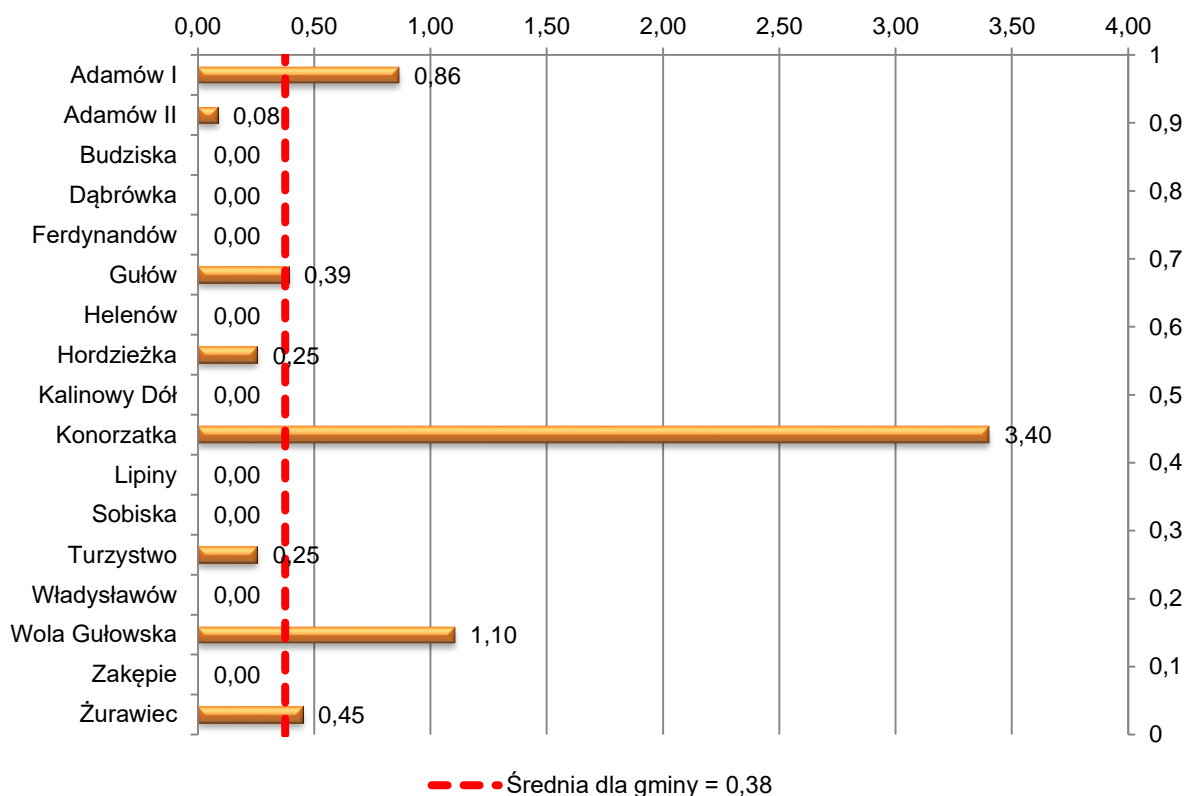

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Łukowie

Najczęściej występującymi na terenie gminy Adamów zdarzeniami drogowymi były we wszystkich latach analizy (2013-2015) kolizje drogowe. Liczba kolizji drogowych przypadających na 100 mieszkańców wyniosła w gminie Adamów, w 2015 roku, 0,38 (średnia gminna). Jednostkami referencyjnymi, na terenie których badany wskaźnik przyjął najwyższe wartości były sołectwa: Konorzatka (3,40 kolizji na 100 mieszkańców), Wola Gułowska (1,10

kolizji na 100 mieszkańców), Adamów I (0,86 kolizji na 100 mieszkańców), Żurawiec (0,45 kolizji na 100 mieszkańców) oraz Gułów (0,39 kolizji na 100 mieszkańców). W sołectwach tych wskaźnik uplasował się na poziomie wyższym od średniej gminnej. Najlepsza sytuacja miała miejsce w sołectwach, w których w 2015 roku nie odnotowano żadnej kolizji drogowej: Budziska, Dąbrówka, Ferdynandów, Helenów, Kalinowy Dół, Lipiny, Sobiska, Władysławów oraz Zakępie.

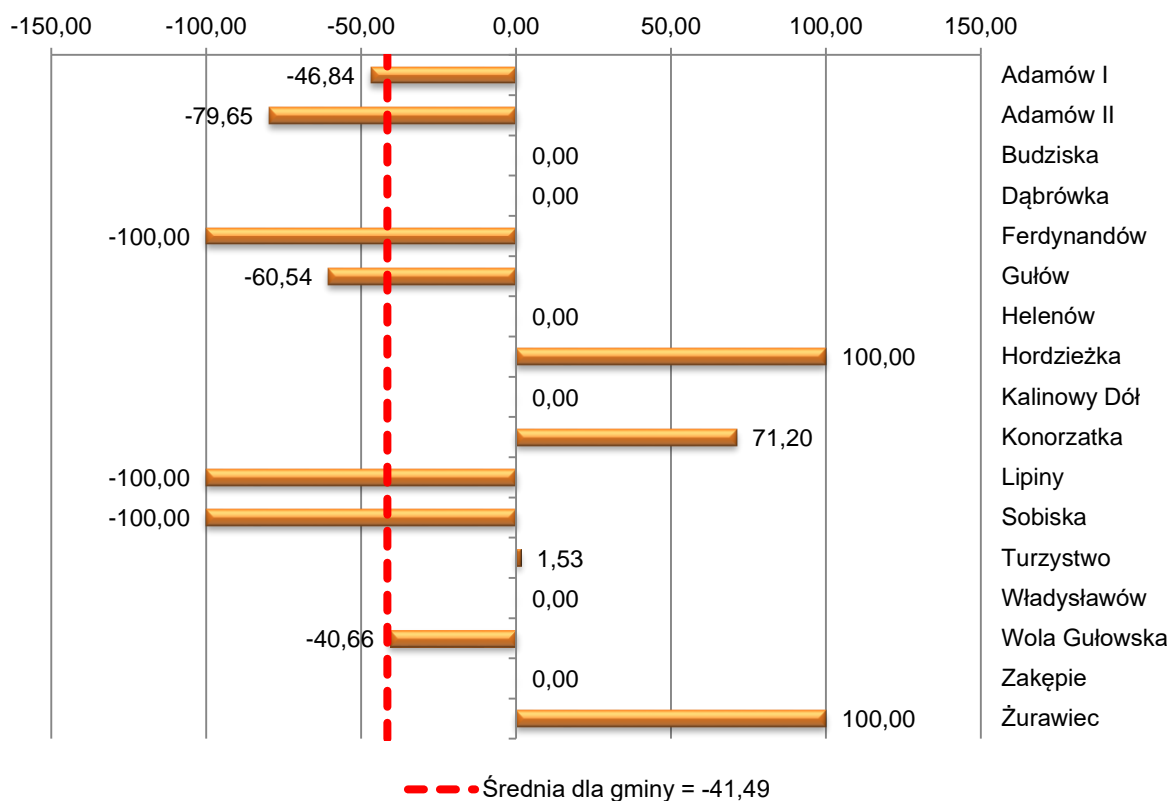
Wykres 37 Liczba kolizji drogowych przypadających na 100 mieszkańców w 2015 r. wg podziału na jednostki referencyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Łukowie

Na przestrzeni lat 2013-2015, na terenie gminy Adamów odnotowano pozytywny trend spadkowy w zakresie liczby kolizji drogowych przypadających na 100 mieszkańców. Spadek, który nastąpił w gminie wyniósł 41,49%. Ten pozytywny trend można także zaobserwować w następujących siedmiu sołectwach: Adamów I, Adamów II, Ferdynandów, Gułów, Lipiny, Sobiska oraz Wola Gułowska. Największy procentowy spadek liczby kolizji drogowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców odnotowano w sołectwach: Ferdynandów, Lipiny oraz Sobiska, gdzie wskaźnik przyjął wartość -100%. Z najbardziej niekorzystną sytuacją w analizowanym okresie czasu mamy do czynienia w sołectwach Hordzieżka, Żurawiec, Konorzatka oraz Turzystwo, w obrębie których w latach 2013-2015 liczba kolizji drogowych przypadających na 100 mieszkańców uległa wzrostowi. Największy wzrost odnotowano w sołectwie Hordzieżka oraz Żurawiec (po 100%), a najniższy w sołectwie Turzystwo – 1,53%.

Wykres 38 Zmiana liczby kolizji drogowych przypadających na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Łukowie

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Zgodnie z konsultacjami przeprowadzonymi wśród mieszkańców oraz pracowników gminy Adamów najważniejsze pozostają: zapobieganie i zwalczanie przestępczości pospolitej, (kradzieże, rozboje) oraz redukcja wykroczeń szczególnie uciążliwych (zaśmiecanie, spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, zakłócanie spokoju, wybryki chuligańskie), przestępstwa przeciwko rodzinie (znęcanie, przemoc).

1.5.6 POZIOM EDUKACJI

Jednym z najważniejszych zjawisk kryzysowych, które może wystąpić w sferze społecznej jest niski poziom edukacji. Wskaźniki odnoszące się do poziomu edukacji mogą pośrednio wskazać na obszarze gminy miejsca zdegradowane. W związku z ograniczonym zakresem dostępnych danych oraz biorąc pod uwagę cel przeprowadzanego badania, do analizy użyto następujących wskaźników:

- średni wynik sprawdzianu przeprowadzanego w VI klasie szkoły podstawowej w latach 2013-2015;
- średni odsetek dzieci w staninach z wynikiem niskim w latach 2013-2014 w odniesieniu do sprawdzianu szóstoklasisty.

Celem analizy wyżej wymienionych wskaźników nie jest badanie jakości nauczania w danej placówce, ale wskazanie argumentów, które przemawiają za tym, że dzieci zamieszkujące określony obwód szkoły mogą posiadać gorsze warunki do nauki (np. materialne, rodzinne, mieszkaniowe), które skutkują osiąganiem gorszych wyników w nauczaniu, w tym właśnie gorszych wyników na egzaminach kończących dany etap edukacji. Słabsze wyniki egzaminu gimnazjalnego czy sprawdzianu szóstoklasisty mogą wskazywać na to, że istnieją pewne pozaszkolne czynniki wpływające na efektywność kształcenia (np. czynniki środowiskowe – sytuacja finansowa rodziny, prawidłowość funkcjonowania rodziny, dysfunkcje w rodzinie, warunki do nauki w domu, współpraca rodziców ze szkołą). Potwierdzeniem roli miejsca zamieszkania w procesie edukacyjnym może być korelacja pomiędzy niskimi wynikami egzaminów dzieci zamieszkujących dany obszar a wskaźnikami dotyczącymi np. ubóstwa, bezrobocia.

Potrzeby edukacyjne na terenie gminy Adamów zaspokajają aktualnie następujące publiczne placówki oświatowe:

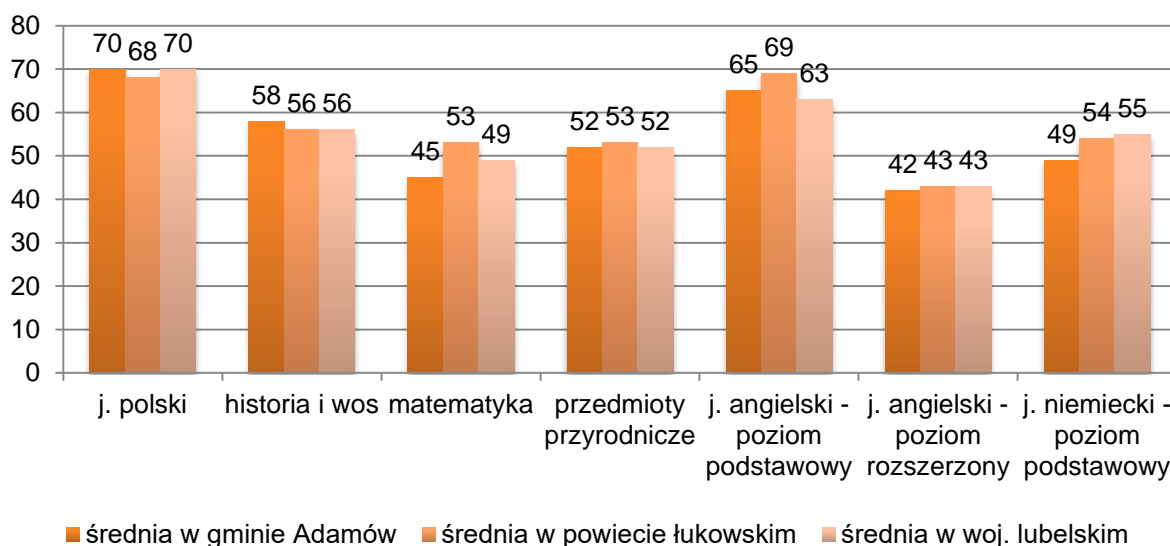
1. Zespół Szkolno-Przedszkolny w Adamowie, w skład którego wchodzi: Przedszkole oraz Szkoła Podstawowa im. H. Sienkiewicza; obwód szkolny obejmujący dzieci z sołectw: Adamów I, Adamów II, Budziska, Gułów, Hordzieżka, Konorzatka, Lipiny, Sobiska, Władysławów;
2. Gimnazjum im. Samodzielnej Grupy Operacyjnej „Polesie” w Adamowie; obwód szkolny obejmujący dzieci z sołectw: Adamów I, Adamów II, Gułów, Hordzieżka, Konorzatka, Zakępie;
3. Zespół Szkół im. gen. Franciszka Kleeberga w Woli Gułowskiej, w którego skład wchodzi: Przedszkole, Szkoła Podstawowa im. gen. Franciszka Kleeberga oraz Gimnazjum im. Pułku 3 Strzelców Konnych; obwód szkolny obejmujący dzieci z sołectw: Budziska, Dąbrówka, Ferdynandów, Helenów, Kalinowy Dół, Lipiny, Sobiska, Turzystwo, Władysławów, Wola Gułowska, Żurawiec;
4. Zespół Szkół im. gen. Franciszka Kamińskiego w Adamowie, w którego skład wchodzi: Liceum Ogólnokształcące im. Batalionów Chłopskich oraz Zasadnicza Szkoła Zawodowa.

Dodatkowo, uzupełnienie sieci szkół prowadzonych przez samorząd stanowią placówki oświatowe prowadzone przez Stowarzyszenie Oświatowe „KAGANEK” w Zakępie: Punkt Przedszkolny w Zakępie, Szkoła Podstawowa w Zakępie oraz Gimnazjum w Zakępie. Do placówek tych uczęszczały dzieci z sołectwa Zakępie.

Biorąc pod uwagę ww. informacje oraz fakt, że do szkół ponadgimnazjalnych zlokalizowanych w gminie Adamów (Liceum oraz Szkoła Zawodowa), może uczęszczać młodzież spoza terenu gminy (szkoły ponadgimnazjalne nie podlegają rejonizacji), na potrzeby niniejszej diagnozy zbadano poziom edukacji w odniesieniu do szkół gimnazjalnych oraz szkół podstawowych. Analizy dokonano na podstawie danych, które były możliwe do pozyskania z oficjalnej strony Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Krakowie. Dodatkowo, zebrane dane uzupełniono informacjami jakościowymi, uzyskanymi podczas przeprowadzonych w szkołach wywiadów.

Analizując dane OKE w Krakowie możemy zaobserwować, że w 2016 uczniowie uczęszczający do gimnazjów zlokalizowanych na terenie gminy Adamów osiągnęli porównywalne wyniki do średniej powiatowej oraz średniej wojewódzkiej w części egzaminu gimnazjalnego z języka polskiego. Średnia gminna z tego przedmiotu była o 2 punkty procentowe wyższa niż średnia powiatowa oraz taka sama jak średnia dla województwa lubelskiego. Pozytywnie sytuacja kształtuje się również w odniesieniu do wyników, jakie osiągnęli uczniowie gimnazjów z gminy Adamów z egzaminu gimnazjalnego z historii i woś'u. Średnia jaką osiągnęli oni w tej części egzaminu była wyższa zarówno od średniej powiatowej, jak również od średniej wojewódzkiej (o 2 punkty procentowe). Egzamin z matematyki poszedł uczniom zamieszkującym gminę Adamów nieco gorzej od średniej powiatowej oraz wojewódzkiej. Osiągnęli oni wynik o 8 punktów procentowych niższy od średniego wyniku w powiecie łukowskim oraz o 4 punkty procentowe niższy niż średnia w województwie lubelskim. W 2016 roku uczniowie z terenu gminy Adamów osiągnęli średni wynik egzaminu gimnazjalnego z przedmiotów przyrodniczych na poziomie 52%, czyli taki sam jak średnia wojewódzka oraz zaledwie o 1 punkt procentowy niższy od średniej powiatowej. Relatywnie wysokie wyniki uczniowie z gminy Adamów osiągnęli z egzaminu z języka angielskiego, zdawanego na poziomie podstawowym. Średni wynik ukształtował się w tym przypadku na poziomie 65% i był niższy od średniej powiatowej o 4 punkty procentowe, a od średniej wojewódzkiej wyższy o 2 punkty procentowe. Dużo gorzej sytuacja prezentuje się w przypadku wyników egzaminu gimnazjalnego z języka angielskiego zdawanego na poziomie rozszerzonym. W tej części średni wynik w gminie wyniósł 42%, czyli o jeden punkt procentowy mniej niż średnia powiatowa oraz średnia wojewódzka. Również egzamin gimnazjalny z języka niemieckiego, zdawany na poziomie podstawowym, poszedł uczniom adamskich gimnazjów gorzej niż średnia w powiecie i województwie. Analizując średnie wyniki z poszczególnych części egzaminu gimnazjalnego warto zauważyć, że uczniowie gimnazjów z terenu gminy Adamów lepiej radzili sobie z przedmiotami humanistycznymi oraz językiem angielskim na poziomie podstawowym niż z przedmiotami ścisłymi.

Wykres 39 Średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w 2016 roku (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

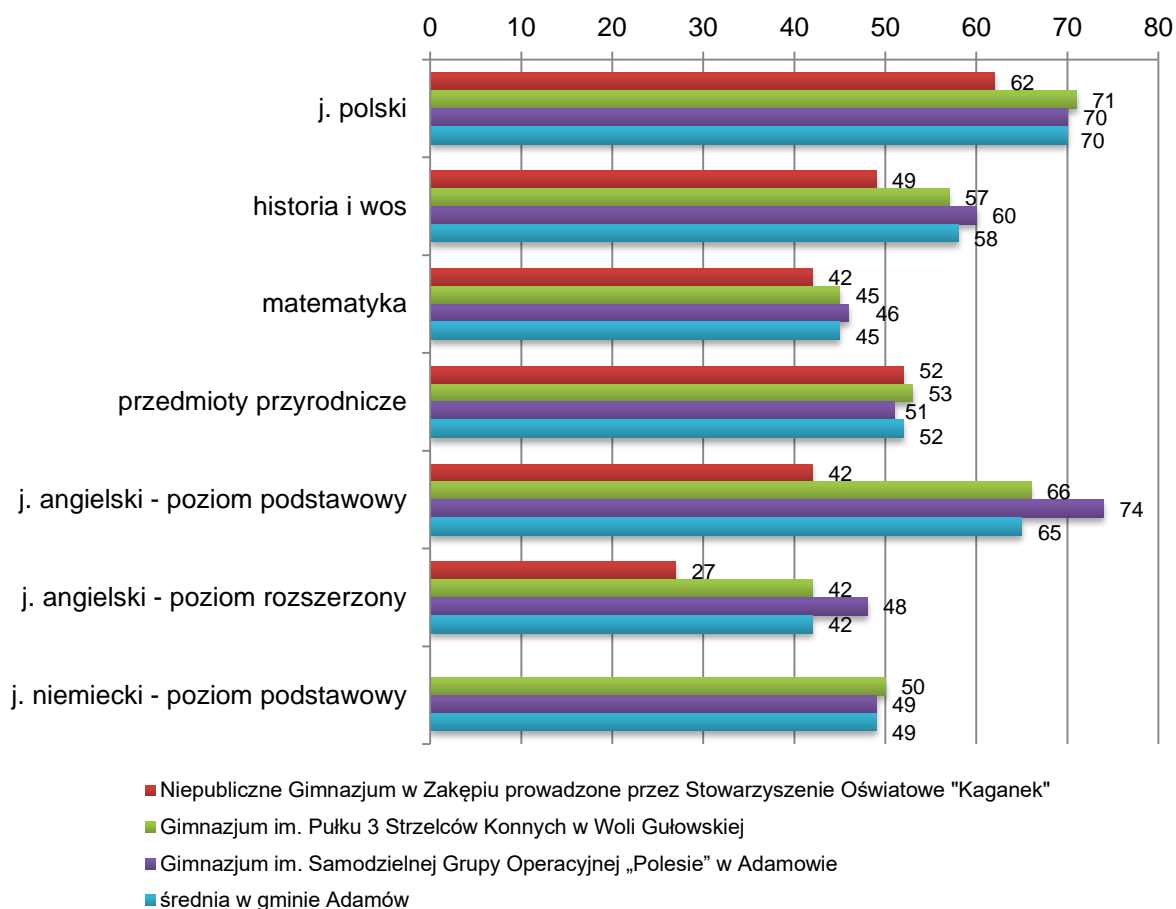
Przyglądając się średnim wynikom z poszczególnych części egzaminu gimnazjalnego, które osiągnęli na przestrzeni lat 2014-2016 gimnazjaliści z gminy Adamów, możemy zaobserwować, że w części matematycznej, przyrodniczej oraz z języka niemieckiego zdawanego na poziomie

podstawowym odnotowano w analizowanym czasie pozytywny trend wzrostowy średnich wyników. Największy wzrost nastąpił w odniesieniu do średnich wyników z języka niemieckiego – w 2016 roku średni wynik z tego przedmiotu był wyższy o 5,8 punktów procentowych w stosunku do średniego wyniku z roku 2014. Średnia z przedmiotów przyrodniczych wzrosła w analizowanym okresie o 1,6 punktów procentowych, a z matematyki o 0,2 punkty procentowe. Średnie wyniki z pozostałych części wykazywały na przestrzeni lat 2014-2016 negatywny trend spadkowy:

- średni wynik z języka polskiego był w 2016 roku o 2,6 punktów procentowych niższy niż w 2014 roku;
- średni wynik z historii był w 2016 roku o 3,7 punktów procentowych niższy niż w 2014 roku;
- średni wynik z języka angielskiego na poziomie podstawowym był w 2016 roku o 6,1 punktów procentowych niższy niż w 2014 roku;
- średni wynik z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym był w 2016 roku o 4,1 punktów procentowych niższy niż w 2014 roku.

Porównując średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w poszczególnych gimnazjach zlokalizowanych na terenie gminy Adamów możemy zauważyć, że w części egzaminu z języka polskiego najlepiej wypadło Gimnazjum w Woli Gułowskiej (średni wynik to 71%), a najgorzej Gimnazjum w Zakępiu (średni wynik to 62%). Historia i WOS najlepiej poszły gimnazjalistom uczęszczającym do Gimnazjum w Adamowie. Średni wynik, który osiągnęli był o dwa punkty procentowe wyższy od średniej gminnej dla tej części egzaminu. Uczniowie pozostałych dwóch gimnazjów (w Woli Gułowskiej oraz w Zakępiu) osiągnęli wyniki gorsze od średniej gminnej. Matematyka również poszła najlepiej uczniom Gimnazjum w Adamowie (średni wynik to 46%). Uczniowie Gimnazjum w Zakępiu oraz Gimnazjum w Woli Gułowskiej osiągnęli na egzaminie gimnazjalnym minimalnie lepsze wyniki niż uczniowie uczęszczający do Gimnazjum w Adamowie z przedmiotów przyrodniczych (odpowiednio 52% i 53%). Średni wynik egzaminu gimnazjalnego z języka angielskiego, zarówno w części podstawowej, jak również rozszerzonej, był w 2016 roku najwyższy w Gimnazjum w Adamowie. Był on wyższy od średniej gminnej odpowiednio o 9 punktów procentowych (część podstawowa) oraz o 6 punktów procentowych (część rozszerzona). Szkołą, w której uczniowie również osiągnęli średni wynik z języka angielskiego podstawowego na poziomie wyższym niż średnia w gminie było Gimnazjum w Woli Gułowskiej (o 1 punkt procentowy). W tej samej szkole średni wynik z części rozszerzonej języka angielskiego osiągnął w 2016 roku taki sam poziom jak średnia gminna (42%). Najgorzej z językiem angielskim poradzili sobie na egzaminie uczniowie Gimnazjum w Zakępiu. Z drugiej strony, najlepiej wypadli oni na egzaminie z języka niemieckiego (średni wynik na poziomie 50%).

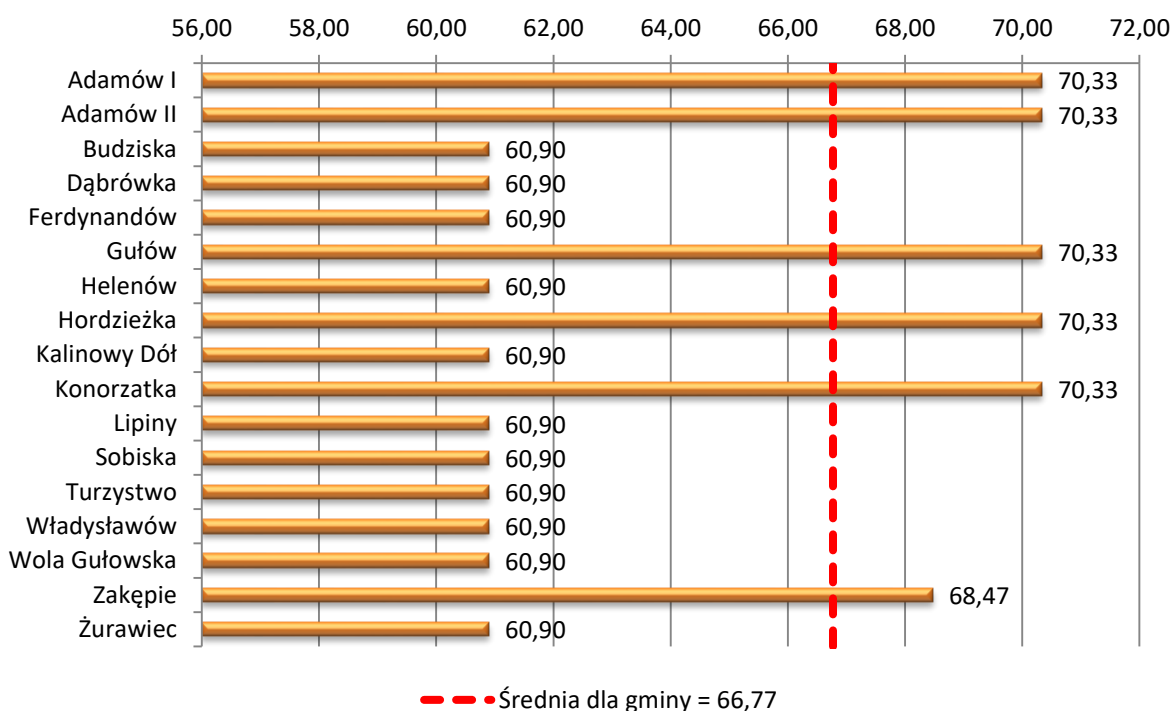
Wykres 40 Średnie wyniki z poszczególnych części egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w 2016 roku w poszczególnych gimnazjach z obszaru gminy Adamów (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

Uśredniony wynik sprawdzianu szóstoklasisty dla lat 2013-2015 przeprowadzonego w Szkole Podstawowej w Adamowie (wchodzącej w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Adamowie) wyniósł 70,33% i był on wyższy od średniej gminnej (66,77%) o 3,56 punktów procentowych. Jednostkami referencyjnymi, z których dzieci uczęszczały do ww. Szkoły, a co za tym idzie wskaźnik przyjął na ich obszarze wartość 70,33%, były następujące sołectwa: Adamów I, Adamów II, Gułów, Hordzieżka oraz Konorzatka. Powyżej średniej gminnej średni wynik ze sprawdzianu na koniec VI klasy szkoły podstawowej osiągnęli również uczniowie Szkoły Podstawowej w Zakępiu (szkoła prowadzona przez stowarzyszenie). Średni wynik ww. egzaminu wyniósł w latach 2013-2015 68,47%, czyli o 1,7 punktów procentowych powyżej średniej gminnej. Najgorzej sytuacja prezentuje się w analizowanym okresie czasu w jednostkach referencyjnych, z których szóstoklasiści uczęszczali do Szkoły Podstawowej w Woli Gułowskiej (wchodzącej w skład Zespołu Szkół w Woli Gułowskiej). W tej Szkole średni wynik ze sprawdzianu szóstoklasisty kształtował się w latach 2013-2015 na poziomie 60,90%, czyli o 5,87 punktów procentowych niższym niż średnia w gminie Adamów. Do ww. Szkoły uczęszczały dzieci z następujących sołectw: Budziska, Dąbrówka, Ferdynandów, Helenów, Kalinowy Dół, Lipiny, Sobiska, Turzystwo, Władysławów, Wola Gułowska oraz Żurawiec.

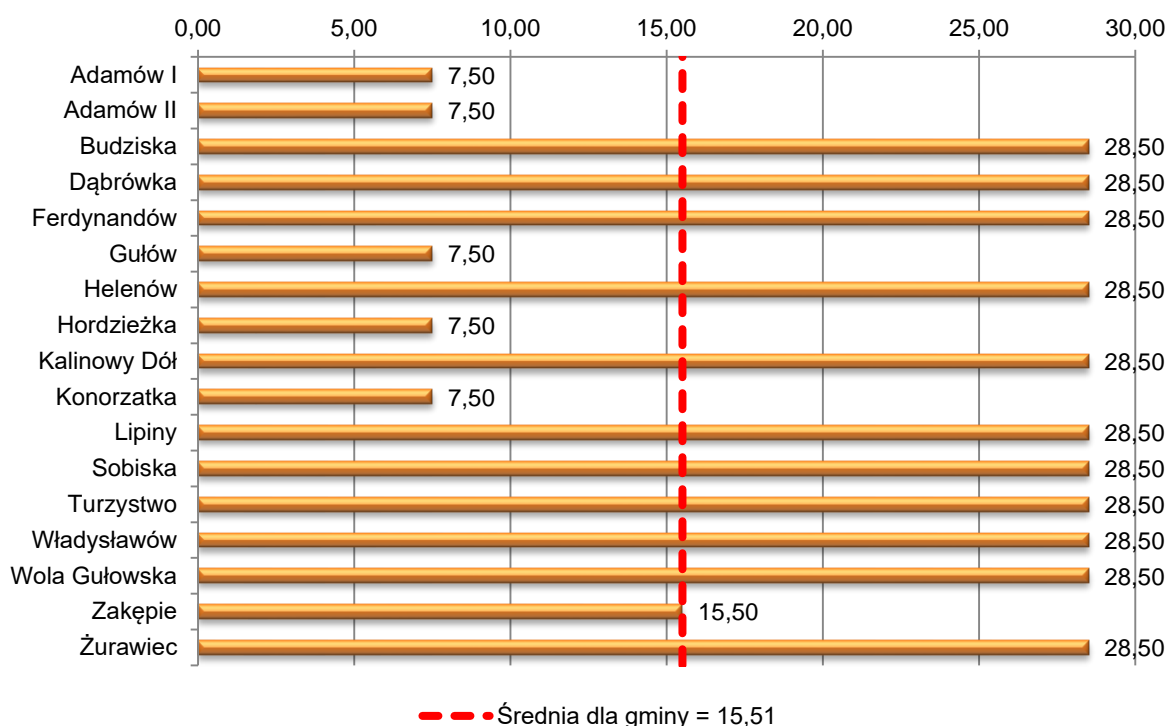
Wykres 41 Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty w latach 2013-2015 wg podziału na poszczególne jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

Zaprezentowane dane uzupełnione zostały o wskaźnik średniego odsetka dzieci w staninach z wynikiem niskim (staniny od 1 do 3) w latach 2013-2014. W wyniku przeprowadzonej analizy stwierdzono, że na przestrzeni lat 2013-2014 jedyną szkołą, w której średni odsetek dzieci w staninach z wynikiem niskim był wyższy od średniej dla gminy Adamów (15,51%) była Szkoła Podstawowa Woli Gułowskiej. Średni odsetek szóstoklasistów z sołectw: Budziska, Dąbrówka, Ferdynandów, Helenów, Kalinowy Dół, Lipiny, Sobiska, Turzystwo, Władysławów, Wola Gułowska oraz Żurawiec, którzy znaleźli się w staninach z wynikiem niskim wyniósł w badanym okresie 28,50%, czyli prawie dwa razy więcej niż wynosi średnia dla gminy Adamów. W dalszej kolejności uplasowali się uczniowie Szkoły Podstawowej w Zakępiu, gdzie średni odsetek dzieci w staninach z wynikiem niskim wyniósł 15,50%, czyli zaledwie o 0,01 punkt procentowy mniej niż średnia gminna. Najlepiej sytuacja wygląda w sołectwach, w których szóstoklasiści uczęszczali do Szkoły Podstawowej w Adamowie: sołectwo Adamów I, Adamów II, Gułów, Hordzieżka oraz Konorzatka. Średni odsetek dzieci podchodzących do sprawdzianu na koniec VI klasy szkoły podstawowej, których wyniki znalazły się w staninie niskiej wyniósł 7,50% i był najniższy w gminie Adamów.

Wykres 42 Średni odsetek dzieci w staninach z wynikiem niskim w latach 2013-2014 wg podziału na poszczególne jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE w Krakowie

1.5.7 POZIOM KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

Czynnikiem, który może wywierać znaczący wpływ na zmiany zachodzące w otoczeniu społeczności lokalnej jest poziom aktywności tejże społeczności. Analizy przedmiotowej sfery dokonano badając poziom kapitału społecznego (mierzony poprzez intensywność angażowania się mieszkańców w sprawy publiczne) oraz aktywność mieszkańców w zakresie organizowania się w grupy działające w społeczności lokalnej. Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto, że kapitał społeczny to sieć społecznych relacji zaufania, lojalności i solidarności. Wyszczególnić można dwie postaci kapitału społecznego: kapitał spajający (definiowany jako relacje wewnątrz danej społeczności) oraz kapitał pomostowy (rozumiany jako relacje społeczności ze światem zewnętrznym). Dla obszarów zdegradowanych charakterystyczny jest niski poziom kapitału pomostowego. Jednakże, należy mieć na uwadze, że te właśnie obszary równolegle cechują się wysokim poziomem kapitału spajającego.

Najbardziej adekwatnym miernikiem kapitału pomostowego jest analiza frekwencji w wyborach. Frekwencja wyborcza świadczy o intensywności zaangażowania obywatelskiego, mierzy stopień świadomości demokratycznej obywateli, ich uczestnictwo w rządzeniu oraz ocenę wpływu obywateli na procesy decyzyjne w państwie, regionie czy w środowisku lokalnym. Analiza frekwencji wyborczej przez pryzmat poszczególnych komisji wyborczych pozwala zaobserwować w jakich obszarach może występować problem niskiego kapitału społecznego (pomostowego). W związku z powyższym, na potrzeby niniejszej analizy, zestawiono frekwencję w wyborach do Sejmu i Senatu w 2015 roku oraz frekwencję w wyborach do Rady Gminy w 2014 roku.

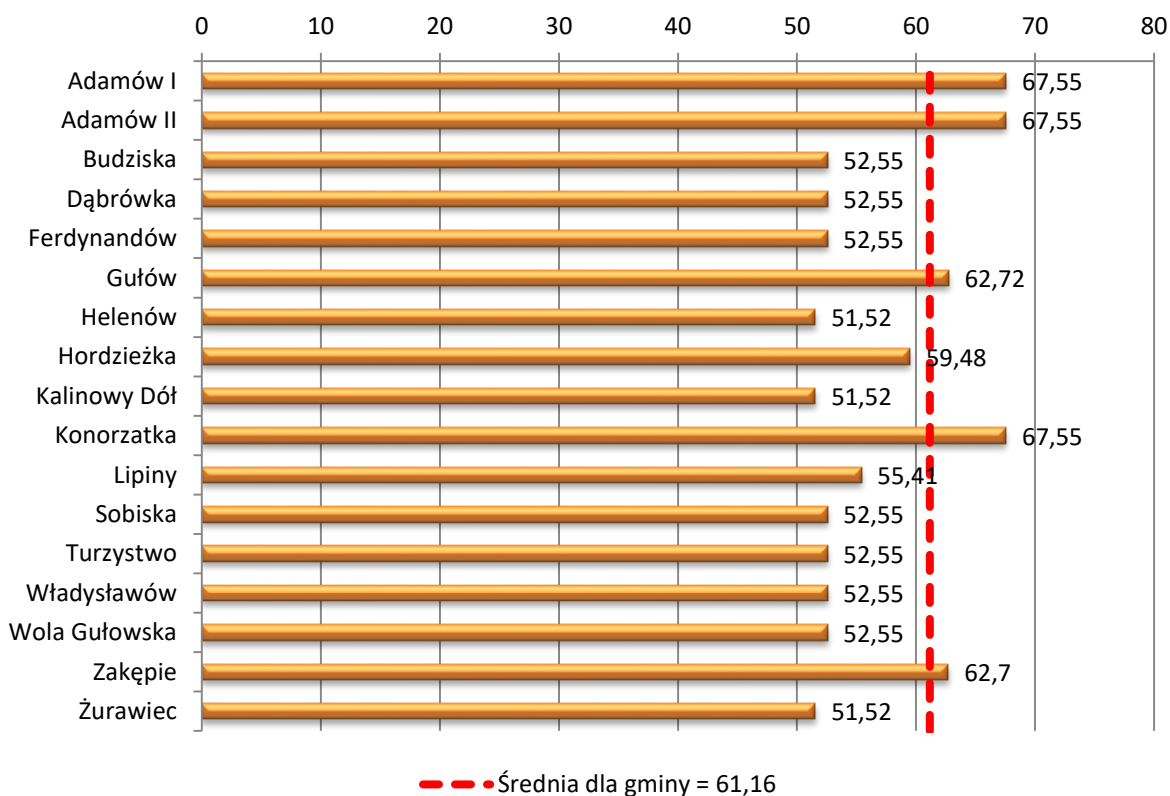
W przypadku wyborów samorządowych do Rady Gminy, które miały miejsce w 2014 roku, średnia frekwencja w granicach gminy Adamów wyniosła 61,16% uprawnionych do głosowania. Porównując ten wynik do średniej dla województwa lubelskiego, możemy zaobserwować, że frekwencja w gminie Adamów była sporo wyższa od frekwencji na poziomie województwa (o 11,28 punktów procentowych). W porównaniu z frekwencją w powiecie łukowskim (58,2%), gmina Adamów również osiągnęła wyższy poziom frekwencji (o 2,96 punktów procentowych).

W granicach gminy Adamów wyodrębniono trzy obszary, w obrębie których frekwencja w wyborach samorządowych do Rady Gminy w 2014 roku była wyższa od średniej dla gminy (61,16%). Do obszarów tych należy:

- obwód głosowania nr 1, który obejmował mieszkańców sołectw: Adamów I, Adamów II oraz Konorzatka (frekwencja na poziomie 67,55%);
- obwód głosowania nr 3, który obejmował mieszkańców sołectwa Gułów (frekwencja na poziomie 62,72%);
- obwód głosowania nr 4, który obejmował mieszkańców sołectwa Zakępie (frekwencja na poziomie 62,7%).

Średnia frekwencja w pozostałych jednostkach referencyjnych była niższa od średniej gminnej. Okręgiem wyborczym o najniższej frekwencji w analizowanych wyborach był obwód nr 7, obejmujący sołectwa: Helenów, Kalinowy Dół oraz Żurawiec. Frekwencja w tych jednostkach wyniosła 51,52% i była niższa od średniej gminnej o prawie 10 punktów procentowych. W obwodzie nr 5, tj. sołectwie Lipiny, frekwencja wyniosła 55,41%, natomiast w obwodzie nr 6, tj. sołectwie Hordzieżka, 59,48%.

Wykres 43 Rozkład przestrzenny frekwencji wyborczej w wyborach samorządowych do Rady Gminy w 2014 roku (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

W przypadku wyborów do Sejmu i Senatu, które miały miejsce w 2015 roku, frekwencja wyborcza w gminie Adamów wyniosła 48,04% i była minimalnie niższa od średniej dla powiatu łukowskiego (48,14%). Frekwencja na poziomie gminy była o 0,98 punktów procentowych niższa niż średnia w województwie lubelskim (49,02%).

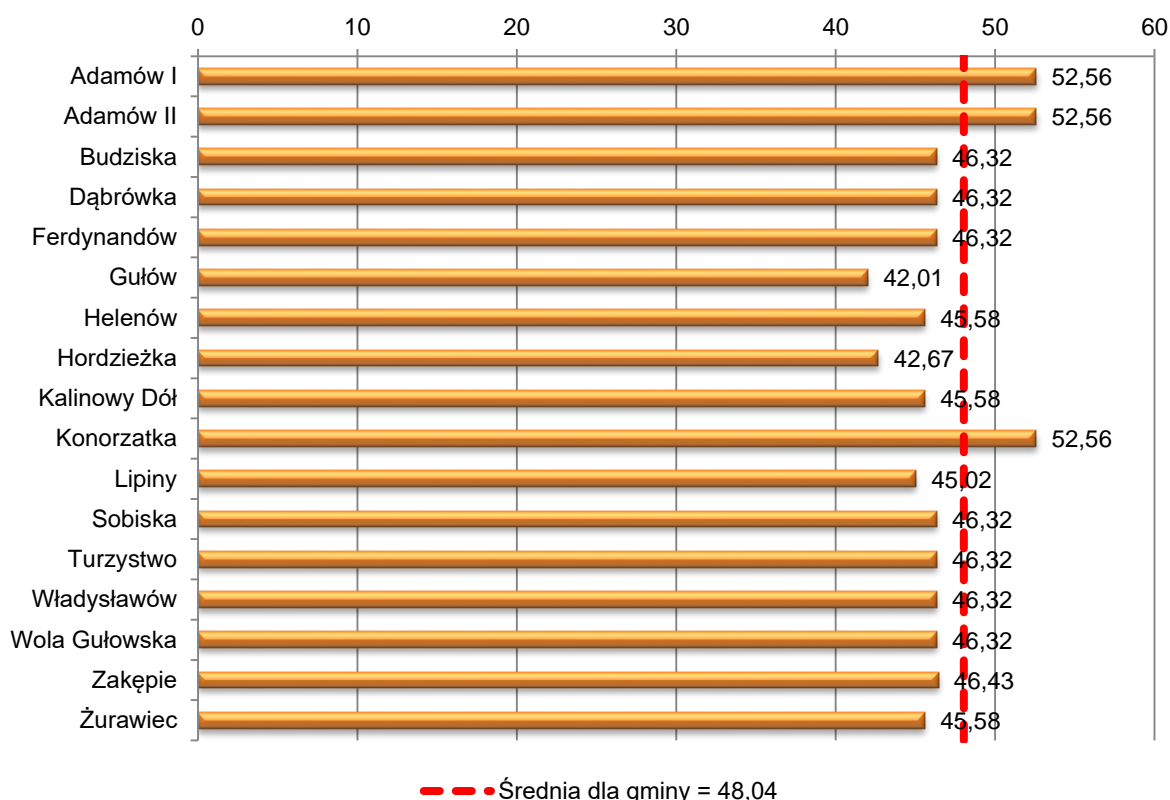
Obszarem, w którym frekwencja w analizowanych wyborach uplasowała się na poziomie najniższym w porównaniu do pozostałych miejsc był obwód nr 3, obejmujący sołectwo Gułów. Frekwencja wyniosła tutaj 42,01% i była niższa od średniej dla gminy Adamów o 6,03 punkty procentowe. Obszarami, w obrębie których frekwencja wyborcza również była niższa od średniej w gminie Adamów były następujące obwody wyborcze:

- obwód nr 6, który obejmował mieszkańców sołectwa Hordzieżka (frekwencja na poziomie 42,67%);
- obwód nr 5, który obejmował mieszkańców sołectwa Lipiny (frekwencja na poziomie 45,02%);
- obwód nr 7, który obejmował mieszkańców sołectw: Helenów, Kalinowy Dół oraz Żurawiec (frekwencja na poziomie 45,58%);
- obwód nr 2, który obejmował mieszkańców sołectw: Budziska, Dąbrówka, Ferdynandów, Sobiska, Turzystwo, Władysławów oraz Wola Gułowska (frekwencja na poziomie 46,32%);

- obwód nr 4, który obejmował mieszkańców sołectwa Zakępie (frekwencja na poziomie 46,43%).

Jednym obwodem, w obrębie którego w wyborach do Sejmu i Senatu frekwencja wyborcza kształtowała się na poziomie powyżej średniej dla gminy Adamów był obwód nr 1, swoim zasięgiem obejmujący następujące sołectwa: Adamów I, Adamów II oraz Konorzatka. Tutaj frekwencja wyniosła 52,56%, czyli o 4,52 punkty procentowe więcej niż średnia gminna.

Wykres 44 Rozkład przestrzenny frekwencji wyborczej w wyborach do Sejmu RP i Senatu RP w 2015 roku (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

Kolejnym wskaźnikiem informującym o jakości kapitału społecznego może być liczba działających na terenie gminy organizacji pozarządowych¹⁰ zajmujących się problematyką lokalną. Na terenie gminy Adamów w 2015 roku działało łącznie 14 organizacji pozarządowych. Nieduża liczba organizacji działających na obszarze gminy oraz fakt, że nie powstają nowe mogą wskazywać na niski kapitał społeczny. Analizując przedmiotową sferę, warto mieć na uwadze, że trudno jest ocenić zasięg oddziaływania tych organizacji, jak również efektywność ich działań w skali gminy oraz lokalnej społeczności. W związku z powyższym, wskazanie obszarów gminy, w obrębie których występują deficyty w zakresie aktywności organizacji pozarządowych jest bardzo trudne. Dane odnoszące się do liczby

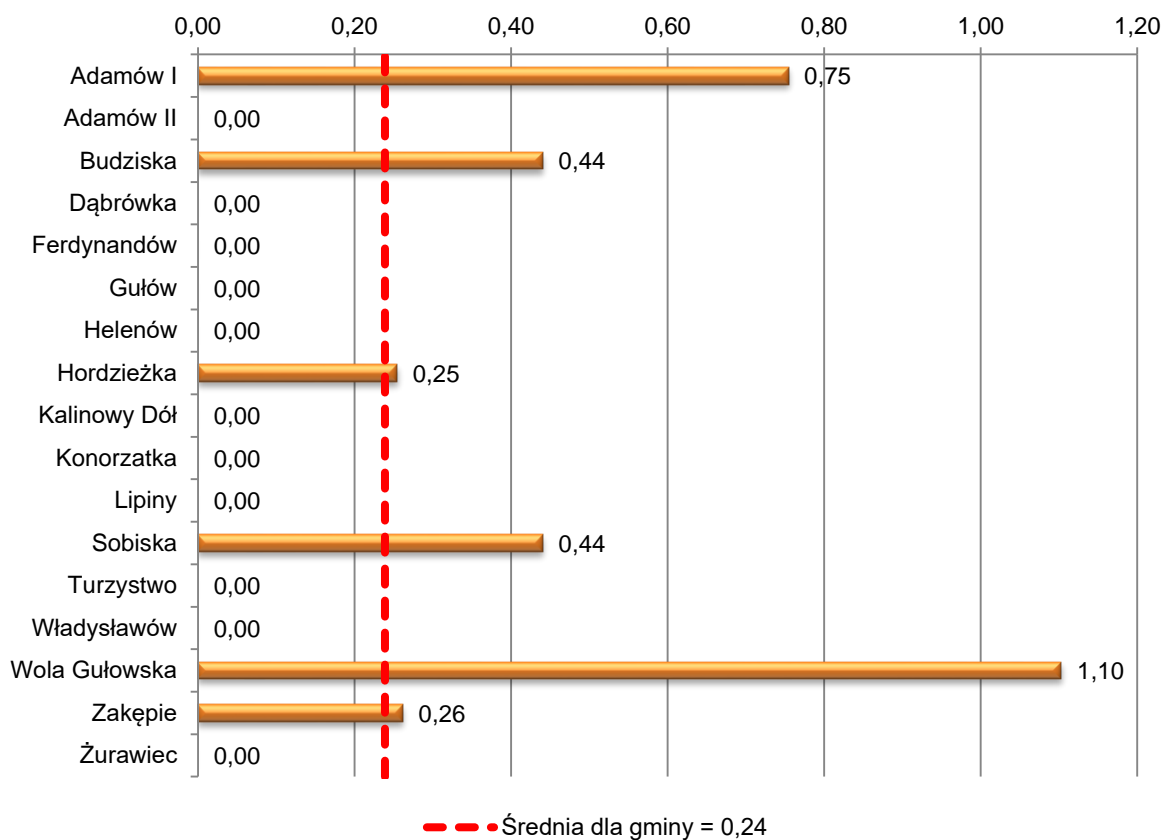
¹⁰ Organizacja pozarządowa (ang. NGO non-governmental organization) to organizacja obywatelska, założona przez obywateli lub ich organizacje, działająca z własnej inicjatywy w interesie określonego interesu publicznego. Definicja ustawowa organizacji pozarządowej zawarta jest w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2003 roku, Nr 96, poz. 873), zgodnie z którym: organizacjami pozarządowymi są, nie będące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i nie działające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia

organizacji można jednak przeanalizować przez pryzmat aktywności mieszkańców w zakresie zrzeszania się i prowadzenia różnego rodzaju organizacji społecznych. W tym celu zbadano liczbę organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie gminy Adamów przypadającą na 100 mieszkańców. W 2015 roku przedmiotowy wskaźnik wyniósł dla gminy Adamów 0,24. Wśród jednostek referencyjnych, dla których ww. wskaźnik przewyższał średnią gminną znalazły się następujące sołectwa:

- Wola Gułowska – 1,10 na 100 mieszkańców;
- Adamów I – 0,75 na 100 mieszkańców;
- Budziska – 0,44 na 100 mieszkańców;
- Sobiska - 0,44 na 100 mieszkańców;
- Zakępie - 0,26 na 100 mieszkańców;
- Hordzieżka - 0,25 na 100 mieszkańców.

Zdecydowanie najgorsza sytuacja została zaobserwowana w jednostkach referencyjnych, w których nie funkcjonują żadne organizacje pozarządowe, tj. w sołectwach: Adamów II, Dąbrówka, Ferdynandów, Gułów, Helenów, Kalinowy Dół, Konorzatka, Lipiny, Turzystwo, Władysławów oraz Żurawiec.

Wykres 45 Liczba organizacji pozarządowych przypadających na 100 mieszkańców w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne

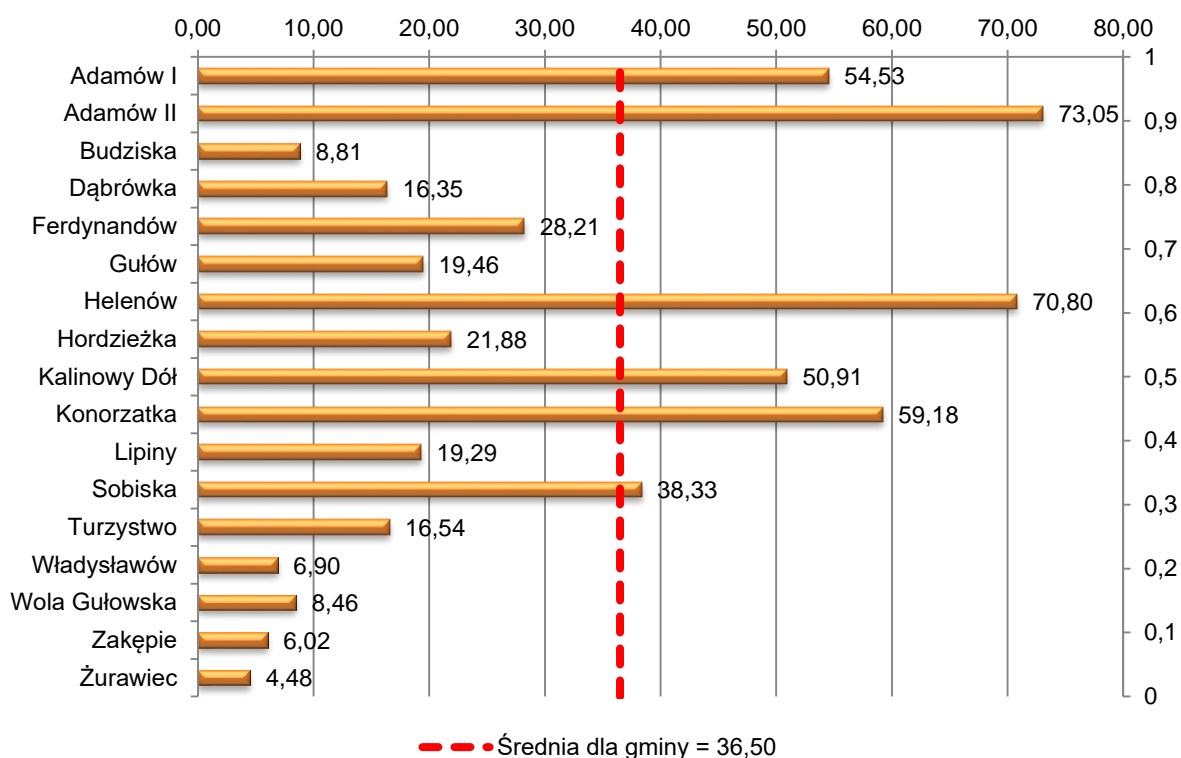

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Na potrzeby analizy kapitału społecznego w gminie Adamów zestawiono również dane dotyczące uczestnictwa mieszkańców gminy i poszczególnych jednostek referencyjnych w życiu kulturalnym. Jednostkami, które w największym stopniu koordynują działalność kulturalną na terenie gminy Adamów są Dom Kultury oraz Biblioteka Publiczna. Obydwa miejsca są organizatorem wielu imprez cyklicznych odbywających się co roku na terenie gminy. W ramach przedmiotowej analizy nie zbadano poziomu udziału mieszkańców w ww. wydarzeniach i imprezach o charakterze kulturalnym. Jest to związane z tym, że instytucje kulturalne nie dysponują tego typu danymi oraz z faktem, że w tego rodzaju wydarzeniach bardzo często biorą udział również osoby niezamieszkałe na terenie gminy – mieszkańcy sąsiednich gmin, turyści. Aby zbadać intensywność udziału mieszkańców gminy w życiu kulturalnym analizie poddano liczbę mieszkańców korzystających z oferty Biblioteki Publicznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Zgodnie z danymi udostępnionymi przez Gminną Bibliotekę Publiczną ogólna liczba mieszkańców, którzy w 2015 roku aktywnie korzystali z oferty Biblioteki była równa 2138. Stanowi to około 36,50% wszystkich mieszkańców gminy Adamów. Dane te wskazują na dość wysoką aktywność mieszkańców gminy w korzystaniu z oferty Biblioteki. Mieszkańcami, którzy stanowili najliczniejszą grupę spośród wszystkich, którzy w 2015 roku korzystali z oferty Biblioteki byli mieszkańcy sołectwa Adamów II. W tym sołectwie aż 73,05 osób na 100 mieszkańców korzystało z Biblioteki. Na wysokim poziomie wskaźnik kształtuje się również w sołectwie Helenów – 70,80 osób na 100 mieszkańców. Jednostkami referencyjnymi, na obszarze których wskaźnik liczby mieszkańców korzystających aktywnie z oferty Gminnej Biblioteki Publicznej przypadających na 100 mieszkańców, uplasował się w 2015 roku na poziomie wyższym od średniej gminnej (36,50/100) były następujące sołectwa: Konorzatka (59,18/100), Adamów I (54,53/100), Kalinowy Dół (50,91/100) oraz Sobiska (38,33/100). Najbardziej niepokojącą sytuację zaobserwowano w sołectwach: Budziska, Dąbrówka, Ferdynandów, Gułów, Hordzieżka, Lipiny, Turzystwo, Władysławów, Wola Gułowska, Zakępie oraz Żurawiec, w których wskaźniki uplasowały się na poziomach niższych od średniej gminnej. Sołectwem, w którym badany wskaźnik przyjął najniższą wartość był w 2015 roku Żurawiec, gdzie liczba mieszkańców korzystających aktywnie z oferty Gminnej Biblioteki Publicznej przypadających na 100 mieszkańców wyniosła 4,48.

Wykres 46 Liczba osób korzystających aktywnie z oferty Gminnej Biblioteki Publicznej w Adamowie na 100 mieszkańców w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnej Biblioteki Publicznej w Adamowie

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Podczas konsultacji społecznych zaobserwowano, że mieszkańcy gminy wykazują tendencję do przyjmowania biernej postawy wobec podejmowania aktywności obywatelskich czy społecznych. Mieszkańcom brakuje poczucia „sprawczości”, rozumianego jako przeświadczenie o realnej możliwości kształtowania otaczającej ich rzeczywistości i współdecydowania o losach wspólnoty samorządowej. W związku z powyższym nie angażują się oni w sprawy publiczne w dostateczny sposób.

1.6 SFERA ŚRODOWISKOWA

Jakość środowiska na terenie gminy Adamów jest kolejnym z obszarów, który zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na latach 2014-2020* wymaga oceny w zakresie występowania zjawisk kryzysowych.

Gmina Adamów jest typową gminą rolniczą. W związku z tym, przyczyn zanieczyszczenia powietrza należy szukać przede wszystkim w źródłach naturalnych i antropogenicznych. Źródła naturalne dotyczą głównie opadu pyłu i są nimi przede wszystkim: pola uprawne (z pól pył jest wywiewany), roślinność (pyłki roślinne, których stężenie w powietrzu nasila się w okresie kwitnienia traw i drzew) oraz infrastruktura drogowa (pył z dróg porywany jest wskutek ruchu samochodowego). Do najczęściej występujących antropogenicznych przyczyn

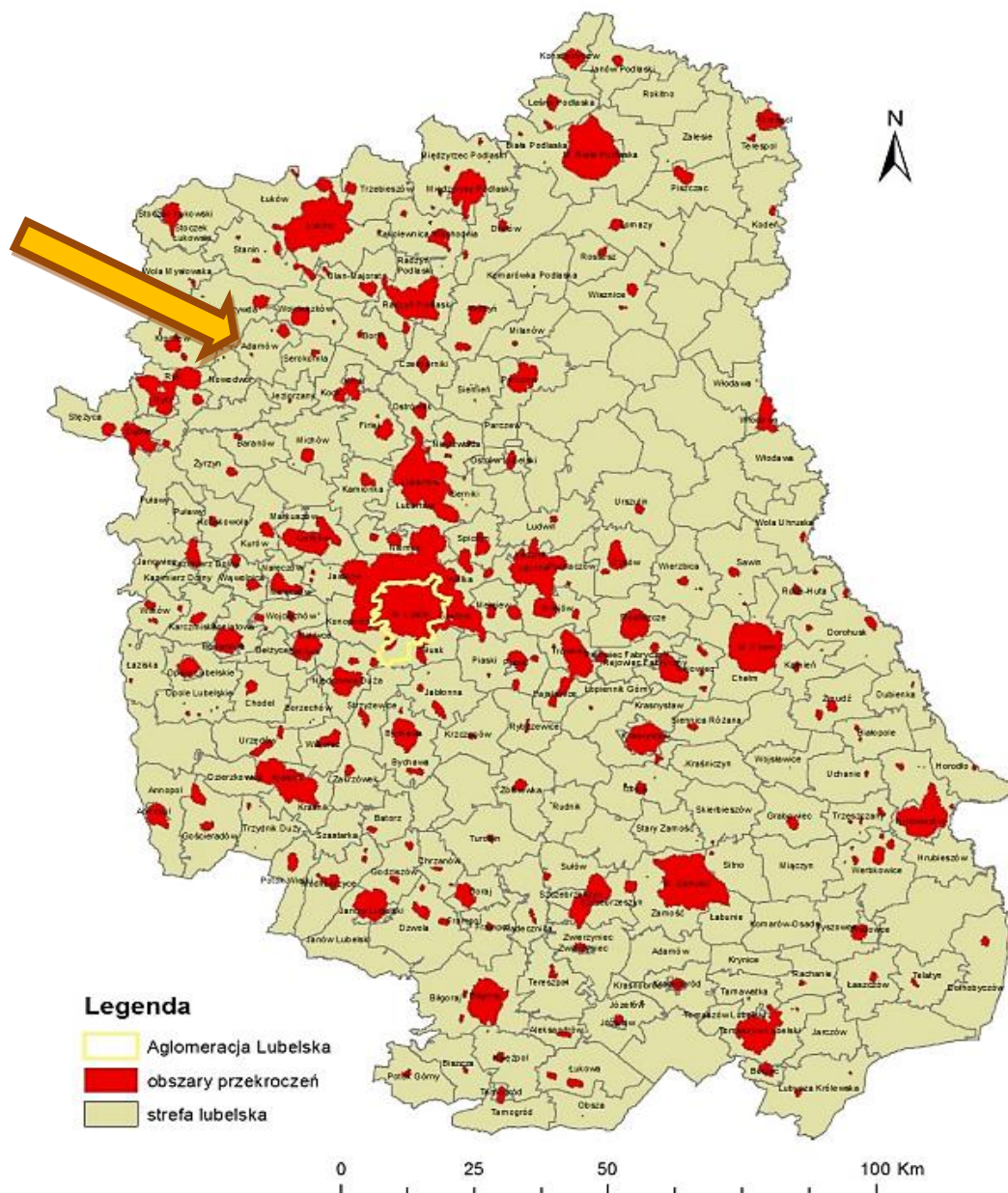
zanieczyszczenia powietrza zaliczamy źródła oparte na procesie spalania węgla w kotłowniach lokalnych i paleniskach domowych.

Obszar gminy charakteryzuje się stosunkowo dobrą jakością powietrza atmosferycznego. Niewątpliwie wpływ na to posiada rolniczy charakter gminy oraz brak większego przemysłu, który mógłby być głównym źródłem generującym ziązki zanieczyszczające powietrze atmosferyczne. W związku z tym, że nie ma możliwości dokładnego oszacowania danych w zakresie jakości powietrza oraz emitowanych do niego zanieczyszczeń dla poszczególnych jednostek referencyjnych (brak punktów monitoringowych jakości powietrza), analiza przedmiotowa problemu została oparta o dane udostępnione przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie oraz informacje zawarte w „*Ocenie jakości powietrza w województwie lubelskim za 2015 rok*”.

Zgodnie z danymi WIOŚ w Lublinie, zarówno Aglomerację Lubelską, jak i strefę lubelską, zaliczono (kryterium ochrony zdrowia) do klasy C ze względu na przekroczenia 24-godzinnych stężeń pyłu PM₁₀, średniorocznych stężeń PM_{2,5} i benzo/a/pirenu w pyle PM₁₀. Głównym źródłem tego typu zanieczyszczeń jest emisja z procesów grzewczych opartych na węglu, w tym tzw. niska emisja z indywidualnego ogrzewania budynków. Drugą przyczyną są niekorzystne warunki klimatyczne, rozumiane jako wystąpienie szczególnie niekorzystnej sytuacji meteorologicznej z punktu widzenia zanieczyszczenia powietrza. Dodatkowymi przyczynami jest emisja z zakładów przemysłowych, ciepłowni oraz emisja komunikacyjna. W strefie lubelskiej istotny udział ma emisja z rolnictwa (uprawy).

Na terenie gminy Adamów nie odnotowano w 2015 roku przekroczeń dopuszczalnego poziomu 24-godz. pyłu PM₁₀. Obszarami najbliższymi zlokalizowanymi względem gminy Adamów, w których w tym okresie odnotowano przekroczenia stężeń analizowanego rodzaju zanieczyszczeń są miasta Ryki, Łuków oraz Radzyń Podlaski. W miastach tych odnotowano również przekroczenia średniorocznych stężeń pyłu PM_{2,5}. W gminie Adamów nie odnotowano przekroczenia tych zanieczyszczeń. Znacznie gorzej sytuacja wygląda w zakresie benzo/a/pirenu w pyle zawieszonym PM₁₀. Przekroczenia tego rodzaju związków chemicznych zanotowano w dużej liczbie miejsc na obszarze województwa lubelskiego, w tym na obszarze gminy Adamów.

Mapa 5 Obszary przekroczeń benzo/a/pirenu w województwie lubelskim w 2015 roku

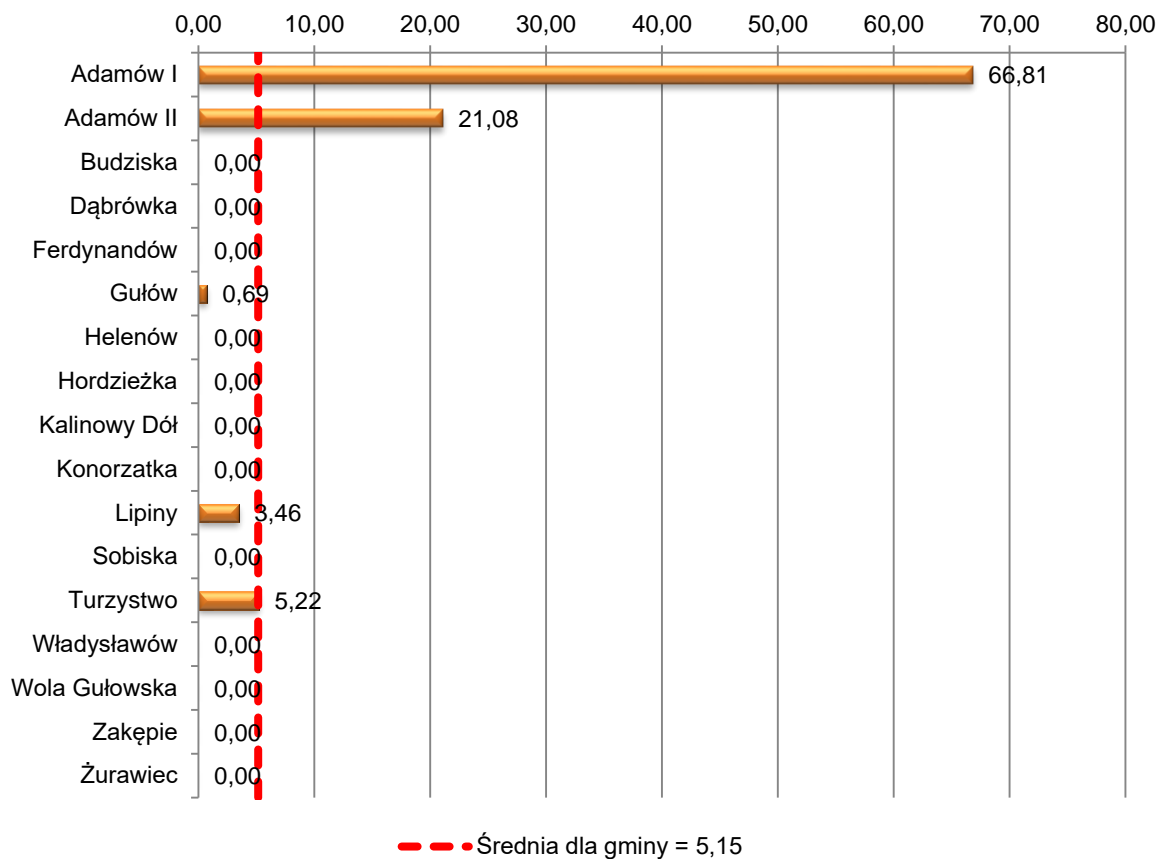

Źródło: „Ocena jakości powietrza w województwie lubelskim za 2015 rok”

Analiza danych uzyskanych z WIOŚ w Lublinie pozwala zaobserwować, że obszarem gminy Adamów, w którym odnotowano w 2015 roku przekroczenia benzo/a/pirenu były tereny sołectw: Adamów I, Adamów II, Gułów, Lipiny i Turzystwo. Łączna powierzchnia obszarów przekroczeń w tych sołectwach wynosi około 5 km², co stanowi około 5% ogólnej powierzchni gminy Adamów. Liczba ludności narażonej na ponadnormatywne stężenia to około 1 957 osób. Poddając analizie udział obszarów, w obrębie których odnotowano w 2015 roku przekroczenia jakości powietrza w ogólnej powierzchni danej jednostki referencyjnej możemy zaobserwować, że jednostką, w której udział ww. obszarów w ogólnej powierzchni był najwyższy jest sołectwo Adamów I. Badany wskaźnik przyjął wartość 66,81%. W dalszej kolejności uplasowało się sołectwo Adamów II, na obszarze którego wskaźnik wyniósł 21,08%. Niekorzystna sytuacja związana z przekroczeniem jakości powietrza miała również miejsce w

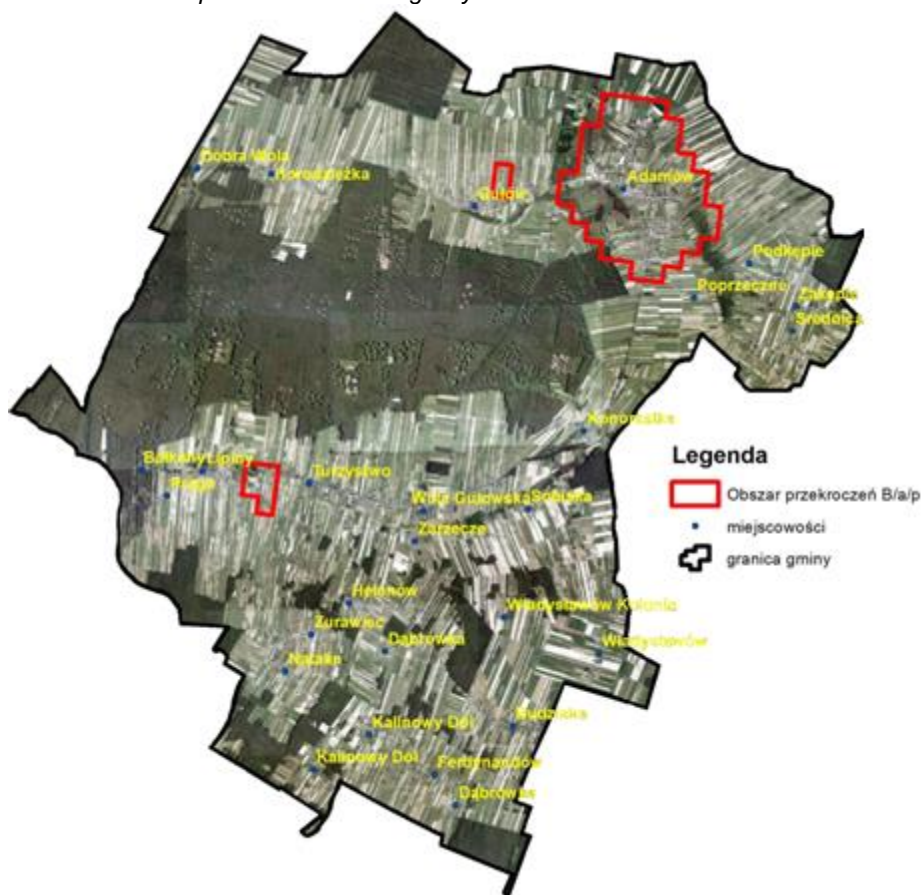
sołectwie Turzystwo, na terenie którego wskaźnik wyniósł 5,22%, czyli o 0,07 punktów procentowych więcej niż średnia w gminie Adamów (5,15%). W sołectwie Lipiny udział obszarów, w obrębie których odnotowano przekroczenie jakości powietrza w stosunku do całego obszaru sołectwa, wyniósł 3,46%, a w sołectwie Gułów – 0,69%. Na terenie pozostałych jednostek referencyjnych nie odnotowano w analizowanym czasie przekroczeń benzo/a/pirenu.

Wykres 47 Udział obszarów, w obrębie których odnotowano w 2015 roku przekroczenie jakości powietrza w ogólnej powierzchni poszczególnych jednostek referencyjnych (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Lublinie

Mapa 6 Przekroczenie benzo/a/pirenu na obszarze gminy Adamów w 2015 roku

Źródło: Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie

W świetle informacji WIOŚ w Lublinie główny wpływ na przekroczenia benzo/a/pirenu ma niska emisja, związana z ogrzewaniem budynków, pochodząca z lokalnych kotłowni węglowych oraz indywidualnych palenisk domowych (najczęściej o niskiej sprawności), opalanych węglem słabej jakości lub odpadami komunalnymi, wytwarzanymi w gospodarstwach domowych.

Z tego względu natężenie zanieczyszczeń w powietrzu charakteryzuje wyraźna sezonowa zmienność i zależność od zapotrzebowania na ciepło, czyli ogrzewania. W związku z powyższym, problem złej jakości powietrza z większym natężeniem występuje w okresie grzewczym (zimą) i w przeważającej mierze koncentruje się na obszarach o nagromadzonej zabudowie mieszkaniowej, która ogrzewana jest przede wszystkim za pomocą indywidualnych palenisk. Istotnym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest również emisja komunikacyjna, gdzie w wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory oraz pyły. Ruch odbywający się po drogach jest uciążliwy dla zabudowy istniejącej wzdłuż tych dróg i sprawia, że zabudowa ta znajduje się w zasięgu działania toksycznych składników spalin.

Z drugiej strony, ruch komunikacyjny odbywający się głównymi drogami (np. drogami powiatowymi) i hałas z nim związany niesie ze sobą również zagrożenie klimatu akustycznego.

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Podczas konsultacji społecznych mieszkańcy gminy Adamów wskazywali, że bardzo dużym problemem w sferze środowiskowej jest degradacja terenów zielonych (w szczególności lasów) związana z ich zaśmiecaniem odpadami komunalnymi. Mimo zmian, jakie zaszły w ostatnich latach w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi w gminach (obowiązek odbierania odpadów komunalnych spoczywa na gminie, a wszystkich mieszkańców gminy obowiązują opłaty za gospodarowanie odpadami bez względu na częstotliwość oddawania i ilość odpadów) problem zaśmiecania terenów zielonych nie zmniejszył się diametralnie. Najprawdopodobniej jest to związane z wciąż zbyt niską świadomością w zakresie proekologicznych postaw.

Konsultacje społeczne ujawniły także problem niskiego stopnia wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie gminy. W dalszym ciągu około 98,5% obiektów mieszkalnych w gminie nie posiada dostępu do instalacji kolektorów słonecznych. Konsultacje wskazały, że główną przyczyną takiego stanu rzeczy jest bariera finansowa, która ze względu na stan zamożności mieszkańców, uniemożliwia samodzielny zakup tego rodzaju instalacji. Mieszkańcy sygnalizowali potrzebę rozszerzenia dostępu do odnawialnych źródeł energii.

Konsultacje wykazały potrzebę podniesienia świadomości mieszkańców w zakresie proekologicznych oraz proklimatycznych postaw w codziennym życiu – np. promocję pozytywnych nawyków w zakresie korzystania z energii elektrycznej, podnoszenie wiedzy w zakresie efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i proekologicznego korzystania z palenisk domowych.

1.7 SFERA GOSPODARCZA

Obszar gospodarczy koncentruje się na zjawiskach związanych z przedsiębiorczością oraz kondycją lokalnych przedsiębiorstw. Dobrze rozwinięta sfera działalności gospodarczej zależy głównie od potencjału kapitału ludzkiego w zakresie działalności indywidualnej, ale również jest wypadkową takich zmiennych jak lokalizacja czy wsparcie władz gminy z sferze rozwoju przedsiębiorczości lokalnej.

Gmina Adamów należy do obszarów, w których sytuacja społeczno-ekonomiczna mieszkańców jest zdeterminowana gospodarką rolną, która stanowi główne źródło utrzymania ludności oraz pełni wiodącą funkcję rozwojową. Podstawowym źródłem dochodów osób zamieszkujących teren gminy jest, ze względu na jej rolniczy charakter, praca w

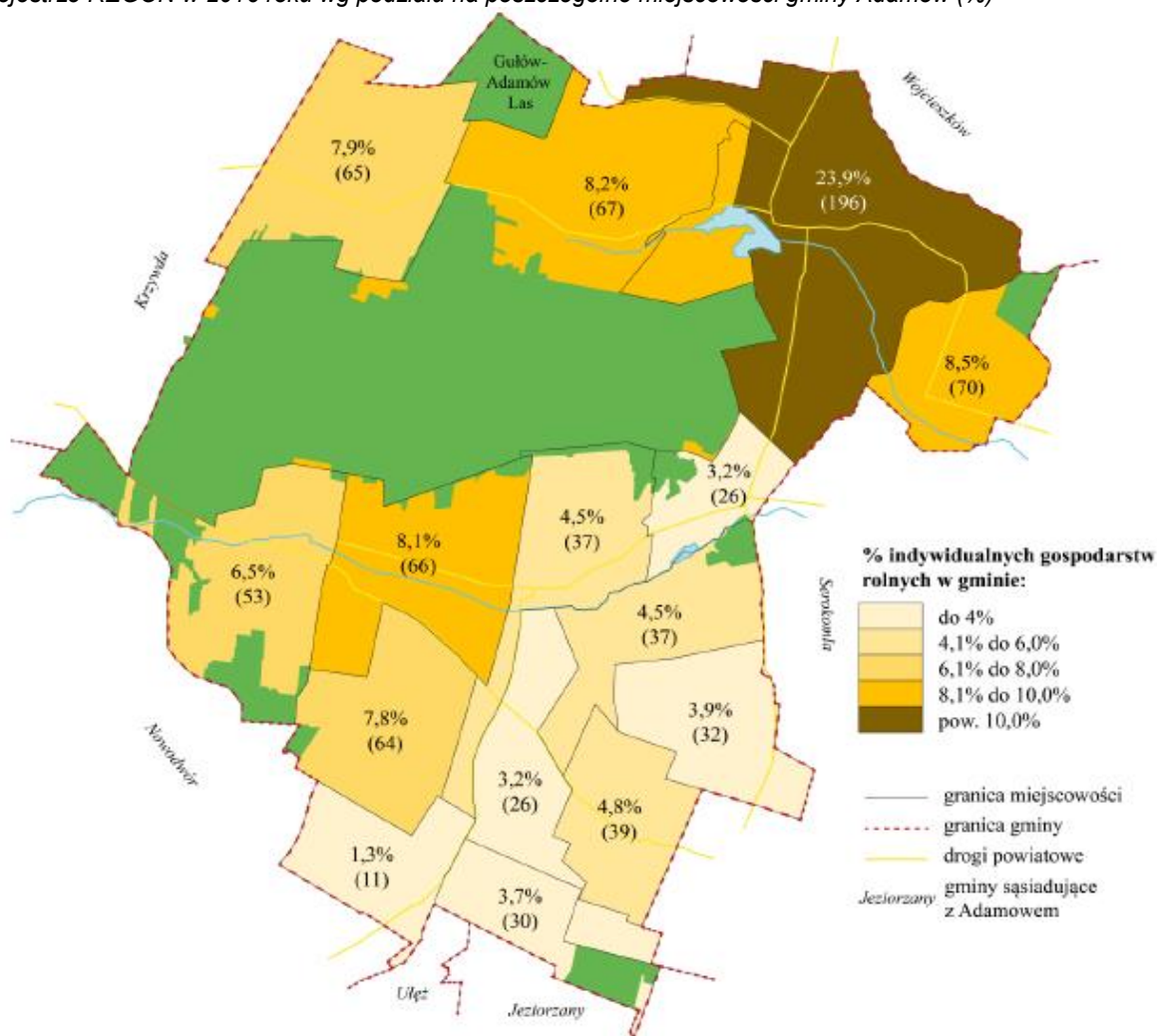
indywidualnych gospodarstwach rolnych. Inne, pozarolnicze sektory gospodarki, w tym np. usługowo-produkcyjne, mają jedynie znaczenie uzupełniające.

Do największych pracodawców na obszarze gminy Adamów zaliczają się: Greenyard Frozen Poland Sp. z o. o., Wadima Sp. z o. o., Zakład Piekarniczy S. C. „Szczepaniak” Szczepaniak Ewa, Urząd Gminy, Zespół Szkolno-Przedszkolny w Adamowie, Gimnazjum w Adamowie, Zespół Szkół w Woli Gułowskiej, Zespół Szkół w Adamowie, placówki oświatowe w Zakępiu (prowadzone przez Stowarzyszenie), Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Gminna Biblioteka Publiczna, Dom Kultury, Bank Spółdzielczy, apteki, sklepy spożywcze, tekstylne i przemysłowe.

Na terenie gminy Adamów w 2016 roku było zarejestrowanych 819 osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwo rolne (rejestr REGON, stan na 29.02.2016). Najwięcej było ich w miejscowości Adamów, gdzie zlokalizowane było co czwarte gospodarstwo rolne zarejestrowane w rejestrze REGON (196 indywidualnych gospodarstw rolnych, co stanowi 23,9% wszystkich gospodarstw w gminie), a najmniej w miejscowości Kalinowy Dół (11 gospodarstw stanowi tu tylko 1,3% wszystkich gospodarstw w gminie).¹¹

¹¹ Strategia integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2030)

Mapa 7 Udział osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwo rolne zarejestrowane w rejestrze REGON w 2016 roku wg podziału na poszczególne miejscowości gminy Adamów (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych US w Lublinie, zaczerpnięcie ze Strategii integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2030)

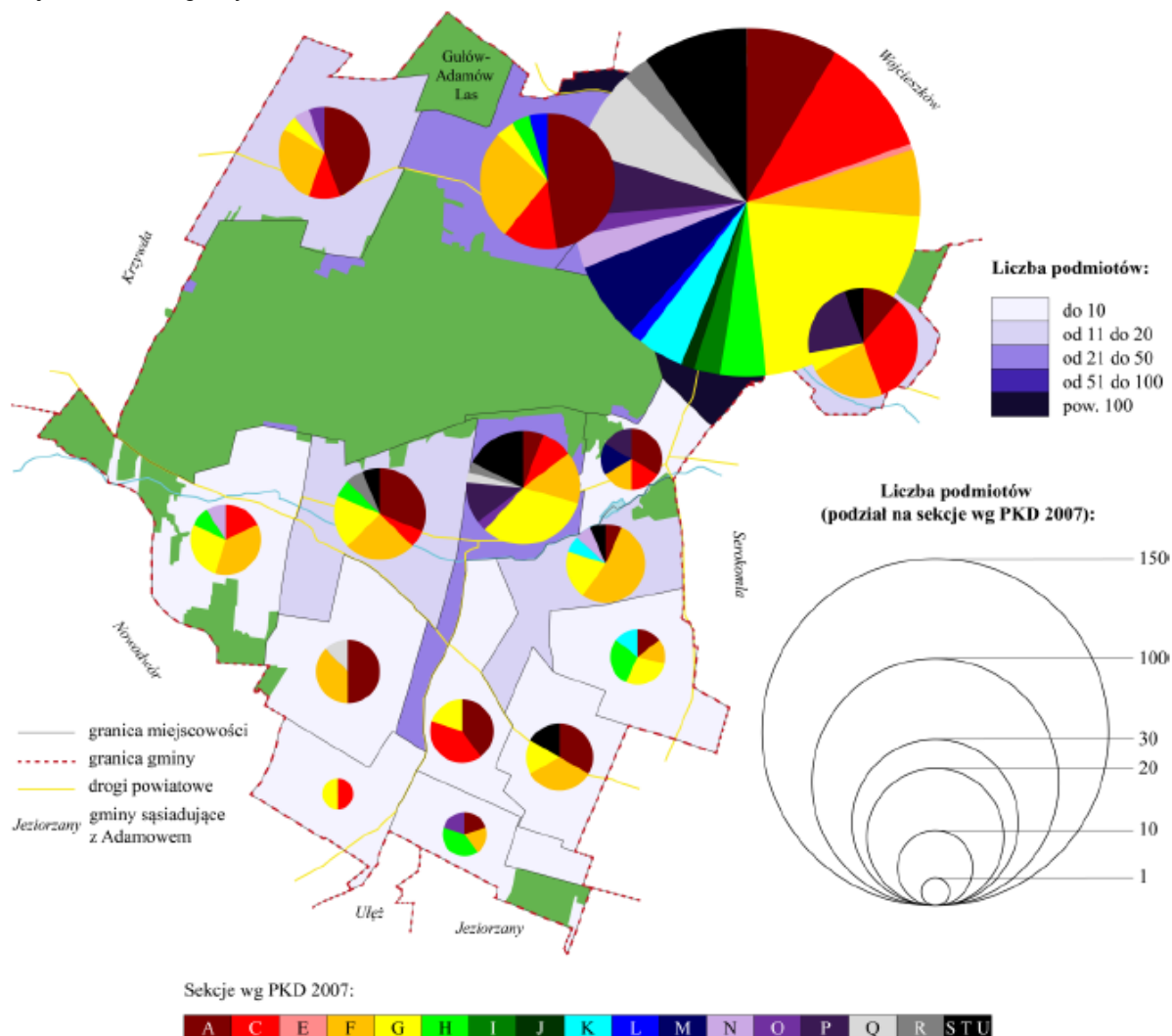
W gminie Adamów dominują gospodarstwa rolne o powierzchni od 5 do 10 ha (36,3%) oraz od 1 do 5 ha (28,9%). Co trzecie gospodarstwo prowadzące działalność rolniczą jest większe niż 15 ha. Powierzchnia gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą w gminie różni się od wielkości gospodarstw analizowanych w skali powiatu łukowskiego, woj. lubelskiego, czy kraju. W Polsce ponad połowa wszystkich gospodarstw jest większych niż 15 ha. W woj. lubelskim tylko co trzecie gospodarstwo liczy więcej niż 15 ha, w powiecie łukowskim – co czwarte, a w gminie Adamów – dopiero co szóste. Należy jednak podkreślić, że jedną trzecią powierzchni gminy zajmują grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione.

Szczególną rolę w odniesieniu do gospodarki pełni miejscowość Adamów. Stanowi ona bowiem czynnik oddziałujący na aktywność zawodową ludności, gdyż jest rynkiem pracy dla części mieszkańców gminy oraz ośrodkiem działalności firm handlowych i usługowych, a także instytucji sektora finansów publicznych. Podmiotami, które zapewniają na terenie gminy Adamów miejsca pracy są zakłady produkcyjno-usługowe oraz podmioty publiczne (np. Urząd Gminy, placówki oświatowe). Gmina charakteryzuje się mało sprzyjającymi warunkami zewnętrznymi, które umożliwiałyby rozwój przedsiębiorczości na jej terenie. Zgodnie z

raportem *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2014. Województwo lubelskie* gmina Adamów jest terenem mało atrakcyjnym dla potencjalnych inwestorów. Gmina uzyskała jedną z niższych not w sześciostopniowej skali (klasa „E”). W analizie poszczególnych jednostek administracyjnych brano pod uwagę m.in. takie wskaźniki, jak: sytuacja na rynku pracy, wyposażenie w infrastrukturę techniczną oraz społeczną, a także sytuację rynkową oraz uwarunkowania przyrodnicze jednostki samorządu terytorialnego.

Według danych US w Lublinie w lutym 2016 roku na terenie gminy Adamów funkcjonowało 339 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Blisko co drugi znajdował się na obszarze miejscowości Adamów (sołectwo Adamów I i Adamów II).

Mapa 8 Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą wg PKD 2007 w poszczególnych miejscowościach gminy Adamów w 2016 roku

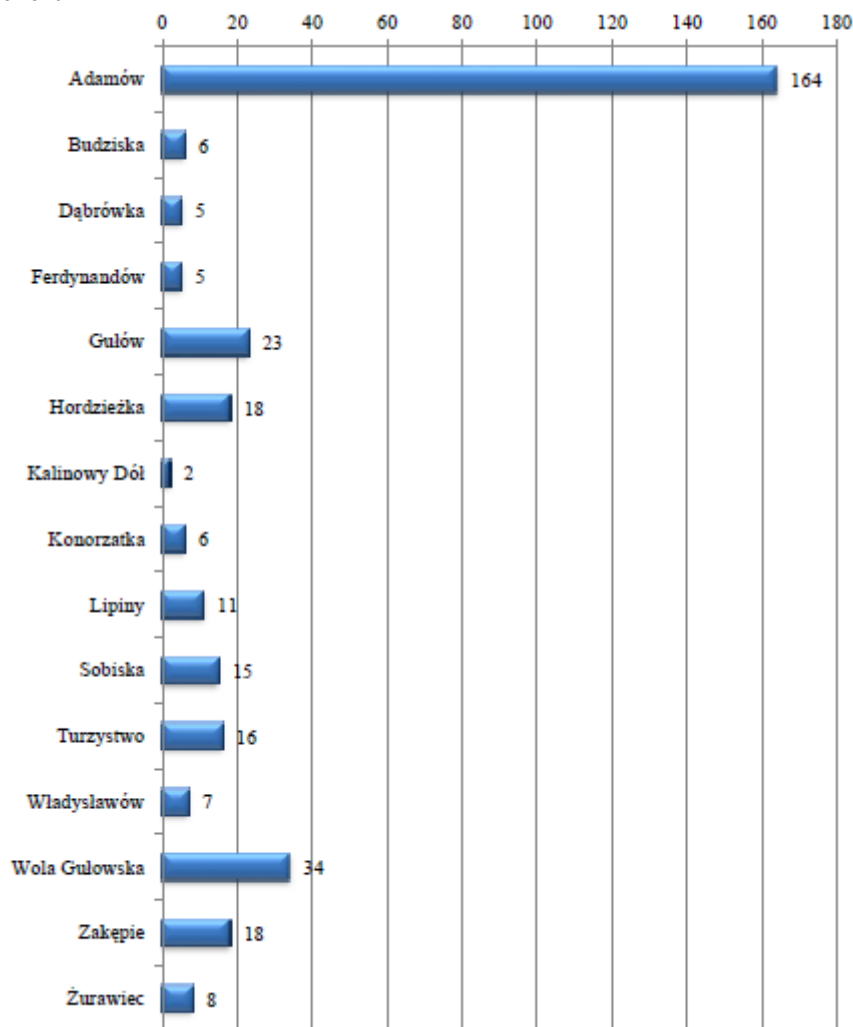

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych US w Lublinie, zaczerpnięcie ze *Strategii integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2020)*

W pozostałych miejscowościach gminy Adamów liczba podmiotów gospodarczych nie przekraczała liczby 35. W Woli Gułowskiej odnotowano 34 podmioty, Gułowie 23, a w Zakępiu

i Hordzieżce – po 18. Kalinowy Dół, Dąbrówka, Ferdynandów, Budziska i Konorzatka to miejscowości, w których, w 2016 roku, występowała najmniejsza liczba podmiotów gospodarczych.

Wykres 48 Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w poszczególnych miejscowościach gminy Adamów w 2016 roku

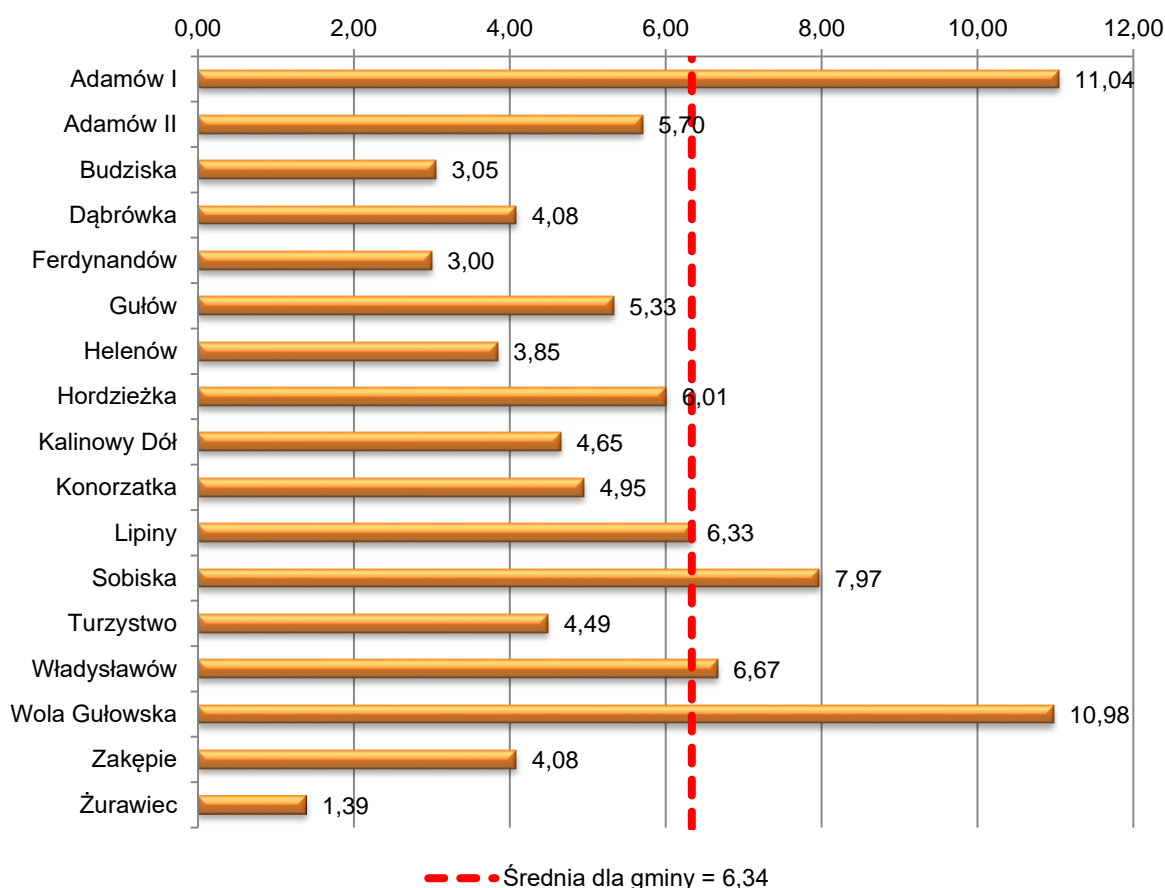
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych US w Lublinie, zaczerpnięcie ze Strategii integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023 (z perspektywą do 2020)

Działalność gospodarcza w gminie Adamów prowadzona jest przede wszystkim przez osoby fizyczne. Przewaga wśród podmiotów prywatnych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, które nie dysponują kapitałem na rozwój i promocję, ani nie posiadają rezerw wystarczających na przetrwanie złej koniunktury gospodarczej, zdecydowanie obniża potencjał gospodarczy gminy Adamów. Według danych z marca 2017 roku na terenie gminy Adamów działalność gospodarczą prowadziło 207 osób fizycznych. Analiza struktury ww. podmiotów pod kątem przynależności do sekcji PKD wykazała, że największa liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Adamów funkcjonowała w branży: budownictwo (sekcja F; 29%), handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów

samochodowych (sekcja G; 22%), przetwórstwo przemysłowe (sekcja C; 16%) oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna (sekcja Q; 6%) oraz transport i komunikacja (sekcja H; 6%).

Celem zbadania przedsiębiorczości na terenie gminy Adamów przeanalizowano liczbę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (pozarolniczą) w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 roku. Wskaźnik ten dla gminy Adamów kształtował się w badanym okresie na poziomie 6,34. Najlepiej analizowany wskaźnik wypada w sołectwie Adamów I, gdzie przyjmuje wartość 11,04, czyli o 4,7 punktów procentowych wyższą od średniej gminnej. Na zbliżonym poziomie wskaźnik uplasował się w sołectwie Wola Gułowska – 10,98. Słabiej, ale nadal powyżej średniej w gminie Adamów, sytuacja prezentuje się w sołectwach: Sobiska (7,97) oraz Władysławów (6,67). W pozostałych trzynastu jednostkach referencyjnych analizowany wskaźnik osiągnął w 2015 roku wartości niższe od średniej w gminie Adamów. Najgorszą sytuację zaobserwowano w sołectwie Żurawiec, gdzie liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym była 4,5 razy mniejsza niż średnia dla gminy w 2015 roku.

Wykres 49 Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (pozarolniczą) w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

KONSULTACJE SPOŁECZNE

Jednym z problemów, który w trakcie konsultacji społecznych w zakresie sfery gospodarczej zgłaszali mieszkańcy gminy Adamów jest niewystarczająca liczba miejsc pracy, skutkująca koniecznością poszukiwania jej poza granicami gminy i zniechęcająca tym samym do osiedlania się na terenie gminy. Mieszkańcy podkreślali, że emigracja w celach zarobkowych dotyczy coraz większej liczby osób (w szczególności młodych i wykształconych) i powoduje szereg niekorzystnych zjawisk społecznych, takich jak na przykład rozluźnianie się więzi rodzinnych, rozbitcie rodzin, pozostawienie bez opieki najstarszych członków rodziny czy problem „eurosierot” – dzieci ponoszących negatywne, psychologiczne konsekwencje emigracji rodziców w celach zarobkowych. Dużym problemem we wskazanej sferze jest również postawa znacznej grupy mieszkańców charakteryzująca się brakiem wiary we własne możliwości, strachem przez przepisami i procedurami, co znacząco ogranicza ich inicjatywę w zakresie prowadzenia własnego biznesu. Wskazane jest zatem podjęcie działań skierowanych do mieszkańców, które miałyby na celu zwiększenie ich wiedzy na temat prowadzenia własnej działalności gospodarczej, promocję postaw przedsiębiorczych oraz dobrych praktyk biznesowych.

1.8 SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Kolejną grupą problemów wymagających przeprowadzenia analizy na potrzeby niniejszego opracowania są negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne, czyli w szczególności: niewystarczający poziom wyposażenia w infrastrukturę społeczną i techniczną lub jej zły stan techniczny, niska jakość podstawowych usług lub brak dostępu do nich, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru.

Analizując negatywne zjawiska w przedmiotowej sferze oraz definiując stan kryzysowy należy wziąć pod uwagę specyfikę obszaru gminy Adamów. W związku z tym, że jest to gmina wiejska niektóre z aspektów wskazywanych przy definiowaniu stanu kryzysowego nie znajdują uzasadnienia przy delimitacji obszarów zdegradowanych (np. poziom skanalizowania poszczególnych jednostek referencyjnych, w przypadku gdy na obszarze znacznej części z nich budowa sieci kanalizacji nie jest uzasadniona ekonomicznie). Obszary wiejskie charakteryzuje bowiem „niedorozwój” pewnych aspektów życia społeczno-gospodarczego, co jest ściśle powiązane z hierarchicznością ośrodków (za którą idzie zależność niektórych obszarów niedostatecznie wyposażonych od obszarów sąsiednich lepiej wyposażonych). Rzeczą naturalną jest to, że obsługa różnych aspektów życia mieszkańców odbywa się w sąsiednich ośrodkach wyższego rzędu. W związku z tym, nie zawsze brak określonego rodzaju usług traktuje się na obszarach wiejskich jako sytuację niewłaściwą. Wskazany brak nie musi zawsze być przejawem sytuacji kryzysowej.

W obrębie gminy Adamów wyposażonych w instalacje wodociągowe jest 97,16% wszystkich budynków mieszkalnych. Znacznie gorzej sytuacja prezentuje się w odniesieniu do sieci kanalizacji sanitarnej. Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Adamów z sieci kanalizacyjnej korzysta zaledwie 21,10% budynków mieszkalnych. Budynki te zlokalizowane są wyłącznie w sołectwie Adamów I oraz Adamów II. Rzadko stosowanym rozwiązaniem są przydomowe

oczyszczalnie ścieków. Na chwilę obecną w takie oczyszczalnie wyposażonych jest ogółem 36 budynków mieszkalnych (czyli zaledwie 1,93% wszystkich budynków). W większości gospodarstw ścieki są gromadzone w zbiornikach bezodpływowych, a następnie odwożone przez wozy asenizacyjne do oczyszczalni ścieków.

Analiza rozmieszczenia podstawowych usług świadczonych przez instytucje publiczne, tj. placówki oświatowe czy instytucje kultury, nie wskazuje na brak dostępu do tych obiektów.

Analiza dostępności do terenów zielonych na terenie gminy Adamów okazała się niemiernodajna ze względu na fakt, że na terenach wiejskich ta dostępność do urządzonych terenów zielonych nie jest wymagana. Jest to związane z tym, że zabudowa wiejska charakteryzuje się występowaniem jednej lub kilku linii zabudowy wzdłuż dróg otoczonych zielonymi terenami rolnymi i leśnymi.

Na sytuację kryzysową w sferze przestrzenno – funkcjonalnej może wskazywać niska jakość terenów publicznych, z których na co dzień korzystają mieszkańcy gminy. Na potrzeby niniejszego dokumentu przeanalizowano zatem udział terenów publicznych o niskiej jakości w ogólnej powierzchni badanego obszaru. Analiza tych danych pokazuje, że obszarami wymagającymi w szczególności podjęcia interwencji są tereny zlokalizowane w sołectwach:

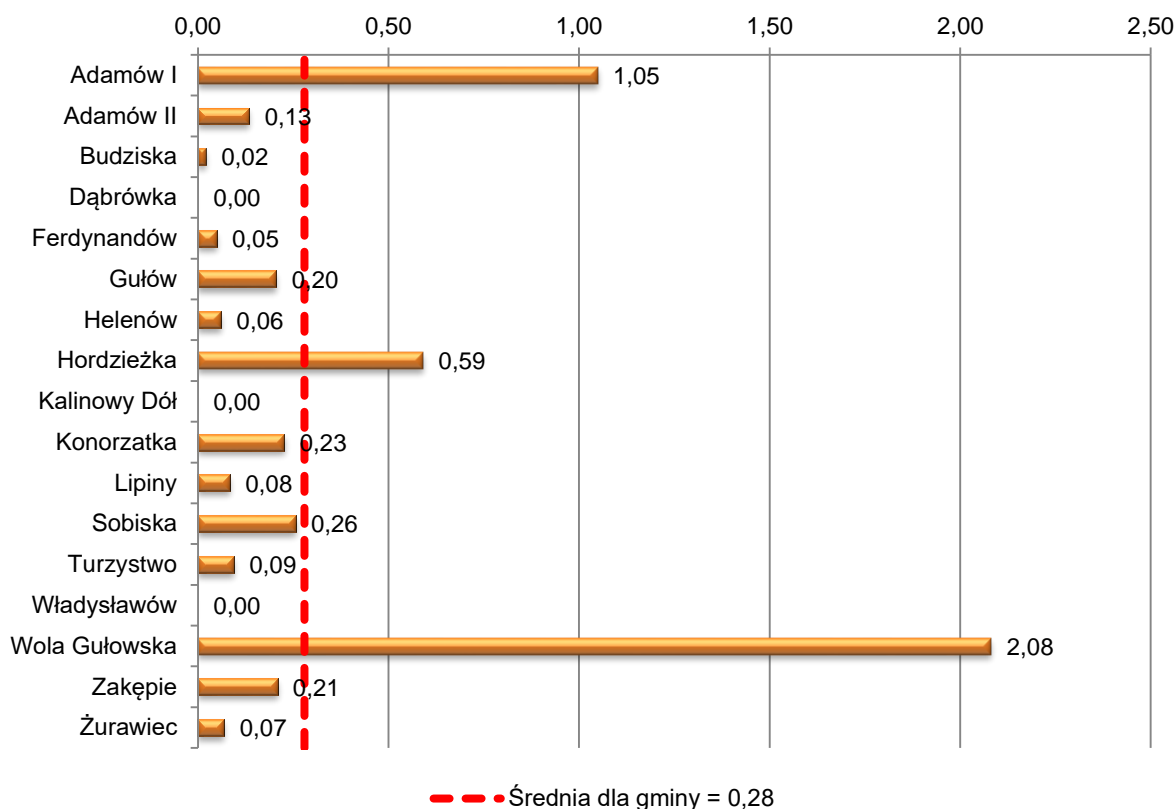
- Wola Gułowska – udział terenów publicznych o niskiej jakości w ogólnej powierzchni jednostki wyniósł w 2015 roku 2,08%;
- Adamów I - udział terenów publicznych o niskiej jakości w ogólnej powierzchni jednostki wyniósł w 2015 roku 1,05%;
- Hordzieżka - udział terenów publicznych o niskiej jakości w ogólnej powierzchni jednostki wyniósł w 2015 roku 0,59%;

W wymienionych powyżej sołectwach udział terenów publicznych o niskiej jakości w stosunku do całej powierzchni danego sołectwa był wyższy od średniej gminnej (0,28%). Nieco lepiej sytuacja kształtuje się w sołectwach, w których badany wskaźnik przyjął wartości niższe od średniej gminnej. Do sołectw tych należą:

- Sobiska – wskaźnik na poziomie 0,26%;
- Konorzatka – wskaźnik na poziomie 0,23%
- Zakępie – wskaźnik na poziomie 0,21%;
- Gułów – wskaźnik na poziomie 0,20%;
- Adamów II – wskaźnik na poziomie 0,13%;
- Turzystwo – wskaźnik na poziomie 0,09%;
- Lipiny – wskaźnik na poziomie 0,08%;
- Żurawiec – wskaźnik na poziomie 0,07%;
- Helenów – wskaźnik na poziomie 0,06%;
- Ferdynandów – wskaźnik na poziomie 0,05%;

- Budziska – wskaźnik na poziomie 0,02%.

Wykres 50 Udział terenów publicznych o niskiej jakości w ogólnej powierzchni danego obszaru w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

KONSULTACJE SPOŁECZNE

W trakcie konsultacji społecznych z mieszkańcami oraz wywiadów z przedstawicielami władz gminy Adamów i pracownikami Urzędu Gminy wskazano, że obszarami użyteczności publicznej, które wymagają interwencji naprawczej są następujące miejsca:

w sołectwie Adamów I:

- kompleks budynków oświatowych w Adamowie: budynki wybudowane w latach 80-tych wymagają przeprowadzenia niezbędnych prac termomodernizacyjnych, modernizacji instalacji elektrycznej, wodno-kanalizacyjnej, kotłowni oraz dostosowania do przepisów przeciwpożarowych, uporządkowania oraz uatrakcyjnienia wymaga otoczenie wokół kompleksu;
- plac zabaw przy przedszkolu: wyposażenie placu w nowe urządzenia, bezpieczną nawierzchnię oraz uzupełnienie nasadzeń zieleni;
- plac zabaw przy Orliku: wymiany wymagają zniszczone urządzenia, konieczne jest doposażenie w bezpieczną nawierzchnię oraz oświetlenie, a także w elementy małej architektury;
- parking przyszkolny: wymaga wymiany nawierzchni oraz uzupełnienia o nasadzenia zieleni;
- budynek urzędu gminy: wymaga dostosowania w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych oraz osób z trudnościami w poruszaniu się;

- „dawny plac targowy”: plac zlokalizowany w centrum miejscowości Adamów wymaga, ze względu na prowadzone w latach wcześniejszych inwestycje komunalne, uporządkowania i zagospodarowania w zakresie nawierzchni, oświetlenia oraz wyposażenia w obiekty małej architektury;
- plac zlokalizowany na tyłach dawnego, zabytkowego zajazdu: wymaga pełnego zagospodarowania;
- południowe skrzydło zabytkowego zajazdu: wymaga odbudowania po prowadzonych pracach drogowych przy ul. Wyszyńskiego;
- skwer będący głównym placem w Adamowie (zlokalizowany pomiędzy zajazdem, ul. Kleeberga i ul. Wyszyńskiego): wymaga pilnej interwencji w zakresie przebudowy alejek, oświetlenia, małej infrastruktury oraz nasadzeń zieleni;
- zaniedbany stadion sportowy;
- Kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża w Adamowie: obiekt wymaga niezbędnych prac konserwatorskich;

w sołectwie Adamów II:

- staw rekreacyjny z terenami przyległymi: wymaga zagospodarowania w zakresie nawierzchni, oświetlenia, małej infrastruktury oraz uzupełnienia nasadzeń;
- plac zabaw zlokalizowany przy ul. Rusieckich: wymaga doposażenia, w tym w małą infrastrukturę i oświetlenie, oraz nasadzenia zieleni;

w sołectwie Budziska:

- świetlica wiejska i plac zabaw: wymagają doposażenia;

w sołectwie Ferdynandów:

- świetlica wiejska/remiza OSP: obiekt wymaga modernizacji;

w sołectwie Gułów:

- świetlica wiejska: obiekt wymaga pilnych prac remontowo-modernizacyjnych;
- plac wiejski: wymaga częściowego zagospodarowania;
- obiekty po byłej rolniczej spółdzielni produkcyjnej: obiekty zlokalizowane w otoczeniu parku dworskiego posiadają duży potencjał turystyczny, wymagają zatem pilnych prac remontowo-adaptacyjnych;

w sołectwie Helenów:

- świetlica wiejska: jest to obiekt po byłej spółdzielni ogrodniczej, który był częściowo remontowany we wcześniejszych latach, wymaga dalszych prac remontowo-adaptacyjnych, doposażenia oraz zagospodarowania terenu;

w sołectwie Hordzieżka:

- budynek po dawnej szkole wraz z otaczającym placem: obiekt wymaga przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych oraz adaptacyjnych;
- budynek komunalny (zagospodarowany na potrzeby OSP oraz lokal usługowy): wymaga podjęcia niezbędnych prac remontowych;

w sołectwie Konorzatka:

- budynek po dawnej szkole wraz z otaczającym placem: budynek oraz plac wymagają pilnych prac remontowo-adaptacyjnych, w związku z tym, że nie są aktualnie użytkowane;

w sołectwie Lipiny:

- budynek po dawnej szkole wraz z otaczającym placem: budynek oraz plac wymagają pilnych prac remontowo-adaptacyjnych, w związku z tym, że nie są aktualnie użytkowane;

- boisko (w części będące niewielkim placem zabaw): teren boiska wymaga zagospodarowania w zakresie nawierzchni oraz wyposażenia, plac zabaw wymaga doposażenia;
- świetlica wiejska: budynek wymaga przeprowadzenia niezbędnych prac remontowych oraz urządzenia terenu wokół;

w sołectwie Sobiska:

- plac wiejski zlokalizowany przy Malinowej Zagrodzie: wymaga zagospodarowania na cele turystyczne;

w sołectwie Turzystwo:

- świetlica i plac wiejski (obiekty byłej Spółdzielni Kółek Rolniczych): w związku z tym, że w dużej części obiekt oraz obszar wokół jest zdewastowany wymagają pilnych prac remontowych;

w sołectwie Wola Gułowska:

- rynek (centralna część miejscowości Wola Gułowska z niewielkim skwerem): teren wymaga kompleksowej aranżacji w zakresie nawierzchni, oświetlenia małej architektury oraz zieleni;
- Dom Kultury-Pomnik Czynu Bojowego Kleeberczyków w Woli Gułowskiej: budynek wymaga niezbędnych prac modernizacyjnych, łącznie z przebudową ciągów komunikacyjnych (celem dostosowania do przepisów ppoż. i zapewnienia dostępu dla osób niepełnosprawnych), adaptacją tarasu na scenę letnią, zagospodarowaniem otoczenia oraz zakupem niezbędnego wyposażenia;
- kompleks szkolny: otoczenie kompleksu wymaga uporządkowania oraz zagospodarowania w zakresie m. in.: placu zabaw, wielofunkcyjnego boiska oraz małej infrastruktury;
- zespół klasztorny Karmelitów: obiekty wymagają pilnych prac konserwatorskich;
- stara remiza OSP – wymaga prac modernizacyjnych;

w sołectwie Zakępie:

- Kaplica p. w. Św. Ap. Piotra i Pawła: obiekt zabytkowy, który wymaga podjęcia niezbędnych prac konserwatorskich;
- kompleks szkolny: obiekt wymaga pilnych prac remontowo-modernizacyjnych, w tym w zakresie termomodernizacji oraz zagospodarowania terenów wokół budynku;

w sołectwie Żurawiec:

- świetlica wiejska: obiekt wymaga prac remontowo-modernizacyjnych oraz doposażenia;
- plac zabaw: wymaga doposażenia.

1.9 SFERA TECHNICZNA

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na latach 2014-2020 wskazują, że obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej dodatkowego, jednego negatywnego zjawiska.

W katalogu tych zjawisk znalazły się także zagadnienia techniczne, w szczególności: degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu

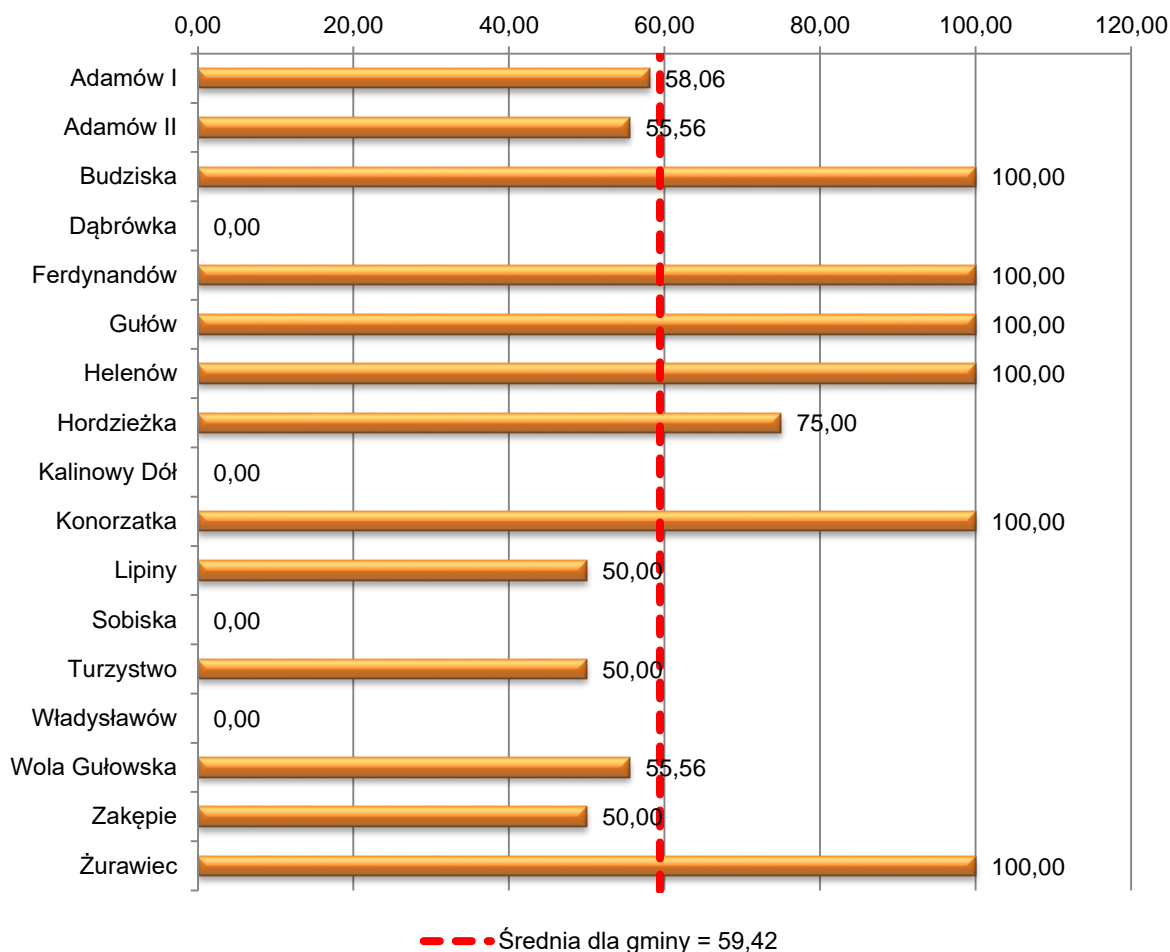
mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Uwzględniając powyższe informacje, charakteryzujące zjawisko degradacji technicznej, wybrano, na potrzeby przedmiotowej analizy, dwa wskaźniki, które najdokładniej oddadzą zasięg obszaru kryzysowego w obrębie sfery technicznej. Przeanalizowano zatem:

- liczbę budynków mieszkalnych korzystających ze źródeł energii odnawialnej w przeliczeniu na 100 budynków mieszkalnych w 2015 roku;
- udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych i/lub wymagających termomodernizacji w ogólnej liczbie budynków użyteczności publicznej w 2015 roku.

Ogólna liczba budynków usług publicznych, które wymagają przeprowadzenia prac termomodernizacyjnych i/lub dostosowania do potrzeb niepełnosprawnych wyniosła w 2015 roku 41. Stanowi to 59,42% wszystkich budynków użyteczności publicznej będących w tym okresie w zasobie gminy (średnia dla gminy Adamów). Badany wskaźnik osiągnął najwyższe wartości w sołectwach: Budziska, Ferdynandów, Gułów, Helenów, Konorzatka oraz Żurawiec. W tych sołectwach wszystkie budynki użyteczności publicznej powinny zostać poddane pracom termomodernizacyjnym i/lub remontom mającym na celu ich dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych. Należy jednak zwrócić uwagę na to, że wysoka wartość jaką osiągnął w tych sołectwach badany wskaźnik jest związana z tym, że liczba budynków użyteczności publicznej zlokalizowanych na terenie tych sołectw jest niewielka (po jednym takim budynku). Stosunkowo duży udział budynków użyteczności publicznej wymagających dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych i/lub przeprowadzenia niezbędnych prac termomodernizacyjnych w stosunku do wszystkich budynków publicznych odnotowano w sołectwach: Hordzieżka (75%), Adamów I (58,06%), Adamów II (55,56%) oraz Wola Gułowska (55,56%). W sołectwie Dąbrówka oraz Władysławów wskaźnik osiągnął wartość 0, gdyż na tym obszarze nie ma żadnych budynków użyteczności publicznej. W pozostałych jednostkach referencyjnych, w których wskaźnik wyniósł 0, taka sytuacja jest spowodowana tym, że wszystkie budynki użyteczności publicznej zostały przed niniejszą analizą poddane termomodernizacji (Kalinowy Dół oraz Sobiska).

Wykres 51 Udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych i/lub wymagających termomodernizacji w ogólnej liczbie budynków użyteczności publicznej w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne (%)

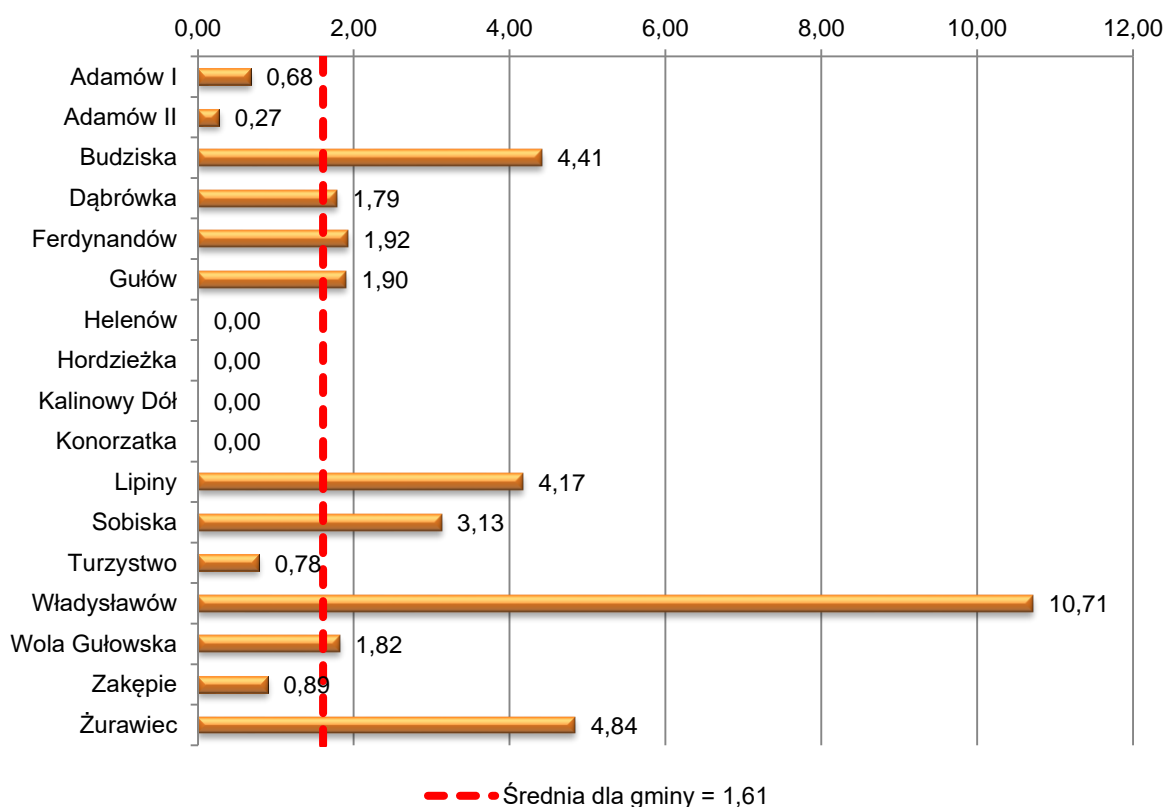
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

Kolejnym wskaźnikiem, który również może wskazywać na istnienie problemów uniemożliwiających efektywne korzystanie z obiektów użytkowych w zakresie ochrony środowiska, może być wskaźnik pokazujący udział budynków mieszkalnych korzystających ze źródeł energii odnawialnej w ogólnej liczbie Budynków mieszkalnych. Bez wątpienia tego rodzaju instalacje wpływają nie tylko na podniesienie jakości życia lokalnej społeczności, lecz również pozytywnie oddziałują na stan środowiska naturalnego. Analizy przedmiotowego wskaźnika dokonano na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Gminy Adamów, dotyczących liczby budynków mieszkalnych wyposażonych w instalacje odnawialnych źródeł energii w przeliczeniu na 100 budynków mieszkalnych.

Analizowany wskaźnik kształtował się na obszarze gminy Adamów na bardzo niskim poziomie 1,61 (2015 rok). Po uwzględnieniu ogólnej liczby budynków mieszkalnych w poszczególnych jednostkach referencyjnych, najgorszą sytuację (poniżej średniej gminnej) dotyczącą rozwiązań umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów mieszkalnych w zakresie ochrony środowiska, zaobserwowano w następujących jednostkach: Helenów, Hordzieżka, Kalinowy Dół oraz Konorzatka, w obrębie których żaden z budynków mieszkalnych nie korzystał z odnawialnych źródeł energii. Niekorzystnie sytuacja prezentuje się również w

sołectwach, w których badany wskaźnik osiągnął wartości niższe od średniej gminnej (1,61). Do sołectw tych należą: Adamów II (wskaźnik na poziomie 0,27), Adamów I (wskaźnik na poziomie 0,68), Turzystwo (wskaźnik na poziomie 0,78) oraz Zakępie (wskaźnik na poziomie 0,89). W pozostałych jednostkach referencyjnych liczba budynków mieszkalnych korzystających z odnawialnych źródeł energii w przeliczeniu na 100 budynków mieszkalnych była wyższa od średniej gminnej. Najlepiej sytuacja prezentowała się w 2015 roku w sołectwie Władysławów, w którym na 100 budynków mieszkalnych 10,71 było wyposażonych w odnawialne źródła energii.

Wykres 52 Liczba budynków mieszkalnych korzystających z odnawialnych źródeł energii w przeliczeniu na 100 budynków mieszkalnych w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Adamów

2. DELIMITACJA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

2.1 METODOLOGIA DELIMITACJI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

Celem zidentyfikowania obszarów zdegradowanych przyjęto analizę wielokryterialną, opartą na zestawie wskaźników. Pozwoliła ona na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania rozwoju społeczno-gospodarczego poszczególnych obszarów gminy Adamów.

Na potrzeby delimitacji obszarów zdegradowanych wykorzystano podział gminy Adamów na 17 jednostek referencyjnych (sołectwa). Dane zebrane na ich poziomie stanowiły podstawę do analizy wskaźnikowej przeprowadzonej dla pięciu obowiązkowych sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Należy jednocześnie dodać, że wyniki otrzymane podczas badania metodą wskaźnikową zostały uzupełnione danymi z analizy jakościowej, uwzględniającej oczekiwania i potrzeby lokalnej społeczności, przeprowadzonej podczas konsultacji społecznych prowadzonych w gminie.

Podstawę delimitacji obszarów zdegradowanych stanowią zgromadzone i przeanalizowane dane udostępnione przez następujące instytucje: Urząd Gminy Adamów oraz jednostki organizacyjne (m. in. GOPS, placówki oświatowe), Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Adamowie, Komisariat Policji w Adamowie, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska.

Zastosowana w niniejszym badaniu metoda wielokryterialna zakłada użycie wybranych wskaźników dla ustalenia listy rankingowej oraz wyboru obszaru charakteryzującego się największym nasileniem cech kryzysowych (łącznie 41 wskaźników, w pięciu grupach). Duża liczba wskaźników rodzi pytanie o ich wagę w wyniku końcowym. Celem optymalizacji procesu wyboru, jak i uwzględnienia preferencji wynikających z „Wytucznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na latach 2014-2020”, założono, że łączna wartość wskaźników społecznych wyniesie 60%, natomiast łączna wartość wskaźników w pozostałych 4 sferach wyniesie łącznie 40%. Przedmiotowe założenie wynika z konieczności oddania kierunku interwencji zapisanej w umowie partnerstwa zakładającej m.in.: konieczności wyznaczenia obszarów deficytowych z naciskiem na problemy społeczne.

Poniżej zaprezentowano listę wskaźników delimitacyjnych oraz przyjęte wagi dla grupy czynników i poszczególnych wskaźników.

Tabela 4 Wskaźniki delimitacyjne

Lp.	Sfera	Waga grupy wskaźników	Waga wskaźnika	Proponowany wskaźnik	Źródło danych	Charakter wskaźnika	Wymagana wartość dla obszarów objętych wsparciem	Uzasadnienie wyboru wskaźnika
1.	SPOŁECZNA	0,6	0,01	Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2015 r. (%)	Urząd Gminy Adamów	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik obrazuje zachodzące na obszarze gminy Adamów niekorzystne tendencje demograficzne- "starzenie się społeczeństwa".
2.			0,01	Zmiana udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2013-2015 (%)	Urząd Gminy Adamów	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik obrazuje zachodzące na obszarze gminy Adamów niekorzystne tendencje demograficzne- "starzenie się społeczeństwa".
3.			0,03	Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2015 r. (%)	Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pokazuje skalę występowania na terenie gminy niekorzystnego zjawiska jakim jest bezrobocie.
4.			0,03	Zmiana udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2013-2015 (%)	Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na zobrazowanie obszarów, w obrębie których zjawisko bezrobocia ma charakter utrwalaony.
5.			0,02	Udział osób bezrobotnych powyżej 51 r.ż. (włącznie) zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2015 r. (%)	Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pokazuje skalę występowania na terenie gminy zjawiska bezrobocia osób, którzy mogą mieć trudności w znalezieniu pracy związane z wiekiem.

Lp.	Sfera	Waga grupy wskaźników	Waga wskaźnika	Proponowany wskaźnik	Źródło danych	Charakter wskaźnika	Wymagana wartość dla obszarów objętych wsparciem	Uzasadnienie wyboru wskaźnika
6.	SPOŁECZNA	0,6	0,02	Zmiana udziału osób bezrobotnych powyżej 51 r.ż. (włącznie) zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2013-2015 (%)	Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pokazuje skalę występowania na terenie gminy zjawiska bezrobocia osób, którzy mogą mieć trudności w znalezieniu pracy związane z wiekiem.
7.			0,02	Udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2015 r. (%)	Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pokazuje skalę występowania na terenie gminy zjawiska bezrobocia osób, które trudno zaktywizować zawodowo z powodu braku odpowiednich kwalifikacji zawodowych.
8.			0,02	Zmiana udziału osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2013-2015 (%)	Powiatowy Urząd Pracy w Łukowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pokazuje skalę występowania na terenie gminy zjawiska bezrobocia osób, które trudno zaktywizować zawodowo z powodu braku odpowiednich kwalifikacji zawodowych.
9.			0,02	Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców w 2015 r. (%)	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Proponowany wskaźnik w sposób adekwatny obrazuje liczbę osób korzystających z pomocy społecznej udzielanej przez GOPS w Adamowie bez względu na formę (pieniężna, niepieniężna, łącznie obie formy) oraz powód przyznanych świadczeń. Przyjęcie w ramach wskaźnika jako

Lp.	Sfera	Waga grupy wskaźników	Waga wskaźnika	Proponowany wskaźnik	Źródło danych	Charakter wskaźnika	Wymagana wartość dla obszarów objętych wsparciem	Uzasadnienie wyboru wskaźnika
								jednostki "osób" pozwoliło na ukazanie rzeczywistej skali problemu.
10.	SPOŁECZNA	0,6	0,02	Zmiana udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2013-2015 (%)	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na zidentyfikowanie obszarów, gdzie mieszkańcy są najbardziej narażeni na wykluczenie społeczne i ubóstwo.
11.			0,02	Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców w 2015 r. (%)	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik obrazuje liczbę osób korzystających z pomocy społecznej udzielanej przez GOPS z tytułu ubóstwa. Pozwala na zidentyfikowanie obszarów narażonych najbardziej na ten problem.
12.			0,02	Zmiana udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2013-2015 (%)	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na zidentyfikowanie obszarów, gdzie ubóstwo ma charakter utrwalaony.
13.			0,02	Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców w 2015 r. (%)	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik obrazuje liczbę osób korzystających z pomocy społecznej udzielanej przez GOPS z tytułu bezrobocia. Pozwala na zidentyfikowanie obszarów narażonych najbardziej na ten problem.

Lp.	Sfera	Waga grupy wskaźników	Waga wskaźnika	Proponowany wskaźnik	Źródło danych	Charakter wskaźnika	Wymagana wartość dla obszarów objętych wsparciem	Uzasadnienie wyboru wskaźnika
14.			0,02	Zmiana udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2013-2015 (%)	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na zidentyfikowanie obszarów, gdzie bezrobocie ma charakter utrwalaony.
15.	SPOŁECZNA	0,6	0,02	Udział dzieci i młodzieży do lat 17 korzystających z dożywiania przyznanego przez GOPS w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży do 17 r.ż. (łącznie) w 2015 r. (%)	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na określenie obszarów, na których dzieci i młodzież są najbardziej narażone na ubóstwo i wykluczenie społeczne.
16.			0,02	Zmiana udziału dzieci i młodzieży do lat 17 korzystających z dożywiania przyznanego przez GOPS w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży do 17 r.ż. (łącznie) w latach 2013-2015 (%)	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na zidentyfikowanie obszarów, gdzie przedmiotowy problem ma charakter utrwalaony.
17.			0,01	Udział dzieci i młodzieży (do 17 roku życia łącznie), u których zdiagnozowano wady postawy i zaburzenia ruchu w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży (do 17 roku życia łącznie) w 2015 r. (%)	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na określenie obszarów, na których dzieci i młodzież w największym stopniu są narażone na problemy zdrowotne.

Lp.	Sfera	Waga grupy wskaźników	Waga wskaźnika	Proponowany wskaźnik	Źródło danych	Charakter wskaźnika	Wymagana wartość dla obszarów objętych wsparciem	Uzasadnienie wyboru wskaźnika
18.	SPOŁECZNA	0,6	0,01	Zmiana udziału dzieci i młodzieży (do 17 roku życia łącznie), u których zdiagnozowano wady postawy i zaburzenia ruchu w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży (do 17 roku życia łącznie) w latach 2013-2015 (%)	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na określenie obszarów, na których dzieci i młodzież w największym stopniu są narażone na problemy zdrowotne.
19.			0,01	Udział osób chorujących na choroby układu krążenia w ogólnej liczbie mieszkańców w 2015 r. (%)	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na określenie obszarów, w obrębie których największa liczba mieszkańców posiada problemy zdrowotne.
20.			0,01	Zmiana udziału osób chorujących na choroby układu krążenia w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2013-2015 (%)	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na określenie obszarów, w obrębie których największa liczba mieszkańców posiada problemy zdrowotne.
21.			0,02	Liczba odnotowanych przestępstw ogółem przypadająca na 100 mieszkańców w 2015 r.	Komisariat Policji w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na zidentyfikowanie obszarów gminy Adamów o największej koncentracji przestępstw.
22.			0,02	Zmiana liczby odnotowanych przestępstw ogółem przypadającej na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 (%)	Komisariat Policji w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik umożliwia uchwycenie obszarów gminy, na których występują negatywne tendencje wzrostowe w odniesieniu do problemu przestępczości.

Lp.	Sfera	Waga grupy wskaźników	Waga wskaźnika	Proponowany wskaźnik	Źródło danych	Charakter wskaźnika	Wymagana wartość dla obszarów objętych wsparciem	Uzasadnienie wyboru wskaźnika
23.	SPOŁECZNA	0,6	0,02	Liczba przeprowadzonych interwencji Policji ogółem przypadająca na 100 mieszkańców w 2015 r.	Komisariat Policji w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na zidentyfikowanie obszarów o największej intensywności zjawisk wpływających na poziom bezpieczeństwa publicznego i powodujących konieczność podjęcia interwencji przez służby porządku publicznego.
24.			0,02	Zmiana liczby przeprowadzonych interwencji Policji ogółem przypadającej na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 (%)	Komisariat Policji w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na zidentyfikowanie obszarów, na których negatywne zjawiska wpływające na poziom bezpieczeństwa publicznego mają charakter utrwalony.
25.			0,02	Liczba przeprowadzonych interwencji Policji - zakłócenie bezpieczeństwa i porządku publicznego przypadająca na 100 mieszkańców w 2015 r.	Komisariat Policji w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na zidentyfikowanie obszarów o największej intensywności zjawisk wpływających na poziom bezpieczeństwa publicznego i powodujących konieczność podjęcia interwencji przez służby porządku publicznego.
26.			0,02	Zmiana liczby przeprowadzonych interwencji Policji - zakłócenie bezpieczeństwa i porządku publicznego przypadającej na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 (%)	Komisariat Policji w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na zidentyfikowanie obszarów, na których negatywne zjawiska wpływające na poziom bezpieczeństwa publicznego mają charakter utrwalony.

Lp.	Sfera	Waga grupy wskaźników	Waga wskaźnika	Proponowany wskaźnik	Źródło danych	Charakter wskaźnika	Wymagana wartość dla obszarów objętych wsparciem	Uzasadnienie wyboru wskaźnika
27.	SPOŁECZNA	0,6	0,02	Liczba zdarzeń drogowych ogółem przypadająca na 100 mieszkańców w 2015 r.	Komisariat Policji w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na zidentyfikowanie obszarów, na których negatywne zdarzenia drogowe wpływają na poziom bezpieczeństwa publicznego.
28.			0,02	Zmiana liczby zdarzeń drogowych ogółem przypadającej na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 (%)	Komisariat Policji w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na zidentyfikowanie obszarów, na których negatywne zdarzenia drogowe wpływające na poziom bezpieczeństwa publicznego mają charakter utrwalony.
29.			0,01	Liczba kolizji drogowych przypadająca na 100 mieszkańców w 2015 r.	Komisariat Policji w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na zidentyfikowanie obszarów, na których negatywne zdarzenia drogowe wpływają na poziom bezpieczeństwa publicznego.
30.			0,01	Zmiana liczby kolizji drogowych przypadającej na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 (%)	Komisariat Policji w Adamowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pozwala na zidentyfikowanie obszarów, na których negatywne zdarzenia drogowe wpływające na poziom bezpieczeństwa publicznego mają charakter utrwalony.
31.			0,01	Liczba organizacji pozarządowych przypadająca na 100 mieszkańców w 2015 r.	Urząd Gminy Adamów	Destymulanta	Odchylenie poniżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pokazuje aktywność mieszkańców w zakresie organizowania się w grupy prowadzące działalność na rzecz lokalnej społeczności bez względu na cel tej działalności (kulturalna, sportowa, edukacyjna).

Lp.	Sfera	Waga grupy wskaźników	Waga wskaźnika	Proponowany wskaźnik	Źródło danych	Charakter wskaźnika	Wymagana wartość dla obszarów objętych wsparciem	Uzasadnienie wyboru wskaźnika
32.	SPOŁECZNA	0,6	0,01	Liczba mieszkańców korzystających aktywnie z oferty Gminnej Biblioteki Publicznej przypadająca na 100 mieszkańców w 2015 r.	Gminna Biblioteka Publiczna w Adamowie	Destymulanta	Odchylenie poniżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik pokazuje aktywność kulturalną mieszkańców gminy.
33.			0,01	Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty w latach 2013-2015 (%)	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie	Destymulanta	Odchylenie poniżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik obrazuje problem niskiej edukacji będącej wynikiem niewystarczających warunków do nauki.
34.			0,01	Średni odsetek dzieci w staninach z wynikiem niskim w latach 2013-2014 (%)	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik obrazuje problem niskiej edukacji będącej wynikiem niewystarczających warunków do nauki.
35.		0,01	Frekwencja wyborcza w wyborach do Sejmu RP i Senatu RP 25.10.2015 r. (%)	Państwowa Komisja Wyborcza	Destymulanta	Odchylenie poniżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik obrazuje problem małej aktywności mieszkańców w zakresie spraw publicznych.	
36.		0,01	Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 roku - RADA GMINY (%)	Państwowa Komisja Wyborcza	Destymulanta	Odchylenie poniżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik obrazuje problem małej aktywności mieszkańców w zakresie spraw publicznych.	

Lp.	Sfera	Waga grupy wskaźników	Waga wskaźnika	Proponowany wskaźnik	Źródło danych	Charakter wskaźnika	Wymagana wartość dla obszarów objętych wsparciem	Uzasadnienie wyboru wskaźnika
37.	GOSPODARCZA	0,05	0,05	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 r.	Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej	Destymulanta	Odchylenie poniżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik obrazuje poziom aktywności gospodarczej na obszarze Gminy Adamów oraz potencjał lokalnego rynku pracy.
38.	PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	0,15	0,15	Udział terenów publicznych o niskiej jakości w ogólnej powierzchni jednostki w 2015 r.	Urząd Gminy Adamów	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik obrazuje problem terenów publicznych o niskiej jakości oraz niedostosowanych do obecnych funkcji, które pełnią te obiekty.
39.	TECHNICZNA	0,15	0,05	Liczba budynków mieszkalnych korzystających z odnawialnych źródeł energii w przeliczeniu na 100 budynków mieszkalnych w 2015 r.	Urząd Gminy Adamów	Destymulanta	Odchylenie poniżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik obrazuje problem braku rozwiązań umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych mieszkalnych, w szczególności w zakresie ochrony środowiska.

Lp.	Sfera	Waga grupy wskaźników	Waga wskaźnika	Proponowany wskaźnik	Źródło danych	Charakter wskaźnika	Wymagana wartość dla obszarów objętych wsparciem	Uzasadnienie wyboru wskaźnika
40.			0,1	Udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych i/lub wymagających termomodernizacji w ogólnej liczbie budynków użyteczności publ. w 2015 r. (%)	Urząd Gminy Adamów	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik obrazuje problem braku rozwiązań umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów użyteczności publicznej, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.
41.	ŚRODOWISKOWA	0,05	0,05	Udział obszarów, w obrębie których odnotowano w 2015 roku przekroczenie jakości powietrza (%)	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Lublinie	Stymulanta	Odchylenie powyżej wartości średniej dla gminy	Wskaźnik obrazuje zdiagnozowane problemy w zakresie środowiska naturalnego - przekroczenie dopuszczalnych norm stężenia benzo/a/pirenu w pyłe PM10.

Źródło: Opracowanie własne

Z uwagi na różne jednostki miary poszczególnych wskaźników oraz szerokie spektrum obszarów problemowych przeprowadzono standaryzację zmiennych, w celu sprowadzenia ich do porównywalnej skali, tzw. skali niemianowanej, czyli niezwiązanej z jednostką miary. Standaryzacja wskaźników polega na odjęciu od nominalnej wartości wskaźnika dla danego obszaru średniej wartości dla wszystkich obszarów i podzieleniu przez odchylenie standardowe. Jest to zabieg konieczny z punktu widzenia poprawności obliczeń. W wyniku tej procedury wszystkie wystandaryzowane wskaźniki mają rozkład charakteryzujący się jednakową średnią i odchyleniem standardowym, co umożliwia ich logiczną interpretację. Wystandaryzowane wskaźniki oznaczają odchylenie od normy, którą reprezentuje wartość średnia dla gminy i mogą przyjmować wartości dodatnie lub ujemne. Przejście odchylenia od średniej do wartości dodatniej wskazuje, które obszary odznaczają się wskaźnikiem kryzysowym wyższym od średniej dla gminy. Z kolei wartości ujemne odchylenia ukazują obszary o najlepszej sytuacji, w których negatywne zjawiska w porównaniu ze średnią dla gminy odznaczają się mniejszym natężeniem.

W trakcie standaryzacji zmiennych oznaczono również odpowiednio destymulanta i stymulanta. Jako stymulanta, na potrzeby wskazania obszarów zdegradowanych, przyjęte zostały zmienne, których wyższa wartość występowała w obszarach gminy kwalifikujących się jako obszary zdegradowane (np. udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców). Natomiast destymulantami były zmienne, których niższa wartość oznaczała bardziej problemowy obszar (np. liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym).

Zestawionym i zestandaryzowanym dla każdego obszaru wskaźnikom, nadano odpowiednią liczbę punktów według następującego schematu:

- uzyskane wartości wskaźników ujednoliconych (po standaryzacji) podzielone zostały na kwartyle: które dzielą zbiorowość na 4 części: do 25% przypadków, do 50%, do 75% i do 100%,
- przyjęto następujące stopniowanie wskaźników ujednoliconych: dla wskaźników, których wartość mieściła się w 4 kwartyli przyznano 3 punkty; tych w 3 kwartyli przyznano 2 punkty; dla tych w 2 kwartyli przyznano 1 punkt, dla tych w pierwszym kwartyli przyznano 0 punktów;
- warstwy reprezentujące analizowane zjawiska (np. ubóstwo, bezrobocie) sklasyfikowano wartościami binarnymi 0 jeżeli nie spełnia wymogów wytycznych – nie przekracza wartości referencyjnej (średniej dla gminy); 1 jeżeli spełnia wymóg wytycznych – przekracza średnią referencyjną (średnia dla gminy);
- wartości otrzymane dla poszczególnych wskaźników we wszystkich obszarach referencyjnych przemnożono przez ustalone wcześniej wagi wskaźników.

W poniżej tabelach zaprezentowano wyniki poszczególnych elementów przeprowadzonej analizy wskaźnikowej.

Tabela 5 Wskaźniki delimitacyjne po normalizacji

Wskaźniki delimitacyjne/	W 1	W 2	W 3	W 4	W 5	W 6	W 7	W 8	W 9	W 10	W 11	W 12	W 13	W 14	W 15	W 16	W 17	W 18	W 19	W 20	W 21	W 22	W 23	W 24	W 25	W 26	W 27	W 28	W 29	W 30	W 31	W 32	W 33	W 34	W 35	W 36	W 37	W 38	W 39	W 40	W 41
Adamów I	0,57	0,32	0,71	1,26	0,70	0,04	0,19	0,22	1,25	0,49	1,35	0,38	0,75	0,29	1,49	0,14	0,34	0,06	0,99	1,51	0,18	0,73	0,65	0,72	1,52	0,66	0,32	0,74	0,55	0,50	-1,74	-1,06	1,38	1,43	1,90	1,71	2,14	1,41	0,56	0,01	3,69
Adamów II	0,98	0,86	0,98	0,01	0,45	-0,27	-0,51	-0,49	-0,54	-0,25	0,39	0,84	0,07	-0,59	-1,36	-1,39	0,14	0,00	0,98	0,54	-0,65	-0,29	-0,65	0,54	-0,41	-0,17	0,36	-1,08	0,38	-1,01	0,59	-1,85	-1,38	-1,43	1,90	1,71	-0,08	-0,32	0,71	-0,07	0,93
Budziska	1,08	0,65	0,32	0,06	0,84	-0,76	1,48	1,35	0,60	0,56	0,54	0,50	0,26	1,94	0,39	0,75	0,54	0,84	0,91	1,59	0,59	0,21	0,35	0,13	-0,37	0,29	0,44	0,13	0,48	0,24	-0,77	0,89	0,71	0,70	0,14	0,67	0,95	-0,53	0,81	1,06	0,35
Dąbrówka	0,28	0,47	0,75	0,49	0,23	-0,04	0,98	2,20	-0,05	1,33	0,33	0,56	1,10	0,26	-0,09	0,93	0,80	1,55	-1,08	-1,32	0,02	0,18	0,64	1,07	-0,33	1,21	0,44	0,13	0,48	0,24	0,59	0,56	0,71	0,70	0,14	0,67	0,55	-0,57	0,15	-1,49	0,35
Ferdynandów	0,50	1,25	1,11	0,30	0,10	-0,13	0,14	0,42	1,54	0,04	1,80	0,44	1,16	0,39	1,45	0,05	0,19	2,14	0,18	1,16	0,04	0,57	0,51	1,84	0,41	2,12	0,44	1,32	0,48	1,33	0,59	0,06	0,71	0,70	0,14	0,67	0,97	0,48	0,10	1,06	0,35
Gułów	0,12	0,76	1,25	0,19	0,66	3,03	0,42	0,13	-0,18	1,05	0,71	2,52	-0,41	-0,27	-0,74	0,46	0,99	0,05	2,18	0,31	-0,97	-0,82	-0,79	0,06	-0,59	0,66	0,10	0,75	0,01	0,71	0,59	0,43	-1,38	-1,43	1,55	0,94	0,07	-0,18	0,11	1,06	0,30
Helenów	0,38	0,35	1,16	0,29	0,84	-0,26	0,68	0,42	0,24	0,11	0,41	0,28	0,90	0,98	1,85	0,75	2,49	0,55	-0,52	0,59	1,41	0,38	0,90	0,40	-1,47	1,85	0,44	0,13	0,48	0,24	0,59	-1,76	0,71	0,70	0,38	0,84	0,64	-0,46	0,81	1,06	0,35
Hordzieżka	1,03	0,04	1,18	2,29	0,35	-0,34	-0,12	-0,45	-0,77	-1,19	0,98	1,41	-0,86	-0,81	-0,94	-0,93	0,89	0,26	1,01	0,12	-0,26	1,28	-0,62	0,03	-0,55	0,24	0,22	1,58	0,17	1,80	-0,19	0,33	-1,38	-1,43	1,34	0,43	0,19	0,55	0,81	0,42	0,35
Kalinowy Dół	2,81	2,74	0,29	0,40	0,84	-0,76	0,68	0,52	2,53	0,72	1,60	0,21	2,35	0,29	0,52	0,86	1,80	2,30	0,65	1,22	0,65	0,79	2,34	0,86	1,81	0,37	0,44	0,13	0,48	0,24	0,59	-0,91	0,71	0,70	0,38	0,84	0,33	-0,57	0,81	1,49	0,35
Konorzatka	0,05	1,50	0,58	-1,00	1,04	-0,07	-0,40	2,07	-0,23	-0,04	0,20	0,48	-0,19	0,22	0,58	-0,35	0,02	0,45	1,32	1,42	1,68	-0,17	0,54	0,71	-0,09	0,91	3,72	2,15	3,57	1,35	0,59	-1,26	-1,38	-1,43	1,90	1,71	0,21	-0,14	0,81	1,06	0,35
Lipiny	0,49	1,00	0,38	0,29	0,84	-0,76	0,86	0,85	0,03	0,79	0,36	0,84	0,51	0,62	0,55	0,63	0,31	0,72	-0,16	1,66	1,43	3,27	0,78	2,17	-0,02	0,11	0,13	0,55	0,48	1,33	0,59	0,44	0,71	0,70	0,57	0,22	0,32	-0,41	0,72	0,22	0,14
Sobiska	1,08	0,75	1,32	-1,45	0,84	-0,26	1,39	-0,05	-1,24	-1,82	1,12	0,27	-1,22	-1,20	-1,06	-1,13	0,13	-1,02	0,49	0,50	-0,41	0,14	-0,69	0,26	-0,37	-0,05	0,44	-1,32	0,48	1,33	-0,77	-0,37	0,71	0,70	0,14	0,67	0,95	-0,09	-0,34	-1,49	0,35
Turzystwo	0,67	0,68	0,35	0,22	0,16	-0,03	0,70	0,46	0,28	1,97	0,15	0,77	0,29	2,78	1,17	1,46	0,05	0,37	0,81	0,17	0,26	0,20	0,42	1,44	-0,21	1,56	0,22	0,15	0,17	0,26	0,59	0,56	0,71	0,70	0,14	0,67	0,39	-0,39	0,52	0,22	0,03
Władysławów	0,57	0,24	1,43	-1,17	0,84	-0,26	-1,48	-0,11	-1,04	-1,31	1,23	1,56	-1,07	0,21	-0,69	-1,19	0,18	0,27	0,76	0,76	-1,41	-0,94	-1,14	-1,20	-1,08	-1,26	0,44	0,13	0,48	0,24	0,59	0,97	0,71	0,70	0,14	0,67	0,45	-0,57	-3,13	-1,49	0,35
Wola Gułowska	1,20	0,60	0,83	0,77	0,84	-0,76	1,75	0,40	0,97	0,59	0,43	0,19	0,75	0,15	0,49	2,13	1,45	0,55	0,20	0,31	1,51	0,29	1,68	0,49	2,18	0,49	0,53	0,46	0,84	0,40	-2,81	0,90	0,71	0,70	0,14	0,67	2,11	3,36	0,14	0,07	0,35
Zakępie	0,13	0,22	0,67	0,25	0,40	-0,39	0,80	1,00	0,79	0,15	1,45	0,06	1,22	-0,35	0,65	-0,16	0,64	0,61	1,50	0,14	0,67	0,08	-0,56	0,68	0,42	0,57	0,44	0,13	0,48	0,24	-0,22	1,00	-0,96	-0,61	0,11	0,94	0,55	-0,18	0,48	-0,22	0,35
Żurawiec	0,67	0,15	1,65	1,81	2,91	1,99	1,48	1,35	0,08	0,82	0,96	1,36	0,71	0,23	0,52	0,59	1,02	0,11	0,14	0,34	1,41	0,38	-1,02	0,49	-0,86	0,05	0,05	1,58	0,06	1,80	0,59	1,07	0,71	0,70	0,38	0,84	1,59	-0,44	0,97	1,06	0,35

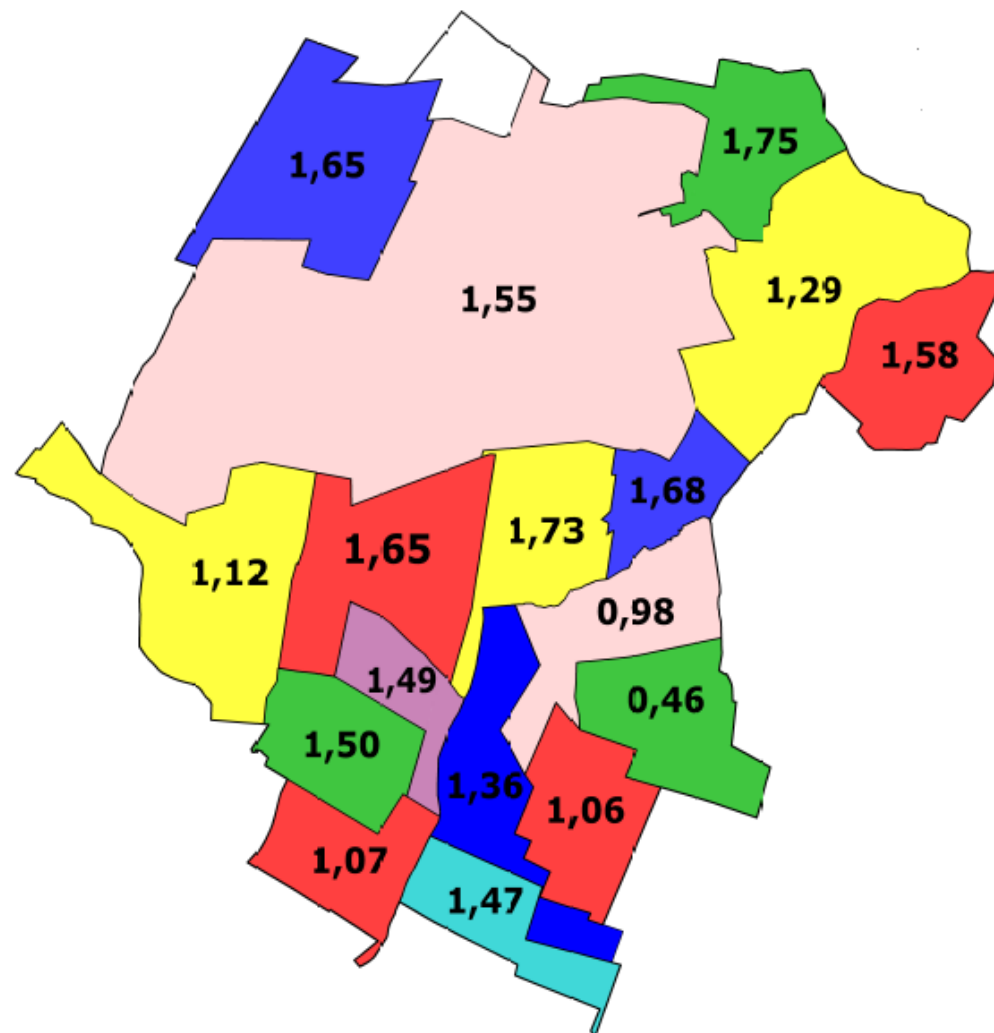
Źródło: Opracowanie własne

Tabela 6 Punkty przyznane poszczególnym jednostkom referencyjnym wg wskaźników delimitacyjnych

Wskaźniki delimitacyjne/jednostka referencyjna	W 1	W 2	W 3	W 4	W 5	W 6	W 7	W 8	W 9	W 10	W 11	W 12	W 13	W 14	W 15	W 16	W 17	W 18	W 19	W 20	W 21	W 22	W 23	W 24	W 25	W 26	W 27	W 28	W 29	W 30	W 31	W 32	W 33	W 34	W 35	W 36	W 37	W 38	W 39	W 40	W 41		
Adamów I	0	0,02	0,06	0,09	0,06	0,06	0,04	0,04	0	0,02	0	0,04	0	0,04	0	0,02	0,03	0,01	0,03	0,03	0,04	0	0,06	0	0,06	0	0,06	0	0,03	0,01	0	0	0	0	0	0	0	0	0,05	0,1	0,2	0,15	
Adamów II	0	0,03	0,09	0,03	0,04	0,02	0,02	0	0,04	0,02	0,02	0	0,04	0	0	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0	0,02	0	0,02	0	0	0	0	0	0,05	0,3	0,1	0,1	0,15		
Budziska	0,03	0	0,03	0,03	0	0	0	0	0	0,02	0	0,04	0,06	0,02	0,02	0,01	0	0	0	0,06	0,06	0,06	0,04	0,04	0,02	0,02	0	0,04	0,01	0,02	0	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,02	0,15	0	0	0,2	0,05	
Dąbrówka	0,01	0	0,06	0,09	0,04	0,04	0,06	0,06	0,04	0,06	0,02	0,06	0,06	0,06	0,02	0,06	0	0	0	0,02	0,04	0,04	0,06	0,02	0,06	0	0,04	0,01	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,02	0,1	0	0,05	0	0,05		
Ferdynandów	0,02	0	0,09	0,06	0,04	0,04	0,02	0,02	0,06	0,02	0,06	0,02	0,06	0,02	0,06	0,04	0,01	0,03	0,02	0	0,04	0	0,04	0,06	0,02	0,06	0	0	0,01	0	0,02	0,01	0,02	0,02	0,02	0,01	0,02	0,15	0	0,05	0,2	0,05	
Gułów	0,01	0,03	0,09	0,03	0,06	0,06	0,04	0,04	0,02	0,06	0,06	0,06	0,02	0,04	0	0,04	0	0,02	0	0,01	0	0	0	0,04	0	0,06	0,04	0	0,02	0	0,02	0,02	0,01	0	0	0,03	0	0,05	0,3	0,05	0,2	0,1	
Helenów	0,01	0,01	0	0,06	0	0,02	0,04	0,02	0,04	0,02	0,04	0,02	0,06	0	0,06	0,06	0,03	0,03	0,01	0	0	0,02	0	0,02	0	0	0	0,04	0,01	0,02	0,02	0	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,15	0,15	0,15	0,2	0,05	
Hordzieżka	0,03	0,01	0,09	0,09	0,04	0,02	0,02	0,02	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,02	0,03	0,01	0,02	0,06	0,02	0,04	0	0,02	0,04	0,06	0,02	0,03	0,01	0,01	0	0	0,03	0,01	0,05	0,45	0,15	0,15	0,2	0,05	
Kalinowy Dół	0	0	0,03	0	0	0	0,04	0	0,06	0,04	0,06	0,02	0,06	0,02	0,02	0	0,03	0,03	0	0	0,04	0	0,06	0	0,06	0,02	0	0,04	0,01	0,02	0,02	0	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	0,1	0	0,15	0	0,05	
Konorzatka	0,01	0,03	0	0	0,06	0,04	0,04	0,06	0,02	0,02	0,02	0,02	0,04	0,04	0,04	0,02	0,02	0,01	0,03	0,03	0,06	0,04	0,04	0	0,04	0	0,06	0,06	0,03	0,03	0,02	0	0	0	0	0	0,05	0,3	0,15	0,2	0,05		
Lipiny	0,02	0,03	0,03	0,03	0	0	0	0	0,04	0	0,04	0	0,02	0	0,04	0,04	0,01	0	0,01	0,03	0,06	0,06	0,06	0,04	0,04	0,04	0,04	0,04	0,02	0,01	0	0,02	0,01	0,02	0,02	0,03	0,01	0,01	0	0,15	0	0	0,15
Sobiska	0,03	0,02	0	0	0	0,02	0,06	0,04	0	0	0	0,04	0	0	0	0	0,01	0	0,01	0,02	0,02	0,04	0	0,02	0,02	0,04	0	0	0,01	0	0	0,01	0	0,01	0,02	0,02	0,01	0,02	0	0,45	0	0	0,05
Turzystwo	0,02	0	0,03	0,06	0,02	0,06	0	0,06	0,02	0,06	0,02	0,06	0,02	0,06	0,06	0,06	0,02	0,03	0	0,02	0,02	0,06	0,02	0,06	0,04	0,06	0,04	0,06	0,02	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,01	0,02	0	0,15	0,15	0	0,15	
Władysławów	0	0,02	0	0	0	0,02	0	0,04	0	0	0	0	0,04	0,02	0	0,02	0,02	0,01	0,03	0	0	0	0	0	0	0	0	0,04	0,01	0,02	0,02	0,03	0,02	0,02	0,02	0,01	0,02	0	0	0	0	0,05	
Woła Gułowska	0,03	0,02	0,06	0,09	0	0	0,06	0,04	0,06	0	0,04	0,04	0,04	0	0,04	0,06	0	0,01	0,02	0,01	0,06	0,02	0,06	0,02	0,06	0	0,06	0,04	0,03	0,01	0	0,03	0,02	0,02	0,02	0,01	0,02	0	0,45	0,05	0,1	0,05	
Zakępie	0,02	0,01	0,06	0,06	0,02	0	0,06	0,06	0,06	0,02	0,06	0,04	0,06	0,02	0,06	0,02	0	0	0,03	0,02	0,06	0,04	0,02	0	0,06	0,04	0	0,04	0,01	0,02	0	0,03	0,01	0,01	0,01	0	0,1	0,3	0,1	0	0,05		
Żurawiec	0	0,01	0	0	0,06	0,06	0	0	0,04	0,06	0,06	0,06	0,02	0,06	0,04	0,04	0,03	0,01	0,01	0,01	0	0,02	0	0,02	0	0,04	0,04	0,06	0,03	0,03	0,02	0,03	0,02	0,02	0,02	0,03	0,15	0,15	0	0,2	0,05		

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 9 Suma punktów uzyskanych w efekcie analizy wskaźnikowej wg podziału na poszczególne jednostki referencyjne

Źródło: Opracowanie własne

2.2 WYBÓR OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Po przeprowadzeniu analizy wskaźnikowej dla wszystkich obowiązkowych sfer za pomocą przyjętych miar (największa liczba punktów), dokonano wstępnego wyboru obszarów zdegradowanych. W dalszej kolejności wybrane wstępnie jednostki referencyjne poddano analizie jakościowej w zakresie dodatkowo zidentyfikowanych problemów. Wzięto również pod uwagę liczbę mieszkańców oraz wielkość powierzchni poszczególnych jednostek referencyjnych.

Trzeba również pamiętać o tym, że w świetle wytycznych, w przypadku gdy na terenie gminy występują obszary, gdzie koncentrują się negatywne zjawiska w sferze społecznej, należy zbadać czy równocześnie występują negatywne zjawiska z zakresu sfery: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Obszary, gdzie zdiagnozowano tylko problemy społeczne nie powinny być objęte działaniami rewitalizacyjnymi, a działaniami sektorowymi w sferze polityki społecznej. Właśnie z tego powodu, pomimo występowania w niektórych jednostkach referencyjnych koncentracji problemów społecznych, nie wskazano tych miejsc jako obszarów zdegradowanych. Jednocześnie należy podkreślić, że na wyznaczenie obszaru zdegradowanego niezwykle istotny wpływ miały również oczekiwania lokalnej społeczności, która w sposób naturalny dokonała hierarchizacji potrzeb i problemów.

Jako próg punktów dających podstawę do zakwalifikowania danego obszaru referencyjnego do obszaru zdegradowano przyjęto wartość 1,60. Obszarami, w obrębie których koncentrują się zarówno negatywne zjawiska w sferze społecznej, jak i zjawiska kryzysowe w innych sferach, są sołectwa: Adamów I (łącznie 1,75 punktów), Wola Gułowska (łącznie 1,73 punkty), Konorzatka (łącznie 1,68 punktów), Hordzieżka (łącznie 1,65 punktów) oraz Turzystwo (łącznie 1,65 punktów). W związku z powyższym tereny tych sołectw wyznaczono jako obszar zdegradowany.

Ze względu na ograniczenia wynikające z „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” związane z maksymalną liczbą ludności zamieszkującą obszar rewitalizacji (maksymalnie 30% ludności gminy) oraz wielkością tegoż obszaru (maksymalnie 20% powierzchni całej gminy) nie ma możliwości uznania całego obszaru zdegradowanego, wyznaczonego na terenie gminy Adamów na podstawie przeprowadzonej analizy, za obszar rewitalizacji.

W celu prawidłowego określenia obszaru rewitalizacji posłużono się dodatkowymi kryteriami. Wzięto pod uwagę liczbę mieszkańców poszczególnych podobszarów zdegradowanych. Przeanalizowano również infrastrukturę (zdegradowane obiekty lub obszary), której przebudowa lub adaptacja, ukierunkowana na poprawę jakości korzystania z przestrzeni, likwidację izolacji obszarów problemowych oraz poprawę jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych przyczyni się do rozwiązywania zdiagnozowanych problemów społecznych tych obszarów. Uwzględniono także obiekty, które same w sobie nie muszą być zdegradowane ale w oparciu o ich infrastrukturę można prowadzić szereg działań i projektów służących celowi rewitalizacji. Niezwykle istotną kwestią były również potrzeby i oczekiwania lokalnej społeczności wyrażone podczas przeprowadzonych konsultacji społecznych. Przy

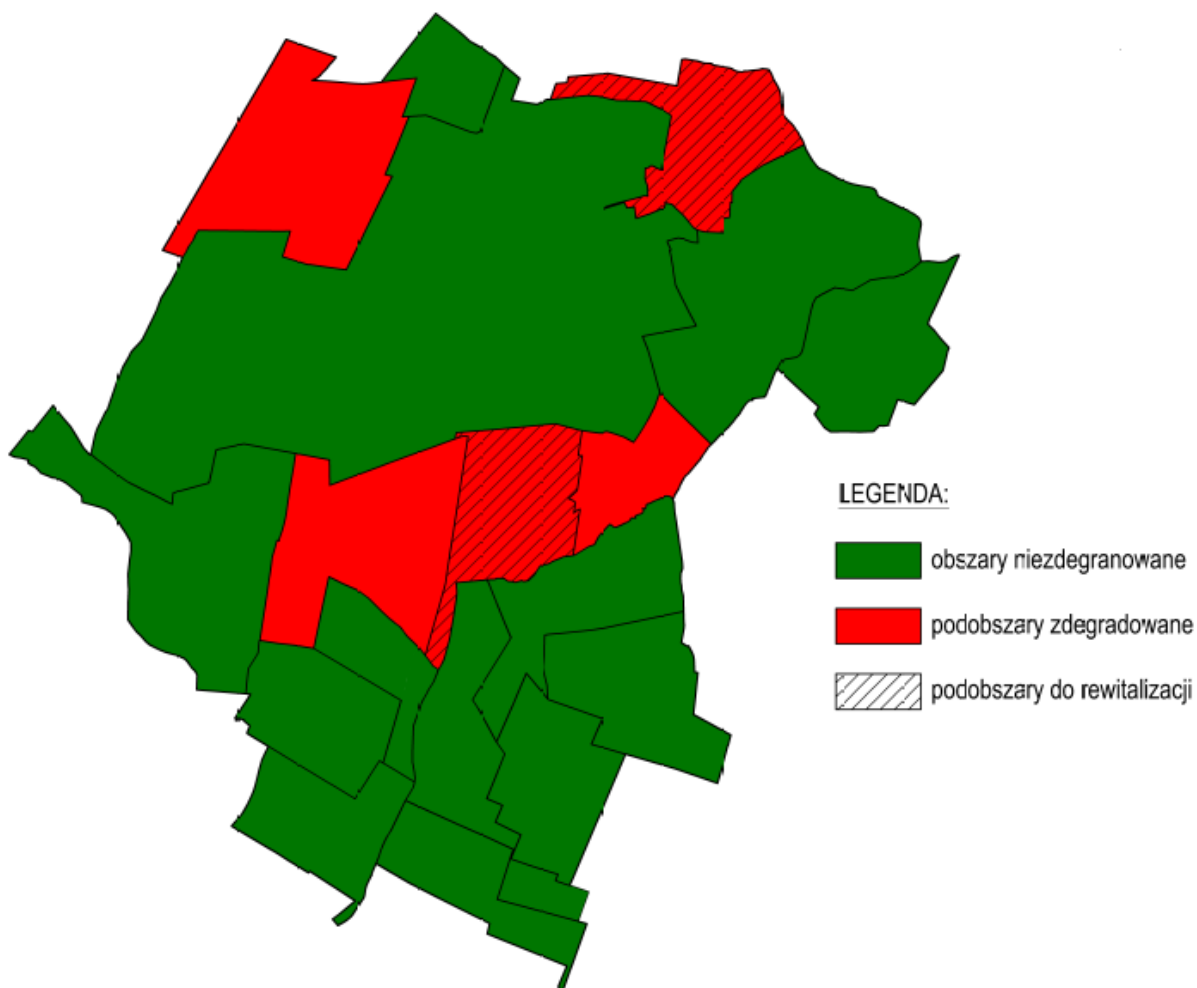
wyznaczeniu obszaru rewitalizacji wzięto pod uwagę również potencjały poszczególnych obszarów i ich znaczenie dla rozwoju lokalnego.

Synteza wyżej wymienionych zagadnień doprowadziła do wyodrębnienia na obszarze gminy Adamów obszaru rewitalizacji, który został podzielony na 2 podobszary:

1. sołectwo Adamów I;
2. sołectwo Wola Gułowska.

Wyznaczony obszar rewitalizacji nie przekracza wymogów określonych co do jego powierzchni (nie więcej niż 20% powierzchni całej gminy) oraz liczby mieszkańców (nie więcej niż 30% ogólnej liczby mieszkańców gminy). Łączna powierzchnia wyznaczonego obszaru rewitalizacji wynosi 773,91 ha co stanowi 7,84% powierzchni całej gminy Adamów. Obszar ten jest zamieszkiwany przez 1200 osób, co stanowi 20,48% ogólnej liczby mieszkańców gminy Adamów.

Mapa 10 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne

3. MECHANIZMY WŁĄCZENIA INTERESARIUSZY W PROCES DELIMITACJI OSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Partycypacja społeczna stanowi filar działań na różnych etapach (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, w tym finansowanie, monitorowanie i ewaluacja) procesu rewitalizacji, odbywającego się na terenie gminy Adamów. Podstawowym zamierzeniem włączania szerokiego grona interesariuszy w wyżej wymieniony proces jest chęć skutecznego zdiagnozowania sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, a na późniejszym etapie również podniesienia skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz zwiększenia gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji. Niezwykle istotne jest wzbudzenie przeświadczenia społeczności lokalnej o realnej możliwości decydowania o losach wspólnoty samorządowej. Ponadto, włączenie szerokiego grona interesariuszy w proces rewitalizacji realizuje zasadę partnerstwa wynikającą z art. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013, polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Przedmiotowa zasada bazuje na założeniu, że stan środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konstruktywnych zadań, podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji niepożądanych zjawisk, a tym samym podnoszących jakość życia mieszkańców terenów zdegradowanych.

Zarówno proces analizowania i diagnozowania sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy Adamów, jaki i społeczny odbiór zagadnień objętych sytuacją kryzysową, odbywał się metodą partycypacyjną, u podstaw której leży przekonanie o niezbędności włączania mieszkańców i partnerów społecznych w przebieg wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, a także przedsięwzięć i aktywności, które powinny przyczynić się do poprawy sytuacji na wyznaczonych podczas konsultacji obszarach. Od samego początku autorzy niniejszego dokumentu, tj. samorząd gminy, uczestnicy oraz moderatorzy procesu, kładli szczególny nacisk na wagę rozwiązań organizacyjnych (poszukiwanie nowych dróg dojścia) oraz potrzebę zmiany społecznej świadomości w zakresie szukania innych rozwiązań problemów na obszarach kryzysowych.

Podstawowym wymogiem rzeczowej dyskusji jest świadomość społeczeństwa o procesie rewitalizacji, jej znaczeniu i oczekiwanych efektach. W związku z tym, gro uwagi poświęcono na trafienie do społecznej świadomości mieszkańców gminy i dostarczenie im informacji o zaletach rewitalizacji i procesach towarzyszących wyprowadzaniu poszczególnych miejsc z sytuacji kryzysowej. Szczególnie pomocne w tym zakresie okazały się być narzędzia informatyczne, takie jak: strona internetowa Urzędu Gminy Adamów. W tym celu na stronie:

www.adamow.pl. utworzona została zakładka: Program Rewitalizacji, gdzie na bieżąco umieszczano informacje o kolejnych etapach prowadzenia diagnozy.

W dniu 30 grudnia 2016 roku Zarządzeniem Wójta Gminy Adamów nr 107/16 został powołany Zespół ds. opracowania Programu Rewitalizacji dla Gminy Adamów na lata 2017-2023, w skład którego weszli przedstawiciele Urzędu Gminy Adamów, gminnych jednostek organizacyjnych reprezentujący obszary: społeczny, przestrzenno – techniczny - inwestycyjny, środowiskowy i informacyjno -edukacyjny. Przewodniczącym zespołu jest Wójt Gminy Adamów. Zespół czuwał na bieżąco i uczestniczył aktywnie w pracach nad opracowywaniem diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Podczas prac mających na celu zdiagnozowanie obecnej sytuacji gminy w pierwszym etapie przeprowadzono na zlecenie Wójta Gminy Adamów w dniach 01-15 lutego 2017 roku anonimowe badanie ankietowe. W ramach badania posłużono się techniką PAPI (klasyczna metoda popularnie nazywana „papier i ołówek”) i CAWI (realizowane za pośrednictwem Internetu). W badaniu brały udział dwie reprezentatywne grupy respondentów: pierwszą grupę stanowili mieszkańcy gminy, natomiast drugą grupę - przedstawiciele instytucji publicznych, przedsiębiorcy oraz członkowie organizacji społecznych. Opracowane specjalnie w tym celu kwestionariusze ankietowe można było wypełniać i składać w wyżej wymienionym terminie w Urzędzie Gminy Adamów, ul. gen. F. Kleeberga 5. Poza tym, na stronie internetowej dostępne były również elektroniczne formularze ankiet. Badanie prowadzone było także podczas spotkań sołeckich odbywających się na terenie gminy. O zamiarze przeprowadzenia badania władze gminy informowały na swojej stronie www oraz w sposób zwyczajowo przyjęty.

Rysunek 1 Informacja nt. badania ankietowego prowadzonego w ramach opracowywania diagnozy

GMINA ADAMÓW

URZĄD GMINY O GMINIE KONTAKT

szukana fraza

Archiwum NIEDOWIDZĄCY

MENU

biuletyn informacji publicznej

Gmina

Władze

Edukacja

Kultura

Turystyka i sport

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Organizacje pozarządowe

Razem jesteśmy najsilniejsi

INTERNETOWE FORUM GMINNE

Konsultacje statutów sołectw w Gminie Adamów

Program Rewitalizacji

Strategia integracji społecznej i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Adamów na lata 2017-2023

PROGRAM REWITALIZACJI

Szanowni Państwo,

W związku z prowadzonymi badaniami w ramach przygotowywania Programu Rewitalizacji dla Gminy Adamów na lata 2017-2023, **Wójt Gminy Adamów informuje, że w dniach od 01.02.2017 r. do 15.02.2017 r. na terenie Gminy Adamów przeprowadzone zostanie badanie ankietowe w 2 grupach respondentów – 1. grupę stanowią mieszkańcy gminy, 2. grupę stanowią przedstawiciele instytucji publicznych, przedsiębiorcy oraz członkowie organizacji społecznych.**

Badanie prowadzone będzie techniką PAPI (klasyczna metoda popularnie nazywana „papier i ołówek”) i CAWI (wywiady realizowane za pośrednictwem Internetu). Opracowane specjalnie w tym celu kwestionariusze ankietowe zostaną rozdysponowane wśród 2 wyżej wymienionych grup oraz dostępne będą w siedzibie Urzędu Gminy Adamów, ul. gen. Franciszka Kleeberga 5. Wypełnione ankietki należy składać w wyżej wymienionym terminie w Urzędzie Gminy Adamów w pokoju nr 4. Ponadto formularze ankiet umożliwiające ich elektroniczne wypełnienie udostępnione zostaną na stronie internetowej www.adamow.pl w zakładce Program Rewitalizacji.

Wyniki badań posłużą opracowaniu Programu Rewitalizacji, który ma na celu poprawę jakości życia mieszkańców, wizerunku gminy, odbudowę więzi lokalnych, a także przywrócenie ład przestrzenny oraz ożywienie gospodarcze gminy. Zmiany zachodzące w efekcie realizacji programu będą polegać przede wszystkim na rozwiązaniu zaistniałych problemów społecznych i gospodarczych koncentrujących się na określonym terenie. Chcemy, aby zmiany te w największym stopniu odpowiadały potrzebom i oczekiwaniom lokalnej społeczności.

Prosimy o życzliwe przyjęcie i zachęcamy wszystkich mieszkańców gminy oraz przedstawicieli instytucji publicznych, przedsiębiorców, członków organizacji społecznych do czynnego udziału w badaniu ankietowym. Będziemy wdzięczni, jeśli zechcecie podzielić się Państwo swoją opinią.

Ankieta będzie również dostępna na stronie internetowej – link do ankiety:

Ankieta dla mieszkańców

https://docs.google.com/forms/d/1s350qefpzYptk1eAPE10PHVwthgV_axHx0fCB3uQ0/edit?usp=sharing

Ankieta dla przedstawicieli instytucji publicznych, przedsiębiorców, członków organizacji społecznych:

<https://docs.google.com/forms/d/186NgHr8JZ9kWLZj86akNy5Iba-rzQy0wuWfdw8Zsv4/edit?usp=sharing>

Licząc na współpracę zapewniamy jednocześnie, że ankieta jest anonimowa, a wyniki będą podawane wyłącznie w formie zbiorczej.

ANKIETA DLA MIESZKAŃCÓW ...PDF

ANKIETA DLA PRZEDSIĘBIORCÓW ...PDF

WÓJT GMINY ZAPRASZA

Sławomir Skwarek

Przyjęcia interesantów:
Poniedziałek - godz. 8:00 - 11:30
Czwartek - godz. 8:30 - 11:00

PRZEWODNIK PO OSTATNIEJ BITWIE KAMPANII POLSKIEJ 1939 R.

Wypełnij Odpowiedzi

URZĄD GMINY ADAMÓW

ul. gen. F. Kleeberga 5
21-412 Adamów
tel./fax: 25 755 31 67
e-mail: adamow@adamow.pl

ZOBACZ RÓWNIEŻ

Źródło: <http://www.adamow.pl/art,749,program-rewitalizacji.html>

Badanie miało na celu zdiagnozowanie oraz wskazanie lokalizacji, koncentracji, charakteru i skali problemów występujących na obszarze gminy Adamów i wymagających rozwiązania poprzez realizację różnego rodzaju działań rewitalizacyjnych. Dzięki niemu możliwe było również poznanie preferencji i oczekiwań społeczności lokalnej w zakresie efektów planowanej rewitalizacji. Pytano w niej m.in. o ocenę jakości życia w gminie, sytuację na rynku pracy, problemy w serze techniczno-funkcjonalnej, o możliwość planowania przyszłości w gminie oraz o sołectwa charakteryzujące się największym natężeniem zjawisk kryzysowych, które powinny zostać poddane rewitalizacji. Co najważniejsze – pytania były skonstruowane w taki sposób, aby dawały obraz sytuacji nie na obszarze całej gminy, ale danej jednostki pomocniczej. Mieszkańców zapytano również o priorytetowe działania lokalne, które należy podjąć, aby poprawić jakość i komfort życia najmniejszych społeczności.

Projekt niniejszej diagnozy zostanie podany do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie go na stronie internetowej Urzędu Gminy Adamów (www.adamow.pl). Konsultacje społeczne prowadzone będą w dniach 27.02.-31.03.2017 r. w formie zbierania uwag, propozycji i opinii w postaci papierowej i elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Przedmiotowy formularz zostanie umieszczony na wyżej wymienionej stronie. Wypełnione czytelnie formularze będzie można dostarczyć również:

- a) drogą elektroniczną na adres e-mail: a.skwarek@adamow.pl wpisując w tytule „Konsultacje społeczne – projekt diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji”;
- b) drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Adamów, ul. gen. F. Kleeberga 5, 21-412 Adamów, z dopiskiem: „Konsultacje społeczne – projekt diagnozy służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji”;
- c) bezpośrednio do pok. 4 w budynku Urzędu Gminy Adamów, ul. gen. F. Kleeberga 5, 21-412 Adamów, w godzinach pracy Urzędu.

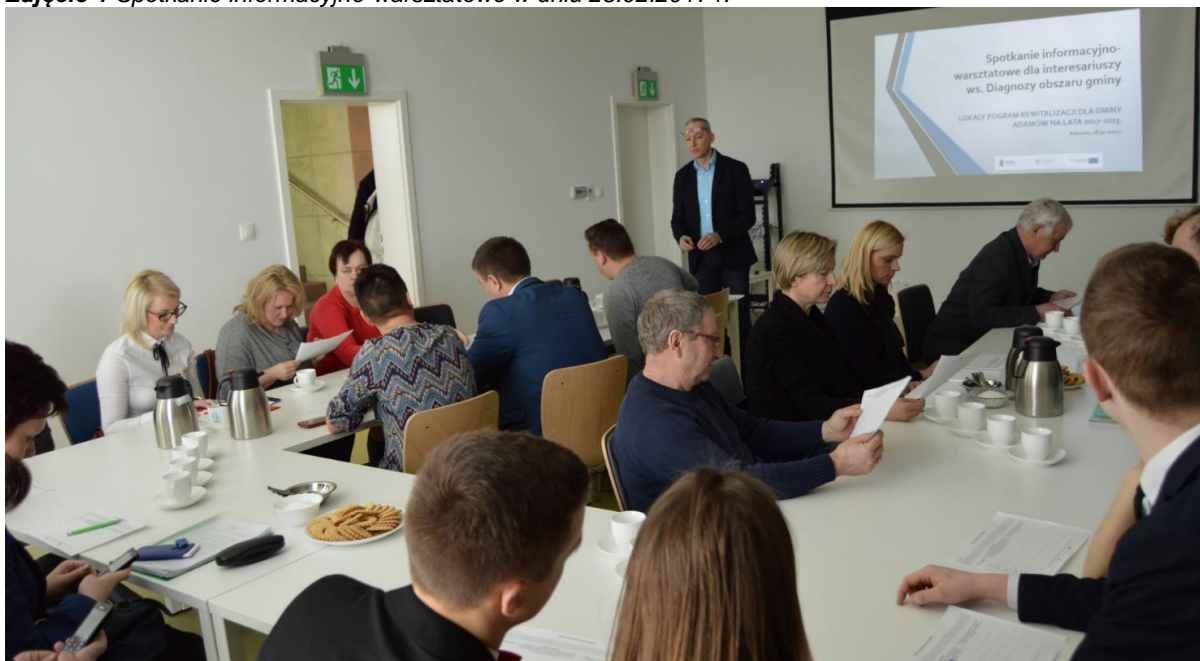
Po uprzednim podaniu niniejszej diagnozy do publicznej wiadomości w dniu 28.02.2017 r., zorganizowane zostało otwarte spotkanie informacyjno-warsztatowe dla mieszkańców gminy. W jego trakcie mieszkańcy zostali ponownie poinformowani o podstawowych zagadnieniach dotyczących procesu rewitalizacji oraz źródłach finansowania. Zaprezentowana została koncepcja wyznaczonego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Poza tym zaprezentowane zostały przykłady dobrych praktyk w Polsce i za granicą. Poza tym uczestnicy spotkania zostali poproszeni o wypełnienie przygotowanego kwestionariusza wywiadu. Przedmiotowy kwestionariusz zawierał prośbę o wskazanie głównych problemów (w 5 obowiązkowych sferach) oraz potencjałów poszczególnych obszarów referencyjnych. Na wypełnienie kwestionariusza wywiadu zdecydowało się 25 uczestników spotkania.

Rysunek 2 Informacja nt. badania spotkania informacyjno-warsztatowego ws. opracowania diagnozy

Źródło: <http://www.adamow.pl/news,374,ogloszenie-spotkanie.html>

Zdjęcie 1 Spotkanie informacyjno-warsztatowe w dniu 28.02.2017 r.

Źródło: DRAFT Consulting

Zdjęcie 2 Spotkanie informacyjno-warsztatowe w dniu 28.02.2017 r.

Źródło: DRAFT Consulting

Zdjęcie 3 Spotkanie informacyjno-warsztatowe w dniu 28.02.2017 r.

Źródło: DRAFT Consulting

W poniższej tabeli zaprezentowano w sposób zbiorczy odpowiedzi udzielone przez uczestników wywiadu przeprowadzonego w trakcie spotkania informacyjnego. Jednocześnie należy zaznaczyć, że spora część odpowiedzi powtarzała się, jednakże w tabeli zostały one umieszczone jednokrotnie.

Tabela 7 Zbiorcze zestawienie informacji udzielonych podczas wywiadu przeprowadzonego w trakcie spotkania w dniu 28.02.2017 r.

Lp.	Nazwa sołectwa	Problemy	Potencjały
1.	Adamów I	<ul style="list-style-type: none"> - zaniedbany i zdegradowany stadion sportowy - mała liczba miejsc pracy i duże bezrobocie - niewystarczająca oferta edukacyjna - starzejące się społeczeństwo powodujące potrzebę zabezpieczenia usług opiekuńczych, społecznych oraz organizacji spędzania czasu wolnego - znikła świadomość ekologiczna mieszkańców - niewystarczający poziom angażowania się mieszkańców w sprawy lokalnej społeczności - zbyt mała liczba spotkań integrujących mieszkańców - ubóstwo - niewystarczająca oferta kulturalna - zły stan techniczny obiektów użyteczności publicznej - niezagospodarowane przestrzenie publiczne 	<ul style="list-style-type: none"> - możliwość wykorzystania budynku po byłej RSP oraz zakładzie „CORA” - istniejący teren nad jeziorem wraz z plażą dla celów turystyczno-rekreacyjnych - wprowadzeni systemu ulg i udogodnień dla nowych przedsiębiorców (w tym w szczególności tworzących miejsca pracy) - tworzenie nowych kierunków kształcenia na poziomie szkoły średniej, zawodowej - istniejące budynki, którym można przywrócić lub nadać nowe funkcje - plac przy rzece Grabówce jako miejsce spotkań dla dzieci i dorosłych
2.	Adamów II	<ul style="list-style-type: none"> - mała liczba miejsc pracy i duże bezrobocie - znikła świadomość ekologiczna mieszkańców - niewystarczający poziom angażowania się mieszkańców w sprawy lokalnej społeczności - zbyt mała liczba spotkań integrujących mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> - istniejący budynek remizy OSP stanowiący zaplecze dla realizacji projektów rewitalizacyjnych
3.	Budziska	<ul style="list-style-type: none"> - starzejące się społeczeństwo powodujące potrzebę zabezpieczenia usług opiekuńczych, społecznych oraz organizacji spędzania czasu wolnego 	<ul style="list-style-type: none"> - istniejący budynek świetlicy wiejskiej, którym można przywrócić dawne funkcje kulturalne i integrujące lokalną społeczność
4.	Dąbrówka	<ul style="list-style-type: none"> - mała liczba miejsc pracy - bezrobocie - ubóstwo - przestarzałe systemy grzewcze - mała świadomość ekologiczna mieszkańców 	
5.	Ferdynandów	<ul style="list-style-type: none"> - mała liczba miejsc pracy 	
6.	Gułów	<ul style="list-style-type: none"> - bezrobocie 	<ul style="list-style-type: none"> - czyste środowisko naturalne

			- atrakcyjny pod względem turystycznym teren
7.	Helenów	- ubóstwo	
8.	Hordzieżka	- przestarzałe systemy grzewcze	
9.	Kalinowy Dół	- mała świadomość ekologiczna mieszkańców	
10.	Konorzatka	- starzejące się społeczeństwo powodujące potrzebę zabezpieczenia usług opiekuńczych, społecznych oraz organizacji spędzania czasu wolnego	- istniejący i nieużytkowany budynek po byłej szkole (możliwość nadania im nowych funkcji i dostosowania go dla potrzeb osób niepełnosprawnych lub starszych w celu stworzenia miejsca pobytu dziennego)
11.	Lipiny	- mała liczba miejsc pracy - bezrobocie - ubóstwo - przestarzałe systemy grzewcze - mała świadomość ekologiczna mieszkańców	
12.	Sobiska	- zbyt mała liczba miejsc pracy i bezrobocie	- adaptacja istniejącego budynku świetlicy wiejskiej na cele prowadzenia działalności gospodarczej (catering) przez organizację społeczną
13.	Turzystwo	- mała liczba miejsc pracy - bezrobocie - ubóstwo - przestarzałe systemy grzewcze - mała świadomość ekologiczna mieszkańców	
14.	Władysławów	- zaniedbany plac zabaw	
15.	Wola Gułowska	- zaniedbany plac zabaw przy Zespole Szkół - zdegradowany rynek w centrum miejscowości - niewystarczająca oferta edukacyjna - zły stan techniczny infrastruktury sportowej - zły stan techniczny urządzeń grzewczych w Zespole Szkół	
16.	Zakępie	- zdegradowany budynek Szkoły Podstawowej	
17.	Żurawiec		

Źródło: Opracowanie własne

SPIS MAP

Mapa 1 Położenie gminy Adamów na tle województwa lubelskiego.....	5
Mapa 2 Usytuowanie gminy Adamów na tle powiatu łukowskiego	6
Mapa 3 Usytuowanie gminy Adamów na tle ważnych ośrodków miejskich	6
Mapa 4 Sołectwa gminy Adamów	15
Mapa 5 Obszary przekroczeń benzo/a/pirenu w województwie lubelskim w 2015 roku.....	83
Mapa 6 Przekroczenie benzo/a/pirenu na obszarze gminy Adamów w 2015 roku.....	85
Mapa 7 Udział osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwo rolne zarejestrowane w rejestrze REGON w 2016 roku wg podziału na poszczególne miejscowości gminy Adamów (%)	88
Mapa 8 Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą wg PKD 2007 w poszczególnych miejscowościach gminy Adamów w 2016 roku	89
Mapa 9 Suma punktów uzyskanych w efekcie analizy wskaźnikowej wg podziału na poszczególne jednostki referencyjne.....	114
Mapa 10 Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji	116

SPIS TABEL

Tabela 1 Podział gminy Adamów na jednostki referencyjne.....	13
Tabela 2 Liczba i zmiana liczby ludności w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne	17
Tabela 3 Liczba osób mieszkających na terenie gminy Adamów, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na przestrzeni lat 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne	43
Tabela 4 Wskaźniki delimitacyjne	101
Tabela 5 Wskaźniki delimitacyjne po normalizacji.....	112
Tabela 6 Punkty przyznane poszczególnym jednostkom referencyjnym wg wskaźników delimitacyjnych	113
Tabela 7 Zbiorcze zestawienie informacji udzielonych podczas wywiadu przeprowadzonego w trakcie spotkania w dniu 28.02.2017 r.	121

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Prognoza liczby ludności gminy Adamów w latach 2014-2050	18
Wykres 2 Prognozowana liczba urodzeń i zgonów na 1000 mieszkańców w powiecie łukowskim na obszarach wiejskich i w gminie Adamów do 2050 roku	19
Wykres 3 Piramida wieku i płci mieszkańców gminy Adamów w 2015 roku.....	20
Wykres 4 Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne (%)	21
Wykres 5 Zmiana udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%).....	22
Wykres 6 Udział dzieci i młodzieży (do 17 roku życia włącznie), u których zdiagnozowano wady postawy i zaburzenia ruchu w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży (do 17 roku życia włącznie) w 2015 r. wg podziału na jednostki referencyjne (%)	24
Wykres 7 Zmiana udziału dzieci i młodzieży (do 17 roku życia włącznie), u których zdiagnozowano wady postawy i zaburzenia ruchu w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży (do 17 roku życia włącznie) w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)	26
Wykres 8 Udział osób chorujących na choroby układu krążenia w ogólnej liczbie mieszkańców w 2015 r. wg podziału na jednostki referencyjne (%).....	27

Wykres 9 Zmiana udziału osób chorujących na choroby układu krążenia w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)	28
Wykres 10 Liczba pracujących na 1000 mieszkańców w latach 2006-2013	30
Wykres 11 Bezrobotni w gminie Adamów na przestrzeni lat 2013-2015	31
Wykres 12 Udział bezrobotnych z poszczególnych grup wiekowych w ogólnej liczbie bezrobotnych z gminy Adamów w 2015 roku (%).....	32
Wykres 13 Udział bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego, bez wykształcenia średniego, bez kwalifikacji zawodowych oraz długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych z gminy Adamów w 2015 roku (%)	33
Wykres 14 Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2015 r. wg podziału na jednostki referencyjne (%). 34	
Wykres 15 Zmiana udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)	35
Wykres 16 Udział osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie) zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2015 r. wg podziału na jednostki referencyjne (%)	36
Wykres 17 Zmiana udziału osób bezrobotnych powyżej 51 roku życia (włącznie) zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%).....	37
Wykres 18 Udział osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne (%)	39
Wykres 19 Zmiana udziału osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Łukowie w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)	40
Wykres 20 Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne (%)	45
Wykres 21 Zmiana udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)	46
Wykres 22 Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne (%)	48
Wykres 23 Zmiana udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%).....	50
Wykres 24 Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne (%)	51
Wykres 25 Zmiana udziału osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie mieszkańców w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)	52
Wykres 26 Udział dzieci i młodzieży do lat 17 korzystających z dożywiania przyznanego przez GOPS w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży do 17 roku życia w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne (%)	53
Wykres 27 Zmiana udziału dzieci i młodzieży do lat 17 korzystających z dożywiania przyznanego przez GOPS w ogólnej liczbie dzieci i młodzieży do 17 roku życia w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%).....	55
Wykres 28 Liczba przestępstw, interwencji Policji oraz zdarzeń drogowych odnotowanych na obszarze gminy Adamów w 2015 roku	58
Wykres 29 Liczba odnotowanych przestępstw ogółem przypadających na 100 mieszkańców w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne	60
Wykres 30 Zmiana liczby odnotowanych przestępstw ogółem przypadających na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)	61

Wykres 31 Liczba przeprowadzonych interwencji Policji ogółem przypadających na 100 mieszkańców w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne.....	62
Wykres 32 Zmiana liczby przeprowadzonych interwencji Policji ogółem przypadających na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)	63
Wykres 33 Liczba przeprowadzonych interwencji Policji - zakłócenie bezpieczeństwa i porządku publicznego przypadających na 100 mieszkańców w 2015 r. wg podziału na jednostki referencyjne .	64
Wykres 34 Zmiana liczby przeprowadzonych interwencji Policji - zakłócenie bezpieczeństwa i porządku publicznego przypadających na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 (%) wg podziału na jednostki referencyjne	65
Wykres 35 Liczba zdarzeń drogowych ogółem przypadających na 100 mieszkańców w 2015 r. wg podziału na jednostki referencyjne	66
Wykres 36 Zmiana liczby zdarzeń drogowych ogółem przypadających na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%)	67
Wykres 37 Liczba kolizji drogowych przypadających na 100 mieszkańców w 2015 r. wg podziału na jednostki referencyjne.....	68
Wykres 38 Zmiana liczby kolizji drogowych przypadających na 100 mieszkańców w latach 2013-2015 wg podziału na jednostki referencyjne (%).....	69
Wykres 39 Średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w 2016 roku (%)	71
Wykres 40 Średnie wyniki z poszczególnych części egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w 2016 roku w poszczególnych gimnazjach z obszaru gminy Adamów (%)	73
Wykres 41 Średni wynik sprawdzianu szóstoklasisty w latach 2013-2015 wg podziału na poszczególne jednostki referencyjne (%)	74
Wykres 42 Średni odsetek dzieci w staninach z wynikiem niskim w latach 2013-2014 wg podziału na poszczególne jednostki referencyjne (%).....	75
Wykres 43 Rozkład przestrzenny frekwencji wyborczej w wyborach samorządowych do Rady Gminy w 2014 roku (%).....	77
Wykres 44 Rozkład przestrzenny frekwencji wyborczej w wyborach do Sejmu RP i Senatu RP w 2015 roku (%).....	78
Wykres 45 Liczba organizacji pozarządowych przypadających na 100 mieszkańców w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne	79
Wykres 46 Liczba osób korzystających aktywnie z oferty Gminnej Biblioteki Publicznej w Adamowie na 100 mieszkańców w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne.....	81
Wykres 47 Udział obszarów, w obrębie których odnotowano w 2015 roku przekroczenie jakości powietrza w ogólnej powierzchni poszczególnych jednostek referencyjnych (%)	84
Wykres 48 Liczba podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w poszczególnych miejscowościach gminy Adamów w 2016 roku	90
Wykres 49 Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (pozarolniczą) w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne	91
Wykres 50 Udział terenów publicznych o niskiej jakości w ogólnej powierzchni danego obszaru w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne (%).....	94
Wykres 51 Udział budynków użyteczności publicznej niedostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych i/lub wymagających termomodernizacji w ogólnej liczbie budynków użyteczności publicznej w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne (%).....	98
Wykres 52 Liczba budynków mieszkalnych korzystających z odnawialnych źródeł energii w przeliczeniu na 100 budynków mieszkalnych w 2015 roku wg podziału na jednostki referencyjne	99

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Informacja nt. badania ankietowego prowadzonego w ramach opracowywania diagnozy	118
Rysunek 2 Informacja nt. badania spotkania informacyjno-warsztatowego ws. opracowania diagnozy	120

SPIS ZDJĘĆ

Zdjęcie 1 Spotkanie informacyjno-warsztatowe w dniu 28.02.2017 r.	120
Zdjęcie 2 Spotkanie informacyjno-warsztatowe w dniu 28.02.2017 r.	121
Zdjęcie 3 Spotkanie informacyjno-warsztatowe w dniu 28.02.2017 r.	121